

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

NOVI GLAS

CENA 1500 LIR 0,77 €

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

SKOK NAZAJ

Politične volitve so že za nami. Priplesle so veliko novosti in pravo prekucijo na vsedržavni ravni, saj je zmagala desna sredina, ki jo vodi Silvio Berlusconi. Vse to je v marsičem skoraj kot šok v hipu spremenilo politično arena v državi. Res je, da sta bila oba bloka (Pol svoboščin in Oljka) v nečem tako po pričakovanjih kot po napovedih skoraj na isti ravni. Že prvi neuradni volilni izidi, pa še prej exit poll s svojimi anketami so namreč pokazali na korenit obrat v državnem merilu. Res je, da se v demokratičnih državah marsikdaj vse to redno dogaja. Po vladi ene stranke oz. koalicije pride do radikalnega preobrata in se menja (za obdobje štirih ali petih let) politično krmilo države. To se večkrat dogaja v najstarejši evropski demokraciji, v Veliki Britaniji, ko je konservativno večino zamenjala laburistična (po Thatcherjevi Blair). Podobno se dogaja v ZDA, ko je, recimo, lani po demokratu Clintonu prišel v Belo hišo republikanec Bush. V Nemčiji je pred leti slavnega kanclerja Kohla zamenjal socialist Schröder - in lahko bi še nadaljevali. Tudi v Sloveniji je lani liberalni voditelj Drnovšek nadomestil krščanskega demokrata Bajuka.

Volilna zmaga desnice v Italiji pa ni le tradicionalna zamenjava anglosaškega kova. Tu gre na eni strani za prodor političnih sil, ki imajo malo skupnega z današnjo Evropo. Gre pa tudi za zopetno uvajanje ali afirmacijo nekakega "kulta osebnosti", kar je lastno stranki Naprej Italija (Forza Italia) in njenemu absolutnemu voditelju Berlusconi.

V teh vrsticah pa bi se radi še zlasti zaustavili pri perspektivah, ki se bodo z novo desničarsko rimsko vlado odprle tako za problem Slovenije in odnosov z njo ter uprašanjem slovenske manjšine v Italiji. Vsi še pomnimo, kaj se je dogajalo v dobi prve Berlusconijske vlade sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja. Vemo, kakšne sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja. Vemo, kakšne težave in nemogoče pogoje je takratna rimska vlada postavljala Sloveniji za pridruženost članstvo Evropske unije. Spomnimo naj le na razna srečanja vse tja do poskusa oglejskega dogovora Peterle-Martino za premostitev krize. Potem je prišlo do znanega španskega ali Solanovega kompromisa, ki je urejeval zlasti zadevo nekdanje italijanske imovine oz. ezulov. Ali bo Rim spet postavljala nemogoče in ponižujoče pogoje ljubljani? Bo Evropa poslušala predvsem italijanske zahteve?

Kaj pa Slovenci v Italiji? Tu najprej ugotovimo, da je - hvala Bogu - prejšnji parlament še utegnil izglasovati zaščitni zakon za našo manjšino. V senatu in poslanski zbornici, ki sta izšla iz nedeljskih volitev, bi to verjetno ne bilo več mogoče. Treba bo seveda budno čuvati nad vsem tem, kar bodo predvidele razne izvršilne norme zaščitnega zakona. Slovenci v Italiji bomo vsekakor budno pazili nad vsem tem. Ne smemo namreč dopustiti manipulacij s tem zakonom, ki so ga prav vse politične sile sedaj zmagujoče koalicije bojkotirale oz. so glasovale proti njemu.

STRAN 3

ANDREJ BRATUŽ

Verniki danes plačujemo za skupne krivde, za katere moramo pošteno in ponižno poravnati škodo... Med skupnimi krivdami iz preteklosti je tudi dejstvo, da nismo gojili bistvenih in temeljnih vrednot. Med temi so na prvem mestu pravičnost, ki se hrani z iskrenim in pristnim duhom, z intelektualno poštenostjo, z občutkom za dolžnost delati v dobro javnosti ter trdnost in odpornost. Gre za tisto trdnost, ki omogoča in še posebej danes zavezuje vse nas, da se upremo interesom vseh tistih prevladujočih kultur, ki so nagnjene k homologaciji, vsesplošnemu posploševanju. Pri tem moramo seveda dati v račun tudi določeno družbeno neodobranje.

GIUSEPPE DOSSETTI, IZ KNJIGE "SENTINELLA, QUANTO RESTA DELLA NOTTE?", RAZMIŠLJANJA O TRANCIZIJI V ITALIJI, RIM 1994

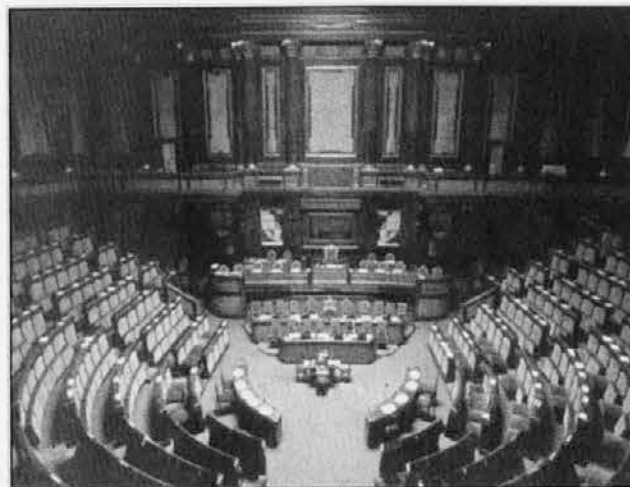
PRODORNA ZMAGA DOMA SVOBOŠČIN NA DRŽAVNOZBORSKIH VOLITVAH

POLITIČNA STABILNOST BO ODVISNA OD SPOŠTOVANJA SKLENJENEGA DOGOVORA

DRAGO LEGIŠA

"Dom svoboščin", katerega nesporni voditelj je Silvio Berlusconi, je na državnozbornih volitvah 13. maja prodorno zmagal in si zagotovil krepko večino v obeh vejah rimskega parlamenta. Volilna udeležba je bila povsem zadovoljiva, saj je volilo nad 80% upravičencev, kar pomeni, da je bila abstinenca dejansko zanemarljiva. Krepka večina zmagovitega volilnega zaveznitva v poslanski in senatni zbornici zagotavlja, vsaj na papirju, politično stabilnost, tako da bi 14. zakonodajna doba republikanske Italije lahko trajala pet let, kot določa republiška ustava.

Predsednik republike Ciampi bo nalogo za sestavo nove vlade gotovo poveril Silviu Berlusconi, ki se bo tako vrnil v Palačo Chigi, kamor je bil prvi vstopil po državnozbornih volitvah leta 1994. To palačo je moral kmalu zapustiti zaradi

"izdajstva" svojega zaveznika Umberta Bossija. Zanimivo je, da je slednji zdaj spet eden pomembnih členov Berlusconijske volilne naveze, čeprav se vsaj na zunaj zdi, da njegova politična luč "mrka". Tako bi namreč mogli sklepati po izidih proporcionalnega dela volitev

za poslansko zbornico, kjer Bossijeva Severna liga ni prestopila volilnega praga 4% in ji zato ni pripadel noben poslanec. Severna liga ima torej v novem parlamentu le toliko poslancev in senatorjev, kolikor jih je bil predvidel sporazum, ki so ga bili pred volitvami sklenili

predstavniki strank tako imenovane "Doma svoboščin" (Forza Italia, Lega Nord, Alleanza nazionale, CCD-CDU in drugi). Proučitev izida proporcionalnega dela volitev za poslansko zbornico - gre za 155 poslanskih mest od skupnih 630 - nam kaže tudi politično moč posameznih komponent tega zaveznitva. Tako predvsem ugotovimo, da je Berlusconijska "Forza Italia" zdaleč najmočnejša politična sila tega zaveznitva (29,4%) in je v primerjavi z volitvami leta 1994 napredovala za skoraj 9%. Za njo pridejo Nacionalno zaveznitvo z 12% (3,7% manj), Severna liga s 3,9% (6,2% manj) in druge manjše skupine, ki niso presegle volilnega praga 4%. Iz tega moremo sklepati, da bo politična stabilnost Berlusconijske vlade odvisna le od spoštovanja sporazuma, ki so ga posamezne komponente Pola svoboščin bile sklenile pred volitvami.

STRAN 3

KAKO SE JE NAŠA MANJŠINA PRIPRAVLJALA NA PARLAMENTARNE VOLITVE

POVOLILNA RAZMIŠLJANJA

ALOJZ TUL

Nedeljske parlamentarne volitve so za nami. Znani so njihovi izidi in drugi z njimi povezani podatki tako na vsedržavni kot ožji krajevni ravni. Kljub temu se nam zdi primerno, da se dotaknemo predvolilnih priprav oziroma dogajanj, predvsem kar se posredno ali neposredno tiče volilnega zbora slovenske manjšinske skupnosti. Slednji se namreč ni znal ali uspel povezati v takšni meri, da bi z njegovo težo morali računati vsi tisti politični dejavniki, ki so običajno zainteresirani za konsenz slovenskih volivcev. Strankarsko politična razvejanost pripadnikov slovenske manjšine je znano dejstvo, ki se v zadnjem času še nadalje širi, kar nekateri razglašajo za

pridobitev, češ da se s tem uveljavlja načelo pluralizma. Toda za politično in siceršno uveljavitev manjšinske skupnosti v dani stvarnosti to ni dovolj, potrebno je tudi tesnejše povezovanje za dosego določenih ciljev, posebno ob raznih volitvah. Do takšnih oblik povezovanja je na primer prišlo ob upravnih volitvah v nekaterih občinah zlasti na Tržaškem. Najtežje pa je podobne povezave doseči na parlamentarnih volitvah, kar se je očitno povsod pokazalo.

V okviru manjšine bi se morali namreč pogovoriti o kandidaturah in volilni podpori letem, le na ta način je mogoče doseči, da se čimvečji krog slovenskih volivcev prepozna v njih in jih brez pomislekov podpre na volitvah.

Namen tega zapisa ni komentiranje volilnih rezultatov, vendar ne moremo mimo ugotovitve, da bi slovenski kandidat na listi Oljke z lahkoto zmagal v tako imenovanem goriško-tržaškem oziroma videmskem okrožju, če bi njegova kandidatura odražala pretežni del organiziranih slovenskih volivcev, pred tekmečem v osebi predsednika deželnega odbora, ki bi v tem primeru lahko bil izvoljen le iz ostankov. To bi bilo hkrati pomembno zadoščenje za celotno našo narodno skupnost, ker bi dokazoval njeno pomembno politično težo.

Da se vrnemo k predvolilnim pripravam, moramo "sine ira et studio" ugotoviti, da volivci slovenske stranke, ki sodeluje v okviru Oljke, niso bili dovolj seznanjeni, kako in zakaj

ni prišlo do določitve skupnega manjšinskega kandidata v imenovanem senatnem okrožju. To je ustvarjalo določeno nerazpoloženje in negotovost v vrstah pristašev samostojne manjšinske stranke, ki ju njena pojasnila v zadnjih dneh pred nedeljskimi volitvami niso mogla odpraviti oziroma celo dala povod za osebne izjave nekaterih njenih predstavnikov.

Menimo, da bi se s pravočasnimi pojasnili dalo preučiti opisano nelagodje. Nikdar ne smemo pozabiti, da volivci imajo pravico biti izčrpno informirani, kar je končno v interesu predvsem same stranke. V preteklosti so bile morda še težje situacije, vendar so volivci vedno dobili ustrezna navodila, kako naj se ravna na volitvah.

02 Janez Povše
KAKO PO VOLILNIH ODLOČITVI?

03 Matjaž Rustja / intervju
HENRIK LISJAK

05 g. Rudi Bogatec
MOJA DUHOVNA OPOROKA

06 Danijel Devetak
TRAJNO OBELEŽJE

07 Jurij Paljak
ZA SLOVENSKO KNJIGO IN NARODNI OBSTOJ...

07 Sara Magliacane
... "ZAMEJSKI BERMUDSKI TRIKOTNIK"

08 Ivan Žerjal
KLJUB PORAZU OLJKA IZVOLILA...

10 Harjet Dornik
NAJPOMEMBNEJŠE JE PRITI SKUPAJ

12 Drago Štoka
KAKO OBNOVITI NAŠE VASI?

14 Marijan Bajc
UČBENIK: PRAVO - 1. KNJIGA

1
ČETRTEK,
17. MAJA
2001

VSEBINA

SVET OKROG NAS

MILOŠ BUDIN IZVOLJEN NA LISTI OLJKE

SLOVENEK POTRJEN
V PARLAMENTU

V nedeljo, 13. maja, je slovenska narodna skupnost potrdila svojo prisotnost v parlamentu. Predstavnik Levih demokratov in deželni svetovalec Miloš Budin je bil izvoljen v palačo Madama kot kandidat v drugem senatnem okrožju.

Budin je prejel 62.660 glasov, medtem ko jih je njegov tekmelec, predsednik deželnega odbora Roberto Antonione, zbral 62.719. To pomeni, da je razlika med obema le v pičlih 59 glasovih. Usoda desnosredinskega kandidata je bila na vrhovi do poznih nočnih ur. V primeru, da bi Budin dobil potrebnih 60 glasov in prekosil Antonioneja, bi namreč slednji

izpadel, saj mu volilni mehanizmi ne bi omogočili izvolitve z ostanki, kot se je to zgodilo za Miloša Budina.

Glede nedeljskih volitev velja poudariti tudi izreden rezultat, ki ga je v naši deželi dosegla koalicija sredinskih strank Marjetica, ki se je v poročnem delu za poslansko zbornico predstavila z imenom Riccardo Illyja. Marjetica je prva stranka na Tržaškem (33,4%), na deželni ravni je na drugem mestu (21,7%), medtem ko je na državnem nivoju tretja stranka s 14,5% glasov.

Izreden uspeh, ki ga je Marjetica dosegla na krajevni ravni, gre v glavnem pripisati kari-

zmatičnemu liku bivšega tržaškega župana, ki je pritegnil marsikatero zmerne volivca, da je na volilnici prekrizal njegovo ime.

VOLITVE V BASKOVSKIH DEŽELAH

VOLJA PO SAMOSTOJNOSTI
IN DIALOGU

BREDA SUSIČ

Predčasne deželne volitve za obnovo parlamenta v avtonomni pokrajini Baskiji so se minulo nedeljo razpletle nekoliko nepričakovano. Vsi so sicer napovedovali tesen izid boja med baskovskimi neodvisnostnimi in vsedržavnimi strankami. Vendar so predvsem po terorističnih atentatih ETE tik pred volitvami in zaradi pripravljenosti Ljudske in Socialistične stranke, da strneta koalicijo "proti baskovskim nacionalistom", pripisovali več možnosti za zmago le-tem.

Največja zmagovalka nedeljskih volitev pa je nazadnje bila zmerna Baskovska nacionalna stranka (PNV), ki je prejela večino glasov in še povečala število svojih parlamentarcev (33 - prej jih je bilo 27). Vendar pa ji to še ne zadostuje za sestavo lastne vlade in morala bo poiskati koalicijskega partnerja. Do sedaj je bil to skrajna baskovska stranka Euskal Herriarrok (Eh), ki velja za politično krilo teroristične skupine ETA. Ravno ta stranka je povzročila krizo z izstopom iz koalicije, zato je kljub pripravljenosti voditeljev Eh na vstop v novo koali-

cijo vprašljivo, ali bo bivši predsednik Baskije Ibarretxe ponovno tvegala zaveznitvo z njo. To pa ni edini vzrok za dvom: Euskal Herriarrok je na teh volitvah izgubil svojo popularnost in razpolovil število izvoljenih predstavnikov od 14 na 7.

Londonski Times tako napoveduje, da se bo Ibarretxe verjetno povezal s Socialistično stranko in to kljub temu, da sta si stranki v bistveni točki svojih programov - to je glede vprašanja samostojnosti Baskije - daleč narazen. Socialisti se namreč, tako kot Ljudska stranka premiera Aznarja, zavzemajo za zблиžanje med Bilbaom in Madridom. Sploh se je celotna predvolilna kampanja vrtele okrog tega vprašanja in problema terorizma. ETA je v zadnjih mesecih in predvsem v zadnjem tednu izvedla vrsto krvavih atentatov. Nedeljo pred volitvami je v Saragozi umorila senatorja Manuela Gimineza Abada, predsednika Ljudske stranke v deželi Aragoniji na severu Španije. Samo dva dneva pred volitvami pa je nastavila bombo, ki je ranila 13 ljudi v središču Madrida. Premier Aznar je volilno kampanjo lastne stranke osredotočil na odločno

obsodbo ne samo terorizma, pač pa tudi baskovskih teženj po večji avtonomiji oziroma samostojnosti. Napadal je zmerne baskovsko stranko, češ da je sokriva za terorizem, ker se je povezala s stranko Euskal Herriarrok. Politični predstavniki dveh večjih baskovskih strank pa so premiera in njegovega kandidata, nekdanjega španskega notranjega ministra Jaimeja Mayorja Oreje, obtožili, da jih demonizira.

Vsi so iz rezultatov volitev razbrali odločno obsodbo terorističnih dejanj, obenem pa voljo Baskov, da se ne odpovejo lastni samostojnosti. S porazom baskovskih skrajnežev na eni strani, na drugi pa Aznarjevih centralistov (pridobili so le enega poslanca, socialistični "zavezniki" pa so izgubili enega) ter z zmago zmerne neodvisnosti se je politična scena nagnila v smer zmernosti in dialoga. Ta razvoj so pozdravile vse politične stranke.

El Mundo pa opozarja na drugo morebitno posledico baskovskih volilnih odločitev: "Rezultati bodo verjetno pripomogli tudi k določeni obnovi nacionalizma v Kataloniji in Galiciji." Ob splošni zaskrbljenosti vsedržavnih španskih in tujih (npr. francoskih) medijev ob ponovni uveljavitvi centrifugalnih teženj na Iberskem polotoku, so ponosni Baski odločeni, da na miren način uveljavijo svojo različnost in da svojo avtonomijo še razširijo. (Deželni parlament ima že zakonodajne pristojnosti na področju policije - volitve je nadzorovalo 5000 članov avtonomne deželne policije - šolstva, dajatev in zdravstva.) Stranke, ki se zavzemajo za samostojnost, niso dosegle tako prodorne zmage, da bi si lahko privoščile politiko brez kompromisov in brez dialoga z vsedržavnimi strankami.

MAKEDONIJA / NADALJUJEJO SE SPOPADI

VLOGA NOVE VLADE

Makedonija ima novo vlado narodne enotnosti. V nedeljo pozno ponoči jo je potrdil parlament. Sestavljajo jo vse glavne makedonske stranke in albanska stranka PDP. Nova vlada si bo prizadevala za mirno rešitev hude krize, v katero je zabredla država po začetku napadov albanskih separatistov. Zunanji ministri EU so pozdravili dogovor o oblikovanju vlade narodne enotnosti in izrazili

upanje, da bo nova vlada pripomogla k dialogu in napredku pri razreševanju krize. Situacija se tudi v dneh, ko je nastajala nova vlada, ni pomirila. Oboroženi spopadi so se nadaljevali tako na severo-zahodu države kot severno od Skopja. Albanski oboroženci so zasedli vas Vaksince in izvedli protiofenzivo na položaje makedonske vojske.

BS

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

KAKO PO VOLILNI
ODLOČITVI?

Nobenega dvoma ni, za kaj se je odločila Italija. Odločila se je za spremembo smeri in volitve so to odločitev uzakonile. Vprašanje pa je, kako bo nova smer izpeljana. Sile desne sredine z Berlusconiem na čelu so torej dobile mandat in upati je, da ga bodo izkoristile v dobro vseh. Omemba tega upanja ne more biti slučajna, zakaj cela vrsta predvolilnih napovedi upravičeno daje misliti. Mnoge med njimi, in to priznavajo vsi, so bile zelo radikalne. Dovolj se je spomniti Berlusconijevega prepričanja v magično moč ekonomije. Toda tovrstno oboževanje bi utegnilo stopnjevati tisto potrošništvo, ki je človeku vse bolj neprijazno. Da je temu res tako, dokazuje prepričanje voditelja sil desne sredine, da je sporazum o okolju iz Kyota škodljiv, ker da zavira ekonomijo. Gre torej za iste vprašljive nazore, ki jih razglašala ameriški predsednik Bush. Potem je tu velika podpora podjetništvu, ki pa bi lahko zelo poglobila socialne razlike, oziroma povečala število revnih. Prav tako obstajajo dobri in slabši načini, kako na primer vzpostaviti primernejšo politiko v odnosu na priseljence. Še posebej poglavitna pa se zdi bodoča raven soočenja s političnimi nasprotniki, ki s strani Doma svoboščin nikakor ni bila vselej spodbudna.

Vprašanje, kako je torej pomembno, je ključno. Predvsem zaradi znane resnice, da je evrop-

ski duh zelo zadržan do hitrega izvajanja velikih družbenih sprememb in zelo previden v odnosu na sunkovito politiko na vrhu. Sunkovita politika na vrhu ni še nikdar dala dobrih in koristnih rezultatov. Vse te tukaj nanizane misli se lahko zdijo neumestne, saj je zmagovalcem treba v prvi vrsti čestitati, toda v mislih na zmago sil desne sredine pred sedmimi leti in vse, kar je potem sledilo, so gotovo dobronamerne. Oporo jim dajejo dobri rezultati Oljke v minulem obdobju in pa dejstvo, da so se sile leve sredine pokazale kot trden del italijanske družbe ter politične stvarnosti. In v kolikor bi prišlo s strani nove vlade in nove opozicije do zdravega boja in temu primernega gibljivega ravnotežja, potem bi vse morebitne napačne poteze novega državnega vodstva lahko v hipu celo izginile. Sam volilni rezultat in trdnejša vzpostavitev dveh političnih polov takšna pričakovanja samo podpira. Ne nazadnje volivci niso pozabili, kaj je bilo v zadnjih petih letih storjenega, med drugim je Italija stopila v Evropo, zato je še kako upravičena želja, da bi tudi z novimi družbenimi zamislimi stopali premišljeno naprej. Premišljeno in modro, raje počasneje kot pa zaletavo in prehitro. Od tod torej temeljna misel, da je zares izjemnega pomena, kako in na kakšen način bo Italija ubrala napovedano novo smer.

SENAT

KOALICIJA / STRANKA	ŠTEV. IZVOLJENIH 2001	ŠTEV. IZVOLJENIH 1996
DOM SVOBOŠČIN	177	116
OLJKA	125	157
SKP	3	-
LISTA DI PIETRO	1	-
EVR. DEMOKRACIJA	2	-
SVP - OLJKA	3	2
SVP	2	-
OSTALI	2	-

POSL. ZB. VEČINSKI

DOM SVOBOŠČIN	282	169
OLJKA	184	242
SVP - OLJKA	8	-
OSTALI	1	7

POSL. ZB. PROPORČNI

FORZA ITALIA	62	37
LEVI DEMOKRATI	31	26
MARJETICA	27	-
NAC. ZAVEZNIŠTVO	24	28
SKP	11	20

V poročnem delu za poslansko zbornico Severna liga, Lista Di Pietro, CCD-CDU, Lista Pannella-Bonino, Sončnica, Evropska demokracija, SIK (Slovenski in italijanski komunisti), Nova socialistična stranka in MSI niso presegli potrebnega praga 4% glasov.

NOVI
GLASUREDNIŠTVO
IN UPRAVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL. 0481 533 177

FAX 0481 536 978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL. 040 365 473

FAX 040 775 419

E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA IN SLOVENIJA 80.000 LIR,

INOZEMSTVO 120.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 150.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

S 1. STRANI

POLITIČNA
STABILNOST

Silvio Berlusconi je že napovedal, da bo njegova vlada na prvi seji sprejela nekatere pomembne sklepe. Pri tem je omenjal zakonski osnutek, ki naj odpravi davek na dednopravne in darilne pogodbe, zakonski osnutek, ki naj na novo ureja mehanizem javnih dražb, ter zakonski osnutek, ki naj bi začasno prekinil veljavnost Berlinguerjeve šolske reforme. Niti besede pa ni črnil o tistem kočljivem vprašanju, ki ga neposredno zadeva, to je o vprašanju "konflikta interesov". Berlusconi je, kot sam pravi, najbogatejši Italijan in njegov gospodarski ter finančni imperij med drugim obsega kar 70% vseh sredstev množičnega obveščanja v državi. Bivši tržaški župan in novoizvoljeni poslanec lily v tej zvezi popolnoma upravičeno trdi, da Berlusconi kot lastnik 70% vseh medijev v Italiji ogroža samo načelo menjave političnih strank v vladi države. Na to anomalijo so že opozorili in še opozarjajo tudi ugledni tuji dnevniki in tedniki ter revije. Zato je treba pričakovati, da bo prav problem "konflikta interesov" eden glavnih kamnov spotike na samem začetku Berlusconijevega vladanja.

Kar zadeva zunanjo politiko, ni pričakovati pomembnih novosti. Še vedno pa ni znano, kako bo Berlusconijeva vlada obravnavala vprašanje širitve Evropske zveze na vzhod, pri čemer prihaja seveda v poštev tudi vprašanje nadaljnjih odnosov med Italijo in Slovenijo, kar nas še posebej zanima. V tej zvezi smo slišali zelo pomirljive besede slovenskega zunanjega ministra Rupla in slovenskega ministra za stike z Evropko zvezo Bavčarja, ki sta oba dejala, da ni pričakovati nobenih zapletov z italijansko vlado, ki bo sestavljena po italijanskih državnozborskih volitvah 13. maja, kako pa bo v resnici, bo seveda pokazala že bližnja prihodnost.

S 1. STRANI

SKOK NAZAJ

Danes smo Slovenci v Italiji tudi opravili svojo državljansko dolžnost. V veliki meri smo volili za koalicijo Oljke (in Marjetice), prišlo je tudi do izvolitve slovenskega senatorja. Tudi če ta ni bil izraz celotne manjšine, pa bo, upajmo, kot parlamentarec zagovarjal splošne slovenske interese.

Ob koncu še kratka opomba o zadržanju slovenske stranke. Mislimo, da je bilo njeno deželno vodstvo v tej kampanji v bistvu odsotno. Kje so časi, ko je npr. Slovenska skupnost jasno in razločno, kot pravi Descartes, nakazala svoje politično stališče, ki prav ob državnih volitvah ne more in ne sme izostati! Če hoče stranka še v bodoče odigrati svojo vlogo v naši manjšinski politični dialektiki, mora spet odprto in pogumno iznesti svoja stališča. Sicer bo postala nepotrebna...

MATJAŽ RUSTJA

Resnici na ljubo pa ni pa vse tako črno. Redke izjeme ponašajo sloves naših pridelkov daleč v svet, veliko ljubiteljev se s kmetijstvom še ukvarja, kar nekaj družin v tržaški pokrajini pa od tega tudi živi.

Na vzpetini nad Miramarskim gradom se daleč naokoli ponaša Kontovel in si mirno ogleduje stanje kmetijstva pri nas, saj mu visoka lega dovoljuje bister pogled do Slavnika, Nansa, Čavna in Beneških vrhov. Ves povojni čas je vinogradništvo na Kontovelu drselo v propad in je le zaradi redkih posameznikov ostalo živo. Danes skuša vinogradništvo na Kontovelu ponovno stopiti na lastne noge, v pomoč pa ji je nedvomno pred kratkim odobreni Pokrajinski načrt, ki predvideva revalorizacijo sončnih pašnov. Gospodarsko društvo Na Kontovelu se vse od ustanovitve leta 1900 zavzema za rast vinogradništva in vinarstva v vasi in si je zato nadelo tudi izziv, da vključi Kontovel v subvencijsko mrežo Pokrajine. Da bi kaj več izvedeli o tem, smo se podali v kontovelsko društveno gostilno in tam posedli ob kozarcu žlahtne kapljice s predsednikom Društva Henrikom Lisjakom.

Bi se najprej predstavili našim bralcem?

Doma sem s Kontovela in že od rane mladosti sodelujem s športno-kulturnimi in gospodarskimi organizacijami, ki delujejo v našem prostoru. Najprej sem začel sodelovati pri ŠD Kontovel, nato sem predsedal v odbor Gospodarskega društva, kateremu trenutno tudi predsedujem. Opravi sem študije na ekonomski fakulteti v Trstu, po poklicu pa sem profesor na trgovskem zavodu Žiga Zois v Gorici. Pred kratkim sem zaključil drugo mandatno dobo svetovalca v zahodno-kraškem rajonskem svetu, kjer mislim ponovno kandidirati.

Pred meseci (prve vesti so s pristojnih organov prišle v septembru lani) ste se vključili v načrt Pokrajinske uprave, ki želi s posegom na teritoriju ovrednotiti naše vinograde, predvsem pa začeti z urejanjem naravnega prostora, ki sta ga rastlinje in zob časa hudo načela. Bi nam opisali to pobudo?

Načrt, ki ga je izdelal pokrajinski tehnik Viljem Starc, je prvotno predvideval, da bi na kraju, ki mu Prosečani pravijo Brajde (področje v okolici Deželnega zavoda za razvoj kmetijstva Ersa), uredili t.i. poizkusni vinograd (vigneto pilota). Prenovljeni načrt je vključeval 5.000 m² površine. V prvi fazi je za projekt dežela F-Jk namenila 500 milijonov lir, ki bi jih lastniki ali najemniki poizkusnih vinogradov uporabili tako za načrtovanje kot za ureditev poti, zemljišč, starih zidov in stopničastih klancev ter za nakup trsov, drogov in žic.

Po večkratnih srečanjih med predstavniki pokrajine, rajonskega sveta, Deželnega zavoda za razvoj kmetijstva Ersa, Kmečke zveze in vaščani so postala stališča predlagateljev bolj prožna. Pokrajinski načrtovalci so tako prepuščili domačinom, da sami predložijo prošnje na Pokrajino, ki bi nato izbrala tri najprimernejše lokacije. V ta projekt je bilo nato vključeno širše področje, ki zaobjema celotni obalni pas od Barkovelj do Nabrežine. Pobuda želi iztrgati propadanju vsaj delček našega teritorija, mu vrniti lepoto in dostojanstvo preteklih dni, predvsem pa želi spet produktivno izkoristiti bogastvo naše zemlje in to tudi primerno valorizirati. Kot kaže, bo prvi korak storila Pokrajina, pridelano vino naj bi poimenovali Miramar, izgledi so torej pozitivni.

Ali je zanimanje za ta projekt izpolnilo pričakovanja?

Ves povojni čas je hudo zapostavljal kmetijstvo v naših krajih. Nedvomno gre tu iskati izredno težke naravne pogoje, s katerimi se morajo kosati naši kmetje, saj nam kraška zemlja postavlja iz dneva v dan nova vprašanja. Naravne danosti res niso najboljše, tudi dosedanje občinske, pokrajinske in deželne oblasti pa niso odločilno ukrepale in poiskale zadovoljivo rešitev. Če gre poiskati med temi vrsticami tudi raznarodovalno politiko s strani večinskega naroda, naj vsak presodi sam, dejstvo pa je, da smo Slovenci z razlaščenjem in neuravnovešenimi političnimi načrti izgubili temelje naše biti. Od vedno smo bili eno z našo zemljo, znali smo jo ceniti in črpati skromne, a zadostne sadove preživetja. Bili smo tako trdno zakoreninjeni, da nam še burja ni mogla do živoga. Danes je nekoliko drugače. Nekoč čisto slovenska zemlja se okoli tržaškega središča kaže vse bolj tuja, da si včasih kar težko predstavljamo, da je bila samo naša. Poti nazaj ni. Izgubljeno je za nami in se nikdar več ne vrne..., naj nas pa vsaj izuči za prihodnost.

Ni mi znano, koliko prošenj je bilo naslovljenih na pokrajinske urade, za Kontovel pa vem, da sta bili izdelani dve ponudbi, pri katerih je sodelovalo večje število zainteresiranih vaščanov. Koordiniranje in usklajevanje različnih pogledov in idej si je prevzelo Gospodarsko društvo. Ena skupina je predlagala pašne pod restavracijo Pri Slavku, druga pa področje, ki se razprostira pod Golim vrhom (nekako tam, kjer se s kontovelske Mlake začenjamo spuščati proti Grljanu). Zadnje, telefonske in torej nepotrjene vesti, kažejo, da je Pokrajina sprejela prošnjo za nasad pod restavracijo Pri Slavku. Z ostalima dvema projektoma pa naj bi Pokrajina ugodila Dimitriju Danevu, ki je sicer domačin, a ima vinograde na Proseku, nazadnje pa še Franku Regentu, domačinu, ki pa živi na Devinščini. Oba imata vinograde v okolici raziskovalnega centra Ersa na Proseku.

Rad bi še dodal, da je Občina vključila na pobudo Gospodarskega društva in občinskega svetovalca Petra Močnika v triletni plan javnih del tudi novo cesto, ki bo povezovala vas s temi vinogradi in bo seveda služila tudi ostalim okoliškim posestnikom.

Kakšno je danes stanje vinogradništva in vinarstva na Kontovelu?

Od nekdanj slavni in daleč naokrog znanih vin je ostalo bore malo. V glavnem se danes domačini ukvarjajo z vinogradništvom zgolj na razvedrilni ravni in torej le za domače potrebe. Resnici na ljubo pa ne smemo mimo ugotovitve, da so se začeli nekateri mladi vaščani ukvarjati z vinogradništvom in vinificiranjem na posev nov in strokoven način, ki obeta zelo dober rezultat.

Nekoč pa je bilo drugače...

Dovolj, da pogledamo v stare arhivske vire, ki jasno pričajo, da so naša vina vozili celo na cesarski dvor na Dunaj. Mislim, da je to dejstvo že samo po sebi zadostno jamstvo, da je bila kapljica res kakovostna.

Po katerem vinu pa je slovel kontovelski grič?

Na Kontovelu, pa tudi v sosednjih Barkovljah, Proseku in Križu so v starih časih, pa tudi v novejših, sadili predvsem trtno sorto, ki ji pravimo Domača malvazija, v manjšem odstotku pa tudi trto, ki ji po domače pravimo Gljera. Domača malvazija je dajala vinu primerno stopnjo alkohola in torej pomagala pri kakovostnejši ohranitvi žlahtne kapljice. Gljera pa je vinu pomagala pri zorenju.

Naši kraji so sloveli še po posebnem vinu, saj so naši dedje in očetje znali pripraviti tudi okusno in za posebne priložnosti primerno sladko vino, ki so mu pravili Prošekar. Postopek za pripravo takega vina je bil precej zahteven, tako da se danes nihče več ne ukvarja s tem in počasi tone v pozabo. Morda lahko postane prav Prošekar izvir za naše mlade, da bi poizvedeli pri starejših vaščanih za postopek vinifikacije in bi tako ne samo potegnili iz pozabe nekdanji sloves vasi, ampak tudi iskali zanimive poti (predvsem tržne), ki bi pripeljale do valorizacije naše vasi in našega širšega naravnega prostora.

Za katerimi načrti pa stremite, da bi končno ovrednotili domače vinogradništvo?

FOTO KROMA

Najprej bi rad povedal, da ima naš prostor ogromen potencial, ki ga je treba le smotno izkoristiti. Naša vina bi se lahko kosala z najboljšimi na pokrajinskem teritoriju, predvsem zaradi ugodne lege naših pašnov in tudi zaradi idealne mikroklimatike. Morje bistveno vpliva na zorenje grozdja in še na marsikaj drugega, pred burjo pa vinograde štiti sama kontovelska vzpetina.

Prva pobuda je padla lansko leto ob stoletnici Gospodarskega društva, ko smo odkupili od domačih pridelovalcev grozdje in zaupali postopek vinifikacije ter stekleničenja priznanemu vinogradniku in vinarju s Praprota Ediju Kanteju. Moram priznati, da je pobuda naletela na precejšnji odmev in tudi na dokajšnje odobravanje. Prav zaradi tega smo pobudo ponovili tudi v času letošnje trgatve. Med raznimi malimi in velikimi načrti za bodočnost pa nedvomno zaseda najvažnejše in najbolj izvirno mesto izgradnja lastne sodobne, morda združne, kleti, ki bi omogočala celoten pridelovalni postopek v lastni režiji.

Že večkrat ste omenili Gospodarsko društvo na Kontovelu. Katero vlogo odigrava v vaški stvarnosti ta stoletna zadruga?

Vloga Gospodarskega društva se je od ustanovitve do danes prav gotovo v marsičem spremenila. V težkih časih uboštva je bilo marsikdaj na tehničarji golo preživetje nekaterih članov društva, saj je Društvo nastalo predvsem iz pomoči najrevnejšim slojem v vasi: odkupovalo je vino od članov-vaščanov in tako pripomoglo k znosnejšim življenjskim razmeram. Upam si trditi, da je to poslanstvo odlično opravilo. Danes so razmere povsem drugačne. Vlogo zadruga vidim predvsem v promociji in spodbujanju novih dejavnosti na vinogradniškem in oljarskem področju. Zapolniti moramo tržno nišo domačega kakovostnega proizvoda, ki si danes vse bolj utira pot in

predstavlja zato velik potencial. Najprej nas mora spoznati naš teritorij, v njem se moramo zasidrati in od njega čimveč iztržiti, da bomo tako utrjeni prodirali tudi na širše državne in evropske trge.

Brez podpore vaščanov pa seveda ne gre. Ali je zaznati v vasi zanimanje za vinogradništvo?

Že prej sem omenil, da je na Kontovelu nekaj mladih in nadebudnih vaščanov, ki se ob delu posvečajo tudi vinogradništvu. Ob tem pa moram poudariti, da so naši obdelovalni pogoji zelo težavni. Kontovel pozna le terasasto obliko vinogradov (pašni), ki se spuščajo skoraj do morja, do njih pa peljejo večinoma le steze. Vsako mehansko delo je zaradi naravnih danosti onemogočeno. Narava pa je tudi naše bogastvo. Brez podpor javnih uprav pa si zelo težko predstavljamo, da bi se vinogradništvo razvilo samo od sebe.

Ali lahko še postane kmetijstvo pomembna dejavnost naših ljudi?

Trst postaja zadnja leta vse bolj zanimiva in pomembna turistična točka, saj prihaja v naše kraje čedalje več turistov iz sosednjih, pa tudi daljnih držav. Velik delež turistov obiskuje in išče krajevne zanimivosti in značilnosti. To se kajpak dogaja tudi na prehranbenem in vinarskem področju, vedno večje je povpraševanje po lokalnih specialitetah in vinih. Prav v tem turizmu, ki išče dušo kraja, vidim velik razvojni potencial našega Pokrajinskega teritorija.

Ali so naši vinogradniki (mimo seveda castnih izjem) dovolj strokovno podkovani?

Odgovoriti moram negativno. S pravilnim in temeljitim načrtovanjem pa lahko to vrzel z lahkoto premostimo. Ničkoliko je v naši okolici (tukaj jemljem v poštev tudi primorsko stvarnost onkraj meje) profesionalno zastavljenih tečajev, tudi strokovnjakov nam ne manjka, ostaja nam le premostitev miselnih pregrad, ki najbolj hromijo širši pogled na vrhunsko vinogradništvo, vinarstvo in torej primerno izkoriščanje trga. Mislim, da je vsem jasno, da le trg (v dobrem in slabem) odloča o dostojnem preživetju vinogradnikov. Iskati moramo pravo pot med zahtevami trga in krajevnimi značilnostmi in danostmi. Tudi v tem smislu si lahko prevzame Gospodarsko društvo odločilno vlogo v vasi, vsaj svetovalnega tipa.

Kako torej valorizirati naše vasi?

Veliko je bilo že izgubljenega. Veliko dragocenega časa je že za nami, preveč hiš in vaških posestev so že kupili tujci, predvsem zaradi tega, ker ne znamo ceniti, kar je našega. Ni dneva, da bi se ne tujci sprehajali po starih vaških jedrih in si ogledovali stare hiše in nenehno spraševali, ali je kaj na prodaj. Torej... naše vasi že valorizirajo tujci! In mi?

Kaj nam skriva bodočnost?

Prihodnost bo, kot vedno, odvisna v največji meri od nas samih. V največji meri pa pogrešamo globalni razvojni program, ki bi določal strategijo, s pomočjo katere bi se lažje in uspešneje prebijali skozi čeri, s katerimi je posejana naša prihodnost.

Hvala lepa za pogovor.

3

ČETRTEK,
17. MAJA
2001

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU CŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

6. VELIKONOČNA NEDELJA

"Sveti Duh je sklenil in mi z njim." (Apd 15, 28)
 "O Bog, slavijo naj te ljudstva." (Ps 67, 4. 6)
 "Sveto mesto Jeruzalem... je prihajalo z neba od Boga in je imelo božje veličastvo." (Raz 21, 10. 11)
 "Če bi me ljubili, bi se razveselili, da grem k Očetu." (Jn 14, 29)

Apostol Janez usmeri našo pozornost v sklep božje zgodovine z ljudmi. V zadnji knjigi Nove zaveze, v Razodetju, opiše najprej sodbo nad svetom (Raz 20). Zaključni pa z veličastnim gledanjem novega Jeruzalema. Bog namreč ustvarja vse novo: obuja mrtve v novo življenje, Jeruzalem pa utrjuje kot večno varno mesto, kjer bo Bog prebival s svojimi zvestimi (Raz 21). To bo svet brez vojne, lakote in trpljenja; svet, kakršnega si je Bog zamislil od vekomaj za svoje stvarstvo. Kajti kakor je prvega človeka oživil - ustvaril s svojim dihom v njegove nozdrvi, tako daje zdaj vsem, ki živijo po njegovi volji, svetega Duha, svojo moč, svoje veličastvo ali slavo.

Ze prerok Ezekiel (na sliki) je slikal nov tempelj in novo mesto Jeruzalem (Ezk 40-48). Vsa zgodovina Boga s človekom pelje k Očetu v določeno rešitev, ko bo Bog vse v vsem (1 Kor 15, 28). Bog ne grozi, čeprav sviri, marveč pokaže kakor Oče, da je vse ustvaril in odrešil za veselje in svobodo, za življenje. Novi Jeruzalem nosi število 12, kar pomeni popolnost. Ker bo samo to obstalo. Njegovo obzidje ni toliko zaradi obrambe od zunaj, pač pa varno in prijeto bivališče od znotraj. Je v službi Bogu in njegovemu veličastvu (Raz 21).

A vse to kaj lahko za koga zveni kot pravljica, kot cena tolažba. Vendar nas Jezus postavi na trda tla stvarnosti. Govori sicer o skrivnostnem svetu Duha. Toda ker omenja Tolažnika, predpostavlja solze, žalost, vrnemirjanje, strah (Jn 14, 26-28). Govori o svojem odhodu, torej o praznini, ki bo nastala za njim. Govoril je tudi o preganjanju in sovražstvu sveta (Jn 15, 18-27; 16, 1) in: "Pride celo ura, ko bo vsak, kdor vas umori, mislil, da opravlja bogoslužno daritev" (Jn 16, 2). Toda prav življenje, ki je

prežeto s preizkušnjami, kot so prisilno vojaško služenje, taborišča, ječe, pregnanstvo, izguba dobrega imena, lakota, nasilje vseh vrst, človeka lahko preusmeri v globoko doživljanje božje in človeške bližine. Saj so ljudje, ki so vse to doživljali npr. med drugo svetovno vojno, mnogi pa, žal, še vse to tripijo danes, potrebni vse človeške solidarnosti in pomoči. Če take ljudi vprašamo, kako so sprejemali znamenja božje in človeške topline v takih trenutkih, tedaj nam izpovejo svojo hvaležnost za tolažbo in bratsko povezanost. Prav prisilna oddaljenost od doma in domačih jim je dajala občutek ljubezni, tesne duhovne, a resnične bližine po pošiljki skromnega zavoja hrane in perila ter pisemca: tudi fotografija je pričarala predrago osebo.

Pa saj je vse to vedno prisotno po branju Sv. pisma, še posebej pri sv. maši ter v krogu vernikov. Jezus nas ni zapustil sirot (Jn 14, 18). Je z nami vse dni do konca sveta (Mt 28, 20). Vzbuja hrepenenje po Očetu in domovini, kar daje vso moč za sedanje življenje v ljubezni in služenju sočloveku. V vseh časih pa smo tudi v nevarnosti, da bi živeli kot v sanjah, v oblakih. Spomnimo se, kako so v petdesetih letih nekateri demagoško zagnani pridigarji nastopali s trditvijo, da jim je sam Jezus govoril in ukazal govoriti stvari, ki so se izkazale za izmišljene in celo žaljive za nas. Zdrknili so v skrajnosti. Tedaj so nastopili njihovi predstojniki, ki so jim kratkoma prepovedali javno pridiganje. V drugih okoliščinah jim je vrhovna cerkvena oblast odzvela dovoljenje za učenje, ki ni pravoverno.

Podobno je bilo tudi v začetku krščanstva. Nastale so težave pri oznanjevanju vere. V Antiohiji, o tem beremo v današnjem prvem berilu (Apd 15), so se pojavili problemi v odnosu med Judi in spreobrnjenimi pogani, zlasti glede Mojzesove postave. To je begalo ljudi. Tedaj so apostoli in starišine na pobudo Pavla in Barnaba sklicali prvo zborovanje ali koncil v Cerkvu l. 49 po Kr. Ta je modro odločil o čistem Jezusovem nauku, ki človeka osvobaja. To je prineslo ljudem mir in veliko veselje. Apostoli so se namreč po molitvi in razgovoru, ko se to dogaja na vsakem koncilu, zedinili v treh važnih zadevah: verniki naj ne zapadejo malikovanju ne nečistovanju ne uboju (verjetno ni tu mišljena prepoved uživanja živalske krvi pri poganskih obredih, marveč prelivanje človeške krvi). Pri tem so se sklicevali na Sv. Duha, a tudi na svojo zavest, da je namreč v vsem vodilna vera v Jezusa Kristusa: "Sveti Duh je sklenil in mi z njim" (Apd 15, 28-29).

Tako se Cerkev opira na Petrov primat, ki pride do veljave še posebej na koncilih, kjer sveti Duh govori po škofih, ki jih sklicuje papež zato, da osvetli nauk o veri in npravnosti, a predvsem primat ljubezni, ker mora kazati pot k Očetu. Na zemlji je ta pot v Duhu, v veri. Še več: Oče že zdaj prebiva v vernem človeku. Prebiva po Duhu. Duh pa podpira, tolaži, razsvetljuje, umirja. Duh daje ljubezen, zbujajo hrepenenje po nebesih (Jn 14, 23-29).

Za dar Svetega Duha prosimo vsak dan, še posebej pred Binkoštni.

DVAJSET LET PO ATENTATU NA TRGU SV. PETRA
SVETI OČE, VSE NAJBOLJŠE!

JURIJ PALJK

Jutri, v petek, 18. t.m., bo sveti oče Janez Pavel II. dopolnil častljivo starost 81 let in mu seveda ob rojstnem dnevu tudi mi želimo veliko dobrega. V nedeljo, 13. t.m., pa je poteklo natančno dvajset let, odkar je na Trgu sv. Petra v Rimu na svetega očeta streljal, z namenom, da ga ubije, turški terorist prevratniške skupine Sivi volkovi Ali Agca, ki je danes v turških zaporih, kjer prestaja kazen za druge zločine. Ali Agca je bil namreč pred časom v Italiji pomiloščen in so ga italijanske oblasti predale turškim, ki so ga takoj prepeljale v strog zapor na prestajanje kazni za drug zločin.

Ta dva dogodka sta po svoje najbolj značilna za Janeza Pavla II., ki se je minulo nedeljo pri angelskem čiščenju spomnil atentata in brez nepotrebne ovinkarjenja tudi povedal, da je sam prepričan v to, da ga je fatimska Mati Božja pred dvajsetimi leti obvarovala smrti.

V nedeljo, 13. t.m., je papež Janez Pavel II. v baziliki sv. Petra posvetil v duhovnike mlade diakone in pri angelskem čiščenju zbrane vernike prosil, naj molijo zanje, da bodo vredni duhovniškega zakramenta in bodo tako zvesto oznanjali evangelij. Istočasno se je tudi spomnil, da se kristjani na ta dan spominjamo prikazovanja Matere Božje v Fatimi, kjer je Marija pastirčkom tudi izdala 13. maja 1917 tri skrivnosti, ki jih danes vse že poznamo. Prav lansko leto je papež dal objaviti še zadnjo skrivnost, v kateri je bila po njegovem mnenju Mati

Božja v zapletenem jeziku napovedala atentat nanj.

"Ko vas prosim, da molite k Materi Božji za nove duhovnike, lahko sam povem, da sem bil deležen njenega varstva prav 13. maja pred dvajsetimi leti," je vzkljnil sveti oče, ki je zbrane vernike tudi pozval, naj molijo za mir v Sveti deželi.

"Fatimski Materi Božji priporočamo v prošnjo Sveto deželo, da bi se očistila srca vseh ljudi in njihovi nameni in bi se že končala grozodejstva in pokoli ter bi moči eni in drugi končno uporabili za stvaren in dolgotrajen mir!" je dejal papež. Poudaril je tudi: "V Sveti deželi smo pričeli spirali absurdnega nasilja in vsakodnevno sejanje smrti samo še večja ogorčenje vseh duhov in oddaljuje prihod tistega posvečenega dne, ko se bodo vsi lahko pogledali v obraz in bodo skupaj lahko hodili kot bratje. Vsi in še posebej odgovorni mednarodne skupnosti imajo dolžnost, da pomagajo spritim stranem, da se končno pretrga ta nemoralna veriga provo-

kacij in nasilnih povračilnih ukrepov! Še enkrat moram vse spomniti, da morata jezik in kultura miru prevladati nad hujskarnjem k sovražstvu in izločanju!"

V baziliki sv. Petra je sveti oče med slovesno mašo posvetil 34 novih duhovnikov, od teh je bilo osem iz Rima, trinajst pa italijanske narodnosti, eden celo s Kube. Novomašniki, ki jih je v nedeljo posvetil Janez Pavel II., prihajajo še iz Kolumbije, Indije, Zambije, Urugvaja, Mehike, Čila, Španije, Francije in z Nove Zelandije, iz Hondurasa, El Salvadorja, iz Združenih držav Amerike ter Avstralije. Med mašo je sveti oče, ki je bil mestoma vidno utrujen, imel strogo duhovno pridigo, saj je novomašnikom razlagal pomen mašniškega poslanstva in njihovega misijonskega poklica. Vsem novomašnikom je po posvetitvi tudi izročil svoje apostolsko pismo *Novo millennio ineunte*, v katerem je lastnoročno podal oblačun svetega in jubilejnega l. 2000 in tudi začrta smernice razvoja Cerkev v tretjem tisoč-

letju. "Vi morate z nesebičnim razdajanjem voditi korake krščanskega ljudstva in se pri tem zavedati predvsem dveh pastoralnih namenov in ciljev: Izhajati morate iz Kristusa in biti pričevalci ljubezni!" je sveti oče med slovesno pridigo dejal novomašnikom in tako v preprostem stavku zajel srž evangelija in duhovniškega poklica.

Ko smo že pri obletnici atentata na svetega očeta, lahko mirno zapišemo, da se še danes točno ne ve, kdo je bil za tem zločinskim dejanjem, saj so se vse svetovne tajne službe zavile v molk, ki je po svoje izjemno zgovoren. Pred dnevi je v televizijskem intervjuju iz turškega zopora sam Ali Agca povedal, da mu je sveti oče takrat, ko ga je prišel obiskat v italijanski zapor, dejal: "Počakal bom, da mi boste nekoč povedali resnico!" Vprašanje pa je, če tudi tokrat Agca govori resnico, saj je velikokrat lagal.

Za konec našega zapisa smo si prihranili vest, ki so jo pred dnevi prinesle tiskovne agencije, in sicer to, da je ruski patriarh pravoslavne ruske Cerkev patriarh Aleksij II. izjavil, kako si sam zares želi, da bi Rusijo obiskal papež. O obisku svetega očeta v Rusiji je ruski patriarh izjavil, da ga je možno v kratkem pripraviti, a da so zanj še ovire, saj bi se po njegovem mnenju morali prej urediti odnosi med pravoslavno in katoliško Cerkvjo v bližnji Ukrajini. Kot drugo oviro za obisk papeža v Rusiji pa je patriarh omenil t.i. prozelitizem, ki je po patriarhovih besedah živo prisoten tudi v Rusiji.

BOŽO RUSTJA PRI ZALOŽBI OGNJIŠČE V KOPRU

ODNOS CERKVE DO MEDIJEV
IN ČASNIKARSKA ETIKA

Založba Ognjišče v Kopru, ki je med najbolj uspešnimi knjižnimi založbami v Sloveniji, je izdala novo delo, ki je spričo opuščanja etičnih načel in čedalje večje komercializacije javnih občil v svetu, posebej aktualna in zanimiva. Njen naslov je *Sporočam veselo novico*, knjigo je napisal predstavnik koprške škofije za stike z javnostjo, duhovnik in časnikar Božo Rustja.

Delo je ocenil dr. Jurij Bizjak, koprski pomožni škof, ki je v uvodu zapisal, "da bodo spisi avtorja v pomoč vsakomur, ki javno nastopa in objavlja novice v elektronskih in tiskanih medijih. Knjiga opisuje, kako se odzivamo na vprašanja časnikarja, kako se pripravimo na intervju, na pisanje članka ali sporočila za javnost. V njej so podane osnovne značilnosti nove medijske kulture, prikazana je razlika med tiskanimi in elek-

tronskimi mediji, nakazan je odnos cerkve do medijev. Predstavljeni so tudi cerkveni dokumenti o medijih in opisane osnovne etike množičnih občil. Pisec s svojo živahnostjo in radoživostjo v knjigi večkrat poudaja, da mora biti v današnji kulturi sporočilo povedano zanimivo, nazorno in slikovito".

Božo Rustja je v uvodnem poglavju ki nosi naslov *Mediji? Ne hvala!*, opozoril, "da nekateri ljudje v Cerkvu ne marajo medijev. Menijo, da ti tako in tako samo lažejo in grdo pišejo o Cerkvu, kvarijo ljudi, zlasti mladino, delajo otroke pasivne, in podobno. Zato nočejo imeti opravka z mediji. Vendar je treba vedeti, da je kritika javnih občil sicer brez dvoma upravičena in potrebna, ni pa dovolj. Ker je velikokrat nestrokovna, lahko postane celo neutemeljena. Preiti bi morali od kritike k dejavnemu

oblikovanju medijev. Prevečkrat kritiziramo medije, nismo pa pripravljeno nič storiti, da bi jih izboljšali".

Glede jezika je avtor zapisal, "naj časnikarji in tudi ljudje v cerkvi, ki se obračajo na javnost, uporabljajo jezik, ki ga ljudje govorijo med seboj. To je vsakdanji pogovorni jezik. Ta je manj uraden (suh, papirnat, formalen) in ni zapleten (kompliran) ali izumetničen, sladkoben". Pri sporočanju novic, komuniciranju sploh, naj bo vzor Jezus. "Kristus ni ljubil dolgih govorov (abstraktnih filozofskih pojmov in konceptov), ampak je pri govorih raje uporabljal prilike, zgodbe. Spraševal je in odgovarjal na življenjska vprašanja. Rad je vključeval poslušalce. Jezus je znal pritegniti pozornost in jo ohranjati. Dobro bomo storili pri našem oznanjevanju, če ga bomo posnemali".

Zanimiva so razmišljanja in ocene pisca o stanju duha, idejnih izhodiščih in o t.i. kritični tradiciji v Sloveniji, po kateri bi moral dober časnikar kritično presojsati oblike ideologije in hegemonije v družbi. Božo Rustja piše, "da se na mnogih področjih v Sloveniji pozna vpliv prejšnje nedemokratske družbene ureditve. Ta nima do

Cerkve prijaznega odnosa. Tak sodba seveda ne izraža mišljenja vseh ljudi, ampak samo neke skupine, vendar se uradna ideologija, ki je prevladujoča v množičnih medijih, ne sprašuje o utemeljenosti svoje ideologije, ampak jo nekritično širi. Zato bi omenjena kritična tradicija slovenskim delavcem pri javnih glasilih nalagala več kritičnosti do uradne ideologije in spraševanja o njenih temeljih. Tudi bi ta normativna tradicija dala več glasu tistim, ki v javnosti nimajo glasu, konkretno kristjanom. Dober pokazatelj za to je šolstvo. Liberalci zahtevajo liberalno šolstvo vse do trenutka, ko bi v svoji liberalnosti morali organiziranost privatnega šolstva priznati tudi Cerkvu. Tu pa se znajdejo v velikih težavah in se njihov liberalizem konča".

Knjiga Boža Rustje z naslovom *Sporočam veselo novico* je zanimiva zbirka, prikaz praktičnih navodil izkušenega časnikarja tistim, ki ustvarjajo v svetu tiskanih in elektronskih medijev, tudi v Cerkvu, ter teoretičnih razglabljanj o naravi in pomembnosti medijev, ki so postali del nove medijske kulture. Avtor je uporabil tudi vire s teološke fakultete oz. njegovega Pastoralnega inštituta v Ljubljani, koprskemu škofu Metodu Pirihu pa se je zahvalil "za njegovo prijazno naklonjenost pri nastajanju knjige".

4
ČETRTEK,
17. MAJA
2001

DUHOVNA OPOROKA POKOJNEGA G. RUDIJA BOGATCA

TUDI ZDAJ VAS SPREMLJA MOJA MOLITEV

Vsak duhovnik se daruje Bogu v blagor duš. Ne za-
dostuje, da pokliče Bog dotično osebo v svojo službo,
niti ne, da se ta oseba odzove božjemu
klicu: potrebno je tudi sodelovanje žu-
pljanov pri zveličanju duš. Mislim, da
je tako sodelovanje pri nas pomanjklji-
vo! Vsi so prezaposleni z materialnimi
zadevami. Jih ne briga tisto, kar naredi
človeka in kristjana obenem. Zato ni
otrok, ni krščanskega življenja ne duho-
vniških poklicev. Narodno in versko izu-
miramo. Čas bi bil, da bi se vsi zavedali
svoje odgovornosti pred Bogom in ljud-
mi. Rotim vas, da bi se držali duhovnika
in požrtvovalno pomagali z navseti in
delom. Župnija je živo telo, ki mora ra-
sti v medsebojnem sodelovanju in lju-
bezni. Ne bo zalegel zaščitni zakon, če
sami skrbimo za svoje izginotje. Če se pa boste trudi-
li, kakor želim in upam, po svojih močeh in zmožno-
stih, ki jih ni malo, boste kaj kmalu opazili, da bo naše

okolje postalo bolj človeško in krščansko. Bog ne po-
trebuje denarja, ampak se poslužuje ljudi, ki se čutijo
odgovorne za širjenje božjega kraljestva.
Naša bodočnost so otroci, zato se ne bojte
imeti več otrok. Vzgajajte jih v krščan-
skem duhu, v nedolžnosti z zgleodom in
besedo, da bodo postali svobodni Slove-
nci in ponos župnije. Tudi zdaj vas spremlja
moj blagoslov in moja molitev. Prosim
vas, da bi mi odpustili vse nedosta-
tke in pogreške, ki jih ni manjkalo, in da
bi Boga prosili odpuščanje za moje
grehe. Čutil sem svojo odgovornost, sku-
šal opraviti svoje duhovniške dolžnosti:
marsikaj je bilo pomanjkljivo. Molite
zame tudi po pogrebu. Usoda župnije je
v vaših rokah, zato ste zanjo odgovorni.
Pogostoma prejimate sv. obhajilo, pri
katerem boste črpali moč za pričevanje med neverniki.
Naj vaš trud za božje kraljestvo obrodi stoteren sad.

RUDI BOGATEC

PREPRIČLJIV NASTOP SKUPINE GEN VERDE V LJUBLJANI

ŽIVLJENJSKO SPOROČILO
S PESMIJO IN PLESOM

MARTIN MARUSSI

Sredi aprila je bila v športni
dvorani Kodeljevo v Ljubljani
glasbeno-baletna predstava
(musical) svetovno znane sku-
pine Gen Verde z naslovom *Pr-
ve strani*. Dva dni potem pa je
isto predstavo gostil avditorij
v Portorožu. Gre za skupino štir-
indvajsetih glasbenih umetnic
z vsega sveta, trinajstih narod-
nosti, ki ustvarjajo pesmi, po-
jejo, igrado plešejo, recitirajo,
potujejo in prirejajo turneje po
vsem svetu zato, ker imajo iz-
redno življenjsko sporočilo. Ka-
ter? Da je evangelij, če ga živi-
mo, silna moč in polnost ter iz-
viren način življenja pa tudi vir
umetniškega navdiha. Ko ga
deliš z drugimi, rojeva mir, ust-
varja lepši, bolj zedinjen svet.
V petintridesetih letih plodne-
ga delovanja je ime Gen Verde
pritegnilo v gledališča, šport-
ne dvorane in na stadione po
vsem svetu velike množice pos-
lušalcev in obiskovalcev. Pred-
stavili so jih na televiziji, radiu,
v časnikih, izdale so bogato
zbirko plošč, kaset, zgoščenk,

videokaset. V dekletih je ne-
ustavljiva želja, da bi bilo to, kar
uprizorjajo, izraz njihovega živ-
ljenja. Za vse, ki smo si ogledali
in z njimi podoživeli predsta-
vo *Prve strani*, je bilo to boga-
to duhovno sporočilo in izjem-
no umetniško doživetje.

Predstava sama je prikazala
resnično zgodbo nastanka gi-
banja "fokolarinov", to je giba-
nje, ki je zrastle iz skupine mla-
dih deklet, ki so že od šolskih
let naprej gojile med sabo ve-
liko prijateljstvo in veliko odpr-
tost in solidarnost do vseh, ki
so v kakršnikoli stiski. Doga-
janje samo se odvija v Trentu
tik pred drugo svetovno vojno.
V predigri in uverturi je pika-
zano, kako profesorica Tomazi-
ni in čistilka Severina opazu-
jeta življenje skupine deklet, ki
že v šolskih klopih snujejo svo-
je življenjske ideale in sanjajo
o prihodnosti. Izbruhne vojna.
Krutost, nasilje, nesmisel... Na
odru razcapana ženska, oble-
čena zelo revno predstavlja
"ženo bolečine", ki posebej
trpljenje in obup vseh ljudi. Za-
radi bombardiranja tečejo me-

ščani večkrat na dan v zakloni-
šča, tudi skupina deklet je med
njimi in vsakokrat vzamejo drob-
no knjižico - evangelij. V njej
odkrijejo novo luč, pravo Ljube-
zen, ki spremeni njihova srca
in njihovo življenje. Profesorica
Tomazzini, Severina in tudi
drugi opazijo, da se v tej skupi-
ni nekaj dogaja: priče so drobnim,
a velikodušnim dejanjem, ki so
med vojno še bolj prese-
netljiva. Ko nekega večera gle-
dajo dekleta na mesto, zaslu-
tijo, da se rojeva novo življe-
nje, pretkano z ljubeznijo, ki bo
osvojila mnoge in se morda raz-
širilo daleč, tudi prek meja njho-
ve domovine.

Drugi del predstave pika-
zuje kako življenjski slog male
skupine iz Trenta začne privab-
ljati mnoge... Vojna še divja. Po
strašnem bombardiranju se
večina ljudi zateče v hribe, dek-
leta pa se odločijo, da zaradi
novega življenja ostanejo v
Trentu. Ena od njih pospremi
svoje najbližje, ki odhajajo v
hribe, nato pa se vrne v mesto,
da bi se pridružila svojim prija-
telicam. Njeno pismo materi,

ki ga po naključju najde "žena
bolečine", govori o trpljenju
tistih dni, a tudi o novem odkri-
tju ob srečanju z bolečino
najbolj obupanah: "Ljubezen
premaga vse."

Vojne je konec in mesto po-
časno oživlja. Na železniški po-
staji profesorica Tomazzini spet
sreča Severino, ki je tam našla
zaposlitev. Toda kaj se dogaja?
Dekleta so sprožila val novega
življenja, ki se ne bo več ustavil.
Dekletom se sedaj pridružuje
tudi fantje vseh vrst: bančni
uradniki, preprost delavci,
mladi parlamentarci ...

Začetek te resnične zgodbe
sega v leto 1943, ko so Chiara
Lubich in nekatere njene prijate-
ljice med ruševinami in boleči-
nam krute vojne odkrile moč
in lepoto novega, drugačnega
življenja. Ta življenjski slog spre-
jema že več kot pet milijonov lju-
di v stotriosemdesetih drža-
vah, na vseh petih celinah. Raz-
vije se je močno drevo, ki svojo
krošnjo razprostira po vsem sve-
tu - Gibanje "fokolarov". Ne da
bi se zavedala, je Chiara Lubich
sprožila plaz življenja, ki danes
že vstopa na vsa področja člo-
vekovega delovanja. Skupina
Gen Verde je eden od umetniš-
kih izrazov te duhovnosti. Iz
nje črpa spodbudo in navdih za
svoje življenje in ustvarjanje.

SVETNIK TEDNA

19. MAJA

SILVESTER ČUK

PETER CELESTIN
MORRONSKI,
PUŠČAVNIK IN PAPEŽ

Tudi slovenski bralci poznajo odličnega italijanskega pisatelja
Ignazia Siloneja (1900-1978), saj imamo prevedene vse njegove
glavne romane, v katerih se ta iskalec resnice dotika tudi
vprašanja vere. Posebej pa se z vprašanjem pristne vere ali
svetništva ukvarja v eni svojih zadnjih knjig z naslovom *Zgodba
ubogega kristjana*. To je drama o življenju nenavadne svetniške
osebnosti - puščavnika Pietra da Morrone, ki je bil proti svoji
volji nekaj mesecev papež.

Ta nenavadni mož se je rodil okoli leta 1215 preprostim
kmečkim staršem sredi gričev vzhodno od Rima kot predzadnji
med dvanajstimi otroki. Gotovo je nanj vplivala pobožna mati,
da se je z dvajsetimi leti odločil za redovniško življenje. Kmalu
se je odločil za pravo puščavniško obliko meništv. To je poskušal
uresničiti na več krajih, nazadnje v neki votlini gore Pelleno, kjer
mu je bilo kar všeč. Leta 1238 je šel v Rim, kjer je prejel mašniško
posvečenje in tudi dovoljenje papeža Inocenca IV., da sme osta-
ti puščavnik. Nekaj let po vrnitvi iz Rima se je podal na goro
Morrone v Abrucih in tam z dvema učencema zasnoval večje
samotarsko selišče. Njihovo središče je bila cerkev Svetega Duha.
Glas o njegovi sposobnosti za duhovnega voditelja in o njego-
vih osebnih krepostih se je hitro raznesel daleč naokrog in
oglašali so se vedno novi učenci. V strahu, da bi nove redovne
ustanove razpustili, je Peter šel na koncil v Lyon, kjer ga je sprejel
papež Gregor X. in njegovi redovni družini potrdil obstoj kot
samostojni veji reda sv. Benedikta.

Zdaj se je red hitro razmahnil: v nekaj letih se je prijavilo
okoli 600 kandidatov. Svoje samotarje je Peter razdelil v štiride-
set skupin in jih razmestil po gorah Abrucov in drugod. Peter je
vse obiskoval, čeprav nerad, ker je zase iskal popolno samoto.
Odpovedal se je vodstvu reda in se z majhno skupino
puščavnikov naselil na težko dostopnem pobočju gore Morro-
ne, kjer ga niso mogli nadlegovati obiskovalci, ki jih je privablja-
la slava njegove svetosti. Bil je prepričan, da bo tu v miru molil in
čakal smrti, pa ga je presenetila novica, da so ga kardinali, zbra-
ni na konklavi v Perugii, 5. julija leta 1294 izvolili za papeža.

Zakaj so izvolili prav njega? Hoteli so Cerkev izbrati pastirja,
ki je zavzet za svetost in ga ne zanimajo politične spletke. Izvoli-
tev je izzvala velikansko navdušenje med ljudstvom. Vse je upa-
lo, da bo novi papež prinesel pravega duha pobožnosti in miru
namesto neprestanih razprtij. Peter je izvolitev silno nerad sprejel.
Šele ko je videl, da bo nesreča še večja, če izvolitve ne sprejme,
je privolil vanjo in si vzel ime Celestin V. Ni hotel iti na kronanje
v Perugia, temveč so to opravili v mestu Aquila.

Brž je prišlo veliko razočaranje: papež Celestin V. je ostal sta-
ri preprosti puščavnik, v katerem ni bilo zvijače, zato ni bil dora-
stel spletkam pretkanih politikantov, niti ni poznal predpisov
kanonskega prava, ki jih njegova dobrosrčnost ni mogla nado-
mestiti. Njegovo dobroto so na veliko zlorabljali. Ko ga je kardi-
nal Benedikt Caetani prepričal, da za vladarstvo veljajo drugač-
na pravila kakor za vodstvo duš k odpovedi in popolnosti, je
Celestin V. 13. decembra sklical kardinale in odstopil od vodstva
Cerkve, da napravi prostor sposobnejšim. Pri tem sta ga vodili
ponižnost in modrost - temeljni potozi prave svetosti.

Želel se je vrniti v svojo samoto, pa mu novi papež Bonifacij
VIII. - kardinal Benedikt Caetani - tega ni dovolil, ker se je bal,
da bi njegovi pristaši utegnili zahtevati njegovo vrnitev na
papeški sedež. Peter je bil dejansko papežev ujetnik. Imel je že
skoraj osemdeset let, ko ga je smrt 19. maja leta 1296 rešila
vseh zemeljskih spon. Svetniško čast mu je priznal papež Kle-
men V. leta 1313.

ŠKOF PIRIH O PAPEŽEVEM OBISKU

OBLETNICA PRVEGA OBISKA
SV. OČETA V SLOVENIJI

Letos mineva pet let, odkar
je sveti oče Janez Pavel II. prvič
obiskal Slovenijo in se 18. maja
leta 1996 srečal z mladimi v
Postojni na velikem travniku, ki
je bil takrat prepoln veselja in
molitve, petja in živih barv.

Prav na svoj rojstni dan je
takrat praznoval z mladimi Slo-
venci in sam tudi kasneje več-
krat dejal, da je bilo to zanj ne-
pozabno doživetje. To so potrdi-
li tudi njegovi sodelavci. Takratno
srečanje mladih s svetim
očetom pa je pustilo lep spomin
tudi pri vseh ljudeh, ki so se ve-
likega dogodka sami udeležili
ali pa so ga spremljali v nepo-
srednem televizijskem prenosu.
Srečanje je imelo velik odmev
tudi v svetu, kajti srečanje v Po-
stojni so prenašale skoraj vse
svetovne televizijske hiše, kar je
bilo seveda tudi več kot dobro-

došla reklama za vso Slovenijo.
Slovenski škofje, ki so bili pred
kratkim v Rimu na delovnem
obisku "ad limina" pri Janezu
Pavlu II., so povedali, da se je
na srečanju z njimi sveti oče z
velikim veseljem spomnil svoje-
ga praznovanja 76. rojstnega
dne v Postojni.

V spomin na srečanje v Po-
stojni pred petimi leti se mladi
iz koprške škofije vsako leto po-
novno srečajo na Postojnskem
na duhovnem srečanju. Tudi le-
tos se je več kot tristo mladih
21. aprila srečalo v Centru sred-
njih šol v Postojni pod geslom
S tabo držim. Srečanje so mla-
di slovenski verniki oblikovali na
nov in svež način, kar priča, da
je obisk svetega očeta v Slove-
niji za vse Slovence vir neneh-
nega navdiha.

V KAMNOLOMU RODEŽ
PRI ANHOVEM KAPELICA
S KIPCEM SV. BARBARE

Industrija Salonit v Anho-
vem je v kamnolomu Rodež,
kjer že ves čas od obstoja te
velike tovarne pridobivajo ka-
men za izdelavo cementa, dala
postaviti kapelico s kipcem
svete Barbare, zaščitnice ru-
darjev. Dogodek so obeležili
na prireditvi v četrtek, 10. ma-
ja. Udeležili so se je predstavi-
niki družbe Salonit, strokov-
njaki iz slovenskih kamnolo-
mov, projektantskih zavodov,
fakultet, republiški rudarski
inšpektorji in seveda tudi de-
lavci iz kamnoloma Rodež.

Po legendi o Sveti Barbari
je imel njen oče za hčer poseb-
ne načrte. Vendar v nasprotju
z očetovo voljo Barbara prevzame
krščansko vero, zato jo oče
preda oblastem v usmrtilcev.
Očeta nato kot božja kazen za-
dene strela. Zato jo imajo za
zavetnico delavci v dejavnostih
oz. poklicih, kjer grozi nenad-
na ali mučna smrt, poklice, kjer

nastajata blisk in grom, kot so,
denimo, izdelovalci in uporab-
niki eksploziva, in tudi rudarji.
Ko se je Barbara sprla z očetom,
jo je ta dal zapreti v stolp; Bar-
bara uide in zavetje ji ponudi
zemlja. Zarad zaprtja v majhen
prostor v stolpu in zavetja, ki ji
ga nudi zemlja, postane zaščit-
nica predvsem rudarjev. V Ev-
ropi je navada, da sv. Barbari
zidajo kapelice in jo častijo.

LETOS VODOVOD NA
SVETO GORO

V Marijinem svetišču in bo-
žji poti na Sveti gori izvajajo
razna dela, da bi izboljšali in-
frastrukturo in posodobili oko-
lje. S tem bodo še povečali priv-
lačnost tamkajšnje bazilike,
posvečene Devici Mariji, in
božje poti, ki jo vsako leto obi-
šče na tisoče vernikov in turi-
stov, predvsem iz Primorske in
preostale Slovenije, pa tudi iz
Italije, Avstrije in iz drugih tu-
jih držav.

Guardijan frančiškanskega
samostana na Sveti gori p. Pas-

hal Gorjup je v pogovoru za No-
vi glas povedal, da bo letos zgra-
jen tudi vodovod. Vodo bodo
črpali iz okrog štiri kilometre
oddaljenega vira v Lokatoncih
nad Grgarjem. Tamkajšnji vir
je izdaten, tako da vode, ki bo
pritekala na Sveto goro, ne bi
smelo nikoli zmanjkati. Gre za
eno največjih pridobitev v do-
sedanji zgodovini tega Mariji-
nega svetišča in božje poti.
Doslej so za potrebe samosta-
na, gostišče in drugih porab-
nikov uporabljali deževnico, ki
so jo zbirali v sedmih velikih
zbiralnikih. Sredstva za zgra-
ditev vodovoda na Sveto goro
je v celoti prispevala Mestna
občina Nova Gorica iz svojega
proračuna.

ČETRTIČ ZGODBE ZA DUŠO
BOŽA RUSTJE

Ne zgodi se ravno pogosto,
da kakšna knjiga v Sloveniji
doživi svojo četrto izdajo. No-
va, prenovljena izdaja knjige
Zgodbe za dušo nam dokazu-
je, da nas zanimiva zgodba ne

bo pustila praznih, ampak se
nas bo dotaknila s svojim spo-
ročilom. Nad trideset kratkih
je zbranih v tej knjigi. Zgodbe,
ki jim sledijo točke za pogovor,
so namenjene osebnemu raz-
mišljanju ali pa pogovoru v raz-
ličnih skupinah. Knjiga zgodb, ki
se nam bo tokrat predstavila tu-
di v novi, simpatični zunanji po-
dobi, nam želi tudi povedati,
da branje zgodb je nadvse "de-
mokratično", saj je vsak člo-
vek pri branju svoboden in v
zgodbi najde sporočilo, ki ga
tisti trenutek želi izluščiti in mu
bo to morda pomagalo prebre-
sti trenutek bivanja, v katerem
se je znašel.

Knjigo bogatijo barvne fo-
tografije Francija Steleta ter
misli in življenjske molitve iz
del priljubljenega duhovnega
pisatelja Henrija Nouwena. No-
vo, četrto izdajo je pregledal
Silvester Čuk, dodano pa ji je
tudi vsebinsko kazalo, ki nam
bo olajšalo izbiro zgodb, gle-
de na teme, ki jih obravnavajo.

5

ČETRTEK,
17. MAJA
2001

PRILOŽNOSTNA MEDALJA OB TISOČLETNICI GORICE

TRAJNO OBELEŽJE

DANIJELE DEVETAK

Ime Gorica ima slovanski izvor in tega ne more nihče izbrisati. Nihče ne more niti prezreti zgodovinskega dejstva, da so naši predniki živeli na tej zemlji pred tisoč in več leti in da smo tu mi - živi - še danes. To je bilo glavno sporočilo kulturnega večera, ki je potekal v četrtek, 10. t.m., v prostorih Pokrajinskega muzeja na goriškem gradu; ta leži na "gričku-gorici", ki je omenjena v darilni listini cesarja Otona III. izpred 1000 let. Na odlično obiskanem srečanju (udeleženci so prišli iz vse dežele Furlanije-Juljske krajine in bližnje Slovenije) sta Slovensko zamejsko numizmatično društvo Janez Vajkard Valvasor in Zveza slovenske katoliške prosvete predstavila priložnostno medaljo, ki sta jo založila in dala uliti ob tisočletnici prve omenbe Gorice. Svojevrstni "spomenik" je oblikoval rojak iz Solkana, uveljavljen slikar in grafik Pavel Medvešček, zamisel zanjo pa je pred letom dni dal mladi slovenski zgodovinar iz Gorice dr. Saša Quinzi, član numizmatičnega društva, ki združuje tržaške in goriške izobražence.

Dr. Damjan Paulin, predsednik ZSKP, ki je rada sprejela izziv numizmatikov, je uvedel večer in podčrtal pomen simboličnega dejanja predstavitve jubilejne medalje. Goriška občinska uprava je namreč zamolčala

slovensko prisotnost ob pomembni obletnici Gorice in ni niti povabila goriških Slovencev k svečanemu prazničnim slavljem v tednu okrog 28. aprila. Na ta dan leta 1001 je namreč cesar Oton III. z darilno listino podaril oglejskemu patriarhu del Solkana (Silicanum) in "vasi", ki "se v jeziku Slovanov imenuje Gorica" (villa quae Sclavorum lingua vocatur Goriza). Dr. Paulin se je javno zahvalil tudi prisotnemu gostu, zgodovinarju dr. Petru Štihu; ta je namreč lani objavil pri založbi Goriškega muzeja na Kromberku zajetno monografsko študijo o omenjeni listini. Za numizmatično društvo Valvasor je nato spregovoril njegov predsednik dr. Andrej Štekar, vidno zadovoljen ob tako pomembnem kulturnem večeru, ki je bil obenem prva uradna predstavitev mladega društva, ki je nastalo leta 1998. Član društva Mitja Petaros je nato predstavil navožen bogato t.i. multivizijo, splet diapozitivov in zvočni zapis s branjem listine; pri projektu, ki ga je režiral sam dr. Štekar, sta sodelovala kot tehnična pomočnika Zvonko Vidau in Marjan Jevnikar. Videli smo podobe cesarja, krajev, ki jih omenja listina (Gorica, Solkan, Oglej, Vrtovin, Vipava, Trnovska planota, Soča, Furlanija,

alpska slemena...) in starih srednjeveških dokumentov ter tako na učinkovit način podoživeli vzdušje pred tisoč leti.

Sledil je izjemno zanimiv poseg dr. Petra Štiha, velikega poznavalca srednjeveške zgodovine Slovencev, ki je predstavil omenjeno listino in njene vsebine. Dr. Štih je podčrtal pomen goriške dežele kot edinstvenega strateškega prehoda od Donave do Sredozemlja že od starodavnih časov (Argonavti!) pa vse prek srednjega veka, ko so tod vdirali na Apeninski polotok Langobardi, Madžari in drugi narodi. Prav Madžari so v prvi polovici 10. stol. s sistematičnim pustošenjem povzročili strahotno škodo na področju današnje Furlanije, zaradi česar se je v drugi polovici istega stoletja začela velika obnova vasi in mest, ki jo je v veliki meri omogočil prav oglejski patriarhat. Prav v tem času naj bi nastala tudi Gorica, ki je bila prvotno vas (villa), najbližji center upravne in sodne oblasti pa je bil Solkan, kjer je bila utrdba, sam omenjen v cesarjevi listini (Silicanum). Pri tem je dr. Štih obžaloval, da se pri praznovanju obletnice na Solkan žal pozablja... Sporočilo besede "Sclavorum lingua" pa je to: jezik ljudi, ki so tedaj živeli na tistem ob-

FOTO BUMBACA

močju, je bil slovanski. Iz besedila je tudi razvidno, da so tile živeli ramo ob rami z romanskim ljudstvom; in drugi so živeli v glavnem od kmetijstva. Dr. Štih je spregovoril tudi o odnosih med cesarstvom in oglejskim patriarhatom, pa tudi o goriških grofih, ki so ogromno prispevali k razcvetu t.i. goriške dežele, ki se je raztezala od Sredozemskega morja do Tirolske in izumrla leta 1500 s smrtjo zadnjega grofa Lenarta.

Dr. Saša Quinzi je nato kot zgodovinar in član numizmatičnega društva opisal priložnostno medaljo, ki želi ostati trajno obeležje slovenske prisotnosti na tej zemlji in priča dejstva, da ime mesta izvira iz slovanske besede. S pomočjo diapozitivov je nazorno

spregovoril o podobah in simbolih na aversu in reversu medalje, znanja, ki ga je Medvešček izdelal na preprost, a domiselni način. Najstarejšo podobo stiliziranega gradu in naselja z žiga iz 14. stoletja prekriva trak-simboličen most: na eni strani je grb občine Gorica, na drugi pa Nove Gorice. To govori tudi o tem, kako naj ta prostor še naprej povezuje dva različna svetova, ki sta v tisočletni zgodovini živela v sožitju; te večplastne istovetnosti sodobni čas na noben način ne sme izbrisati. In pri tem imamo zamejski Slovenci, nosilci romanske in slovanske kulture na zahodnih obronkih slovenstva, izjemno pomembno nalogo povezovanja.

POGOVOR / DAVID BANDELLI

SKUPINA MUSICUM VABI

Goriška glasbena poustvarjalnost se v zadnjih letih lepo razvija in kaže na to, da je to področje naše kulture še kako vitalno. To soboto, 19. maja, bo ob 20.30 v cerkvi sv. Ivana v Gorici prvi samostojni koncert Pevske skupine Musicum, ki se bo predstavila s sporedom nabožne glasbe. Skupina je nastala konec leta 1999 na pobudo mladih ljubiteljev zborovskega petja in doslej nastopila na koncertih raznih zborovskih revij. V zadnjih tednih lahko izvemo kaj več o skupini tudi na internetu, saj ima Musicum resno oblikovano spletno stran na naslovu: www.ljudmila.org/musicum. O skupini, njenih članih, načrtih in perspektivah smo se pogovorili z umetniškim vodjo in "dušo" sestava, Davidom Bandellijem. Ta študira primerjalno književnost v Ljubljani, je glasbeno izobražen, že vrsto let poje v raznih zborih, aktiven je v skavtski organizaciji, nedavno je izdal prvo zbirko poezij.

Kako se počutite tik pred prvim samostojnim koncertom skupine Musicum?

Prvič smo nastopili v goriški stolnici decembra 1999, in to po treh tednih vaj. Tedaj smo se navdušili za skupino in začeli resno delati. Konec prejšnjega leta pa smo odločili, da bi se letos predstavili s samostojnim programom. Ta obsega skladbe, po katerih večina naših slovenskih zborov ne rada sega iz različnih razlogov. Tako smo pred dogodkom, ki ga torej načrtujemo že nekaj časa. To je za nas velik izziv, ker želimo prikazati opravljen delo.

Usmerjate se na področja zborovskega petja, ki ne spadajo v l.i. klasični repertoar naših krajevnih zborov. Ali iščete pri tem svojo nišo? Želite biti nekaj posebnega? Ali želite, preprosto, nuditi našemu občinstvu nekaj novega, nepoznanega?

Skupina je nastala malo za šalo, malo za res. V bistvu smo stari prijatelji, ki smo se več let shajali med ministranti v pastoralnem središču za slovenske vernike v Gorici, sv. Ivanu, ali pri nogometnih tekmah na igrišču Kulturnega centra Lojze Bratuž ob nedeljah. Izrazili smo željo, da bi naredili skupaj kaj resnega. Ker smo bili skoraj vsi dejavni pevci v raznih goriških zborih, smo se združili v skupino. Ta ne bi imela razloga za obstoj, če bi v njej peli, kar se že poje v dru-

FOTO KROMA

gih sestavih. Zato smo se odločili za svojo pot, morda tudi med splošnim neodobranjem okolja, češ da je okrog nas že itak dovolj zborov. Vseeno smo stopili na pot in izbrali skladbe, ki jih večina naših zborov, zlasti moških, ne poje. Segli smo po renesansi, ki je dobršnemu delu nas pri srcu in obenem v veliki meri odsotna v repertoarju naših zborov. Dobra tretjina sobotnega nastopa bo zato posvečena renesančnim skladbam: slišali boste lahko našega Jacobusa Gallusa, ki je zelo primeren za manjšo zasedbo, pa tudi italijanskega skladatelja Giovannija Battista Martinija.

Sicer segamo tudi po sodobnejši glasbi. Doslej smo plodno sodelovali z goriškim skladateljem Stankom Jericijem; izvedli smo večino skladb, ki jih je napisal za moški zbor. Teh sicer ni veliko; naj pa povem, da je januarja letos napisal za našo skupino mašo *Psallam Deo meo*, ki jo nameravam prvič izvesti drugo leto. V sobotnem koncertu imamo tudi Jericijevo skladbo. Zanimivo je, da so tudi njegove skladbe za moški zbor zelo primerne za maloštevilni sestav, zato se pri tem znajdemo. Poleg tega imamo še nekaj skladb iz romantike, pa še štiri črnske duhovne pesmi v priredbi različnih avtorjev, kar je za tako mlado skupino, kot je naša, lepa izkušnja; te pesmi so žive, sporočilne, radi se vanje vživljamo.

Pojete samo nabožne pesmi?

Glede na to, da bomo peli v domači cerkvi - večina od nas izhaja iz tega pastoralnega središča -, se nam zdi edino primerno peti take skladbe. Zeleni smo namreč nastopiti najprej pri sv. Ivanu. Zato smo se odločili za sakralno glasbo. Poleg tega nam sama cerkev "pomaga" na akustični ravni; nas je samo devet, smo mladi, naši glasovi nimajo tiste moči, ki jo lahko imajo moški glasovi starejših pevcev.

Znano je, da si na Goriškem eden najboljših poznavalcev Stanka Jericija...

Mislím, da je Jericijo kot skladatelja zelo dovršen, predvsem kar se tiče zborovske glasbe. Vidi se, da je več desetletij delal z zbori: pozna človekov glas, njegove zmogljivosti, šibke točke, ve-

kjer so različni "triki", da skladba zazveni tako, kot jo on napiše. Jericijo je delal in še deluje pretežno z mešanimi zbori in zato piše po njihovih potrebah; za moški sestav je napisal malo. Meseca marca letos smo izvedli tudi njegovo skladbo, ki je bila nagrajena na natečaju ob tisočletnici Gorice, ki ga je razpisala Zveza slovenske katoliške prosvete. Upam, da se bomo sčasom lotili tudi drugih pesmi, ki jih vsebuje zbirka *Gorica*, glej. Ponosim se na to, da nam je nedavno poklonil mašo; zanimiva je zaradi sloga, saj ga preveva avtorjev impresionistični stil in hkrati cerkveni, liturgični slog. Maša je kratka, primerna za uporabo.

Kaj bi povedal o članih skupine?

V letu in pol smo zamenjali dva člana. Na začetku nas je bilo osem, sedaj smo v devetih, kar se nam zdi precej idealna zasedba. Če smo v devetih, lahko pojemo že petglasno, čeprav vsak od nas ni vokalno povsem samostojen, kar pa je precej

normalno, saj je srednja starost naših članov 21 let. V prihodnje se ne vemo, kako bo; zaenkrat vztrajamo v tej zasedbi. Člani so v veliki večini dejavni zborovski pevci. Bogdan Podveršič in Matija Faganal sta prva tenorja; naj omenim, da je Matija diplomiran oboist. Druga tenorja sta Kristjan de Comelli in naš spletni mojster Peter Gus. Baritoni smo Bernard Hrovatin iz Devina, Mitja Černic in Jaz, basa pa sta Marko Gus in Rok Bernetič; slednji je najmlajši, saj je star komaj 16 let. Skoraj vsi smo dejavni tudi v drugih zborih, kjer smo se glasovno razvili, igramo pa tudi na najrazličnejše instrumente, od klarineta in fagota do violine. Včlanjeni smo v Združenje cerkvenih pevskih zborov, ker se nam je to zdelo pravilno in se v cerkveni glasbi dobro znajdemo; sploh pa smo začeli svojo pot na koncertu Zveze. Moja velika želja je, da bi segli tudi po zahtevnejši sakralni glasbi in po gregorijanskem koralu. Zahvaliti se moramo tudi Kulturnemu centru Bratuž, ki nam daje na razpolago prostore za vaje.

Kot mlada skupina ste se torej pojavili v zadnjem poldrugem letu. Približno v istem času se je na Goriškem s svojim talentom pojavil drug mlad goriški glasbenik, Patrik Quaggiato, ki se je tudi zelo lepo odrezal na natečaju ZSKP za skladbo na goriško tematico. Ste v stiku eni z drugim?

Brez dvoma. Komaj smo izvedli za njegov obstoj in talent, smo se takoj obrnili nanj, saj smo vrstniki. Hitro smo se "pozanimali" zanj, saj smo mu celo že naročili kakšno skladbo... V načrtu imamo tudi večer, ki bi povezoval mlade skladatelje. Videli bomo, če bo kaj iz tega. S Patrikom pa bomo gotovo še sodelovali. Imamo njegovo skladbo, ki je bila nedavno nagrajena na natečaju skupno s skladbo Stanka Jericija; zanimivo, da sta se tako lepi uvrstili skladbi dveh generacijsko tako oddaljenih skladateljev, saj Patrik še nima dvajset let. Čeprav Patrikova skladba ni najprimernejša

za tako maloštevilni sestav, nas vseeno privlačuje in radi bi jo vsaj poskusili izvesti. Naša skupina ima veliko prednost, in sicer to, da se skladb z veliko lahkoto učimo. V poldrugem letu smo naštudirali kar 26 skladb, kar gotovo ni malo. Gremo naprej svojo pot. Hočemo seči po tem, kar nas glasbeno združuje. Smo pevska skupina, poudarjam, ne zbor, pač nimamo takih ambicij. Nismo niti nonet, ki zahteva večjo umetniško pripravo in samostojnost. Tega pri nas spričo starosti naših članov ni.

Kaj bi povedal za konec?

Najtopleje vabim vse, naj se udeležijo našega prvega samostojnega nastopa. Ze prejšnji konec tedna smo šli v koč sv. Jožefa v Žabnice na "študijske dneve", kjer smo še enkrat podrobno obdelali spored in imeli neke vrste generalno vajo v vaški cerkvi. Občinstva je bilo sicer malo, a to je bilo za nas vseeno dobra vaja. Vse vabim, da nas podprejo in z našega koncerta odnesejo lep umetniški užitek.

DPD

KONCERT V ORGANIZACIJI DEŽELNEGA SEDEŽA RAI, STV IN RADIO TS-A

O IZDAJANJU DEL SLOVENSKEGA KNJIŽEVNIŠTVA

NEW SWING QUARTET IN... "ZAMEJSKI" BERMUDSKI TRIKOTNIK

SARA MAGLIACANE

Recept za prijeten večer: velik profesor, recimo telovadnica Ervatti pri Briških; svetovno in seveda tudi zamejsko znan in priljubljen ansambel, npr. New Swing Quartet (arhivski posnetek) ob spremljavi vrhunskih slovenskih koncertnih glasbenikov Ratka Divjaka, Blaža Jurjevčiča, Primoža Grašiča in Janija Haceta; organizatorji, denimo deželni sedež RAI, STV in Radio TS-A ter dober povod, čeprav je nagajevanje televizijskega kviza za višje šole *Med dvema ognjema* mogoče kaj več kot to, posebno za zmagovalce - sestavine premešajte in uspeh je zagotovljen!

Zdi se, da organizatorji že poznajo ta recept in tako je v petek, 11. maja zvečer, ideja postala realnost, teorija praksa; zgodilo se je!

Glede nagajevanja oddaje *Med dvema ognjema*, ki sta jo vodila Suzi Bandi in Danijel Malalan, naj povejmo, da so letošnji zmagovalci dijaki Državnega trgoveškega tehničnega zavoda Žiga Zois, ki so si tako pridobili bone za nakup knjig v vrednosti 1.500.000 lir. Tudi drugi dijaki niso ostali praznih rok, saj so vse udeležene šole prejele priznanja. Četrto uvrščena ekipa Državnega znanstvenega liceja France Prešeren si je prislužila nagrado v višini 500.000 lir, tekmovalke Državnega pedagoškega in družboslovnega liceja Anton Martin Slomšek 800.000 lir, drugo nagrado, to je 1.000.000 lir, pa bodo pridno uporabili na Državnem klasičnem liceju France Prešeren.

Kot je povedal odgovorni za slovenske programe Igor Tuta, je bil ta glasbeni večer poklon vsem poslušalcem Radia TS-A in gledalcem slovenske televizije RAI, posebno oddaje

Med dvema ognjema. "Letos že tretje leto pripravljamo to oddajo, ki je priljubljena ne samo med mladimi, katerim je namenjena, ampak tudi med starejšimi." Glede koncerta pa je povedal: "Izbira je padla na New Swing Quartet in mislim, da smo tako zadovoljili vso publiko."

Tako je polna telovadnica prisluhnila "majskega šopku spiritualsov" Dareteta Heringa, Ota Pestnerja, Tomaža Kozlevčarja in Marijana Petana. Koncert se je začel z *Everytime I feel the spirit*, nato *Hide me in thy bosom*, sledila je *Precious memories*. Publiko se je vživela v duh črnske duhovne pesmi in z zanimanjem poslušala *I want two wings, Deep River, Lord in my heart, Michael, I'll fly away/ Jesus gave me water*.

Nato je na oder stopila Alenka Godec in ob spremljavi vokalnega kvarteta zapela *Amazing Grace*. Ob njenem presenetljivem glasu je celotno občinstvo ostalo... brez besed. Komaj si je nekoliko opomoglo ob živahni pesmi *Oh what a day*, ko je Alenka zapela spet sama *I'll always love you* in zopet je vse onemelo od navdušenja. Po pesmi *Tvoja*, ki jo je Alenka Godec

še posebej posvetila občinstvu v dvorani, je spet nastopil New Swing Quartet in zapel nekatere duhovne iz svojega železnega repertoarja, kot npr. *We shall overcome, Joshua fit the battle of Jericho, Sixteen tons*. Poslušalcem, ki so "zahtevali" ponovitev, so člani New Swing Quarteta zapeli še *When the saints go marchin' in*.

Kaj pa so izjavili ugledni gosti ob koncu koncerta, ko smo se prebili za kulise, da bi jih tudi osebno spoznali?

Alenka Godec je bila mnenja, da je najlepše peti, ko publika sodeluje in tokrat so bile okoliščine odlične. Dodala je, da se je na začetku bala, da bo akustika slaba zaradi primarnega namena telovadnice-športa, a da je bila potem zadovoljna.

Podobno se je izrazil Dare Hering, ki je poudaril, da je primorsko občinstvo, še posebno zamejsko, krasno.

Tomaž Kozlevčar pa je o tem razvil svojo teorijo. V zamejstvu so v zadnjih letih nastopili trikrat (v Mavhinjah, Zgoniku in sedaj v Briških) - in tu imamo "zamejski" bermudski trikotnik iz naslova!

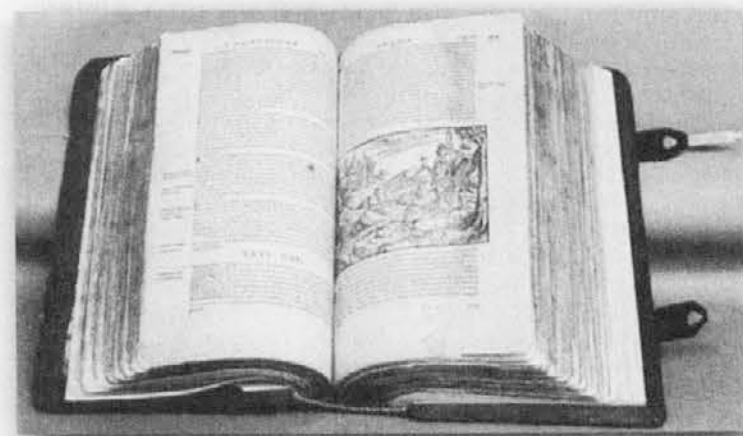
ZA SLOVENSKO KNJIGO IN NARODNI OBSTOJ GRE!

JURIJ PALJK

Ko se na Slovenskem vedno bolj glasno govori o tem, ali se še splošno izdajati slovensko, izvorno literaturo, pa naj gre za poezijo ali prozna dela, moramo zapisati, da je med knjižnimi založbami vsaj še nekaj takih, ki se zavedajo svojega poslanstva in še izdajajo dela slovenskih književnikov. Pred časom je naravnost boleče in seveda do slovenskega ljubitelja knjige tudi izjemno nesramno odjeknila v slovenskem kulturnem prostoru vest o tem, da DZS ne namerava v prihodnje izdajati več slovenskih piscev in prevodov tujih avtorjev, ker da se to ne splača več na zanje premajhnem slovenskem knjižnem tržišču.

sploh lahko predstavljajo, da bo dvo-milijonski narod lahko v sebi premogel toliko moči, da bo iz svoje srede izvolil in izbral take pesnike in pisatelje, ki bodo lahko živeli od prodaje svojih knjig. Vsakdo, ki ima količkaj zdravega razuma še v sebi, ve, da je to preprosto nemogoče.

Zato prepuščamo za slovenski narod temeljne izbire tistim, ki slovenski narod vodijo. Da gre za temeljne odločitve, pa je jasno vsakomur, ki ima vsaj kanček razuma in seveda tudi vsaj malo zgodovinskega spomina, saj vemo, da nas danes ne bi bilo, če v naši skupni preteklosti ne bi imeli tako velikih mož, kot so to bili Trubar, Dalmatin (na sliki njegova Biblija), Vodnik, Prešeren, Stritar, Jurčič, Gre-

Priseganje na zakone tržne uspešnosti je seveda na knjižnem področju pogubno za maloštevilne narode in še posebej za slovenski narod, ki je vedno zgledno skrbel za to, da so slovenski pisatelji in pesniki razmeroma redno lahko izdajali svoja dela. Ne bomo se spuščali v nepotrebne polemike o tem, zakaj se je DZS, nekdanji ugledni slovenski knjižni založba, odločila, da bo zaprla vrata slovenskim pisateljem in pesnikom in tudi slovenskim ljubiteljem dobre domače knjige, ker je bilo o tem veliko govora in tudi zolčnih izjav že v sami Sloveniji. Tudi predsednik Društva slovenskih pisateljev Ewald Flisar se je bil izjemno ostro odzval na to za slovensko kulturo pogubno odločitev in v slovenskem časopisju je bil objavljen cel niz odmevov na sporno odločitev. Vsi ali skoraj vsi, ki so o tem govorili, so se tudi sklicevali na premajhno državno pomoč knjižnim založbam, ki da je tudi kriva za nezavirljivo stanje slovenskih založnikov.

Slovenska knjiga se torej slabo prodaja, in to iz več razlogov: prvič zato, ker so slovenske knjige zelo drage, drugič zato, ker se dela slovenskih avtorjev kupujejo vedno manj, in tretjič zato, ker je slovenski knjižni trg zelo majhen, gotovo premajhen za tiste, ki želijo z izvirnimi slovenskimi deli in temeljnimi prevodi iz svetovnega slovstva zaslužiti lepe denarce. Zdi se, da je tu nepotrebno dodajati vsem vidno resnico, ki je v tem, da je za slovenski narod pogubno, če svojim književnikom ne omogoča izdajanja knjig. In tudi vsako priseganje na kvaliteto, to toliko opevano kakovost in tržno uspešnost, trči ob preprosto dejstvo, da tudi na razvitem Zahodu nekateri veliki pesniki in veliki pisatelji niso nikdar bili, niso in nikdar ne bodo tržno uspešni. Seveda to za vse ne velja, saj imajo nekateri pisatelji srečo, da se njihova dela zelo dobro prodajajo, medtem ko tega za nobenega pesnika ne moremo reči, tudi v največjem, anglosaksonsko govorečem svetu ne!

In tu se seveda postavlja vprašanje, kako si nekateri na Slovenskem

gorčič, Aškerc, Cankar, Kette, Murn, Zupancič, Kosovel, Pregelj, Kocbek, Kajuh, Balantič, Voranc, Bevk; če jih seveda naštejemo samo nekaj in še to po zares naključni in ne vrednostni lestvici, ki je lahko za enega takega, za drugega pa drugačna. Vsem ljubiteljem slovenske besede in naše zgodovine pa je skupno predvsem in vsaj to, da vemo, da slovenskega naroda brez slovenske tiskane besede danes v množici velikih evropskih narodov ne bi bilo več, da nas ne bi bilo več, če se nekaterim našim prednikom ne bi zdelo vredno svojega življenja posvetiti slovenski besedi.

Isto velja tudi za nas, ki živimo v Italiji in se še kako zavedamo pomena pri nas tiskane in umetniško napisane slovenske besede. Sami smo namreč trdno prepričani, da bomo na tem koščku slovenske zemlje tudi v prihodnje dokazovali svojo prisotnost in, zakaj ne, tudi svojo pomembnost, samo toliko časa še, dokler bodo v naši sredi še slovenske žene in moške, ki bodo pisali in izdajali knjige v našem, slovenskem jeziku. Ko zaskrbljeno opazujemo, kako se tudi pri nas izdaja vedno manj naših, slovenskih avtorjev, kako se naši pisatelji in pesniki vedno bolj "selijo" v matični državo, in to tako zaradi avtorskih honorarjev, ki jih pri nas skorajda več ni, kot tudi zaradi večje odmevnosti, kar je lahko upravičeno in tudi opravičljivo, še enkrat poudarjamo že večkrat napisano: noben narod ne preživi, če v sebi nima toliko moči, da tiska knjige hčera in sinov; nobena narodna manjšina ne more preživeti, če sama v sebi ne zmore toliko moči, da ima v svoji sredi pesnike, pisatelje in knjižne založbe, ki njihova dela tiskajo, da jih lahko bralci potem berejo, v njih najdejo lastno in drugih potrditev in identiteto.

Tudi zato smo trdno prepričani, da se bodo pri nas še tiskale knjige slovenskih književnikov, ki živijo v naši sredi, in tudi zato smo še vedno trdno prepričani, da se bodo tudi v prihodnje v Sloveniji knjižne založbe še vedno odločale za tiskanje in širjenje slovenske knjige slovenskih piscev.

NA REŠETU

PRAZNINA IN NAŠI VISJESOLCI

Medtem ko so imele v prejšnjih dneh po vseh televizijskih programih glavno besedo politične volitve, se te slovenskih radijskih in televizijskih programov skoraj niso dotaknile. Zadržano malo je bilo v njih prostora, namenjena tej žgoči tematiki, kot da so volitve rimska in ne naša zadeva. Ne da bi si želela brezkončnih političnih tribun, a nekaj več strankarskega predvolilnega soočanja bi se spodobilo tudi za našo postajo. Tudi v ponedeljek, na dan po volitvah, ni bilo niti enih izrednih poročil, nobenih posebnih izjav, avtorskih komentarjev (medtem ko je bila po prvem programu Radia Ljubljana zelo zanimiva oddaja, posvečena italijanskim volilnim izidom)... Če se dobro spominjam, je bilo v preteklosti delovanje časnikarskega oddelka ob volitvah dosti bolj živahno.

No, če nismo imeli ognjevitih političnih soočanj, pa smo imeli kar nekaj lepih oddaj, ki bi zaslužile, da jih omenimo. Za danes sem izbrala dve oddaji, eno radijsko in eno televizijsko. V soboto, 12. maja, je bila na sporedu izvorna radijska igra Vinka Möderndorferja *Praznina* v izvedbi radijskega odra. Ze dolgo me ni kaka igra tako pritegnila kot ta zelo spretno in dramatično učinkovito napisana igra. Večkrat sem se spraševala, kaj se je doga-

jalo v raznih tovarnah po Sloveniji, ki so šle v stečaj, se potem delile, dobivale nove lastnike... Ta drama zelo nazorno prikazuje prav dogajanje v eni takih tovarn. Na prvi pogled je kriminalka, ki pa skriva v sebi analizo nekega prelomnega trenutka, ko se na ruševinah družbene tovarne rodi uspešno podjetje, ki dobi privatnega lastnika. Dobra je bila tudi igralska zasedba v režiji Matejke Peterlin. Glavno težo je nosil igravec Aleksij Pregarc, ki je odigral vlogo delavca Jerneja z vsemi nianсами, ki jih lik zahteva: od zanešenjskega idealista do upornega in borbenega voditelja do razočaranega in strtega poraženca. Omeniti je treba tudi tehnično dovršenost realizacije z glasbenimi in zvočnimi efekti, za katero je bil odgovoren Marjan Jevnikar.

Druga oddaja, ki jo je treba omeniti, pa je televizijski finale oddaje *Med dvema ognjema*. Posrečena zamisel o tekmovanju med višjimi slovenskimi šolami na Tržaškem in Goriškem je torej zaključila že tretjo izvedbo. Brez dvoma je to oddaja, bodisi organizacijsko kot tehnično, ki zahteva od vseh sodelujočih, posebno od režiserke Marije Breclj, ogromen napor. Pomembno je, da je namenjena predvsem višješolcem, ki so v njej soudeleženi kot protagonisti. Zato ni čudno, če je - kot izhaja iz neke ankete - oddaja, ki jo gleda največ

mladih. Pa tudi starejše pritegne zaradi svoje mladostne svežine in sproščenosti. Seveda nisem vedno enako zadovoljna z njo. Včasih se zgražam nad mladimi (kako da ne znajo odgovoriti na tako enostavna vprašanja?!), včasih me jezi žirija (kaj ne znajo vprašati kaj bolj pametnega?!). Včasih me vznemirja prispevki posameznih šol, če so v slabem jeziku, vsebinsko plehki in še tehnično zanič. Moti me tudi, da žirija z oceno preveč izenačuje posamezne prispevke in s tem verjetno demotivira dijake. Tudi nagrada občinstva je vprašljiva, saj lahko navijaštvo sprevrže rezultat. Zelo posrečena je ideja, da morajo dijaki mimirati naslove knjig, vendar pa je pri reševanju te naloge dosti odvisno od sreče: nekateri naslovi so bolj znani, drugi manj... Ze res, da ni važno zmagati, ampak sodelovati, pa vednar ima vsaka ekipa zadoščenje, če se dobro uvrsti. Zato se mora potruditi in imeti seveda še kanček sreče.

Zadnja tv-oddaja *Med dvema ognjema*, v kateri se je povzpela na prvo mesto Žiga Zois, je bila lep zaključek tekmovanja. Pravzaprav se je zaključno dejanje z nagajevanjem vseh sodelujočih šol odigralo že v petek, 11. maja, v telovadnici v Briških. Krona večera pa je bil sijajni koncert, ki ga je za številno občinstvo imel New Swing Quartet s pevko Alenko Godec.

Mislim, da bi bilo vredno oddaji *Med dvema ognjema* posvetiti še več pozornosti in ji nameniti več tehničnih in finančnih sredstev, da bo njena izvedba prihodnje leto še boljša.

TEJ

SLOVESNO POIMENOVANJE

V BARKOVLJAH PARK MŠGR. MATIJE ŠKABARJA

FOTO KROMA

8

ČETRTEK,
17. MAJA
2001

Park, ki se v Barkovljah nahaja za postajo avtobusa št. 6 (v smeri proti Trstu), je dobil ime po zaslužnem domačinu, duhovniku, vzgojitelju in velikem Slovencu msgr. Matiji Škabarju. Slovesno poimenovanje je bilo v petek, 11. t.m., ko so odkrili in blagoslovili polirano ploščo (ki pa nosi le italijanski napis) sredi parka. Tako je bilo kronano tudi večletno prizadevanje domačina, sicer pa predstavnika Slovenske skupnosti v krajevnem rajonskem sosvetu Aleksandra Furlana, ki je že pred leti iznesel predlog, naj se ta ljubka barkovljanska zelena oaza poimenuje po msgr. Škabarju. Rajonski sosvet za Rojan, Greto, Barkovlje, Kolonjo in Škorkljo, ki ga sicer vodi desnosredinska kolicija Hiše svoboščin, je Furlanov predlog osvojil že pred leti, zatem je zadeva romala na občinsko komisijo za toponomastiko, ki je tudi izrazila pozitivno mnenje in izpeljala postopek za poimenovanje.

Msgr. Matija Škabar se je rodil v Barkovljah leta 1876 in je umrl v Trstu leta 1966, pokopan pa je na barkovljanskem pokopališču. V duhovnika je bil posvečen leta 1899, zatem je v teku svoje življenjske in duhovniške poti služboval v Rojanu, pri Sv. Jakobu, v Sv. Križu, na Katinari, nazadnje pa se je vrnil v rojstni kraj, v Barkovlje. Vsestransko se je uveljavil predvsem kot katehet in vzgojitelj na raznih šolah, še posebej na Ciril-Metodovi šoli pri Sv. Jako-

bu do njene ukinitve leta 1930. Bivši učenci se ga spominjajo kot človeka, ki je sicer dosledno vzgajal k ljubezni do evangelija, znal pa je biti vesel, duhovit in oster. Dolgo let je bil tudi predsednik Bratovščine sv. Cirila in Metoda, sicer pa je bil član raznih upravnih svetov in odborov ter predsednik Zveze Marijin dom, ki je kupila zemljišče, na katerem je bil potem zgrajen Marijin dom v ul. Risorta 3 v Trstu. Msgr. Škabar je gojil tudi veliko ljubezen do cerkvenega petja: tako je pri Sv. Jakobu, v Sv. Križu in v tržaškem Marijinem domu tudi vodil cerkveno petje in tudi sam uglasbil nekaj pesmi. Zaradi globoke narodne zavesti in prijaznosti so ga krajevni Slovenci zelo spoštovali, leta 1959 pa je ob 60-letnici mašniškega posvečenja bil imenovan za monsinjorja. Msgr. Matija Škabar, je bilo rečeno na petkovi slovesnosti, je za vse Tržačane, še posebej pa za Barkovljane slovenske in italijanske narodnosti, svetel zgled človeka in duhovnika ter predhodnika nove Evrope.

Slovensko kulturno društvo Barkovlje, v imenu katerega je spregovorila Vera Poljšak, si je prevzelo nalogo, da bo mladino čim bolj poglobljeno seznanilo z likom msgr. Škabarja. Sicer pa, kot je dejal msgr. Franc Vončina, ki je blagoslovil spominsko ploščo, naj bo ta slovesnost spomin, a hkrati tudi opomin, saj je duhovnikov vedno manj.

POBUDA SDGZ

PREDSTAVITEV APARATUR, PRIREJENIH ZA EVRO

Slovensko deželno gospodarsko združenje prireja v ponedeljek, 21. t.m., praktični prikaz najnovejših aparatov, prirejene uporabi nove evropske valute evra, ki bo obvezna od 1. januarja 2002. Srečanje bo v dvorani Zadržne kraške banke na Opčinah, kjer bodo konvencionirani prodajalci od 16. do 20. ure predstavili svoje modele in bodo na razpolago za vsa vprašanja, od posameznih potreb do cene. Ob 18. uri pa bo informativno srečanje o vseh praktičnih vidikih, ki pridejo v poštev za uvedbo evra: o poslovanju z gotovino, ostalih plačilih, knjigovodstvu, ustanovnih aktih podjetij itd.

Pri predstavitvi bodo sodelovala podjetja Bianchi srl Arredamenti, Primavera Sas in Graziano Sushmel iz Trsta ter Tecnomec Snc iz Gorice, ki se ukvarjajo s prodajo registrskih blagajn in tehtnic (Elsi Retail, Bizerba, SID, Sarema, Italiana Macchi, Omega, Helmac, Dibal). Ta podjetja med drugim priznavajo posebne cene in popuste pri servisiranju članom Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, ki se za informacije lahko obrnejo na podjetja ali pa na organizacijsko tajništvo Zdrženja v Trstu (telefonska številka 040 6724824).

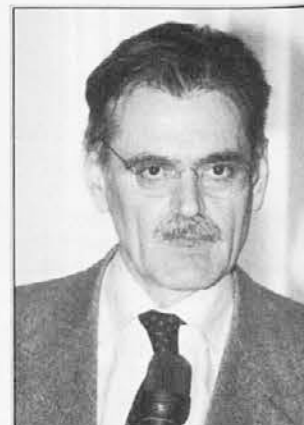
PARLAMENTARNE VOLITVE NA TRŽAŠKEM

KLJUB PORAZU OLJKA IZVOLILA VSE SVOJE KANDIDATE

IVAN ŽERJAL

Parlamentarne volitve na Tržaškem so beležile zmago desnosredinskega zaveznitva Doma svoboščin v prvem poslanskem okrožju in v senatnem okrožju, medtem ko je Oljka, zahvaljujoč se predvsem osebnosti kandidata, bivšega župana Riccarda Illyja, zmagala v drugem poslanskem okrožju. Kljub na splošno neugodnemu volilnemu izidu pa je Oljka vsekakor beležila napredovanje v številu glasov, tako da je minister Willer Bordon, ki je kandidiral za senat, kljub porazu bil vseeno izvoljen. Enako se je zgodilo z bivšim tržaškim podžupanom Robertom Damianijem, ki je v prvem poslanskem okrožju izgubil proti dosedanjemu poslancu Nacionalnega zaveznitva Robertu Menii. Zaradi velikega uspeha sredinske naveze Marjetice v proporcni kvoti za poslansko zbornico je bil tudi Damiani, ki je navezadnje le nabral preko 42 odstotkov glasov, bil izvoljen v parlament. (Kandidate Oljke vidimo na slikah Kroma).

Slika, ki se nam ponuja, je torej nekoliko bolj roznata od tiste, ki se je oblikovala na vsedržavni ravni. Trst je torej zopet pokazal, da je kljub tradicionalno pretežno desni smeritvi volilnega telesa sposoben izraziti take rezultate, ki so v nasprotju z vsedržavnim trendom. Če k temu dodamo še lep uspeh Oljke na Goriškem, je slika še lepša. Obmejno območje, ki velja za izredno občutljivo, je kljub temu da je izvolilo štiri predstavnike Doma svoboščin, dalo, z izvolitvijo kar petih predstavnikov

Oljke, jasno znamenje, da se je nekaj spremenilo v volilnem telesu. Kar se tiče Tržaškega, pa izvoljeno predstavništvo Oljke daje jamstvo za ohranitev odprte in dinamične vizije prihodnosti teh krajev. Levi sredini je dosedaj uspelo izvoliti kar tri od šestih članov znamenite "ekipe", ki smo jo videli na volilnih lepakih in v volilnih oglaših v krajevem časopisju. To je nedvomno dobra popotnica za izvolitev ostalih čez slab mesec dni, ko bodo na Tržaškem na vrsti upravne volitve: pokrajinske ter občinske v Trstu in Miljah. Kot znano, za župana občine Trst kandidira bivši predsednik krajevnega Zveze industrijcev Federico Pacorini (njegov tekmeč bo bivši miljski župan Roberto Dipiazza), za župana občine Milje bivši odbornik za proračun Franco Degrassi (spopadel se bo z Lorenzom Gasperinijem), za predsednika pokrajine pa dosedanji predsednik tržaškega občinskega sveta Ettore Rosato (njegov tekmeč bo dosedanji odbornik Fabio Scoccimarro). "Ekipa" (Illy, Damiani, Bordon, Pacorini, Rosato in De-

grassi) se javnosti predstavlja kot uresničevalka skupnega načrta, ki sloni na nadaljevanju politike vsestranskega odpiranja Trsta novim razvojnim tokovom in novim idejam ter tudi odpiranja sosednjim deželam, v prvi vrsti Sloveniji.

Tudi na Tržaškem je v proporcni delu za poslansko zbornico beležila izreden uspeh Marjetica, sredinsko zaveznitvo v okviru Oljke, katere sestavni del je tudi Slovenska skupnost. Marjetica je zbrala preko 33 odstotkov glasov in postala tako prva politična sila v Trstu, vsi trije izvoljeni tržaški parlamentarci leve sredine pa so izraz ravno te naveze. Tudi na krajevni ravni se je oblikovanje tega zaveznitva sredinskih sil (Ljudske stranke, stranke Italijanske prenove, Republikancev, Demokratov in SSK) še kako obrestovalo in lahko privede tudi do vzpostavitve novih razmerij in odnosov znotraj koalicije, še posebej če pomislimo, da so Levi demokrati, ki na vsedržavni ravni sicer ostajajo najmočnejša stranka znotraj Oljke, beležili neuspeh. Prav LD bodo torej morali glo-

boko razmisliti o dosedanji liniji, ki jo na krajevni ravni posebej zlasti tržaški pokrajinski tajnik Stelio Spadaro, ki je bil že dalj časa deležen ostrih kritik tudi s strani političnih zaveznikov. V povolilni izjavi je deželni tajnik Slovenske skupnosti Andrej Berdon med drugim dejal, da je ravno Spadaro dal veto proti številnejši slovenski prisotnosti na listah leve sredine za prihodnje upravne volitve na Tržaškem. Slovenski volivci, pravi Berdon, so to presodili in tudi primerno ravnali, saj je tajnik SSK prepričan, da so LD doživeli osip ravno slovenskih glasov. Z linijo tajnika LD sicer niso zadovoljni niti v drugih komponentah slovenske manjšine, tako da je verjanje pravzaprav zelo nujno. Tudi zato, ker bodo prihodnje leto občinske volitve tudi v nekaterih drugih občinah. Položaj je zapleten ravno v devinsko-nabrežinski občini, kjer bo potrebno ustvariti močno in verodostojno levosredinsko koalicijo z domačim kandidatom, saj je nevarnost zmage Doma svoboščin še kako prisotna.

V PETEK V KULTURNEM DOMU NA COLU

ČLANI SRENJ IN JUSOV SO NAZDRAVILI PRAVNEMU PRIZNANJU

V petek, 11. t.m., je v kulturnem domu v bivši osnovni šoli na Colu potekala slovesnost, ki jo je priredila Agrarna skupnost tržaške pokrajine ob priznanju pravne osebnosti štirim srenjam - kontovelski, openski, kriški in repenski - s strani deželne uprave Furlanije-Juljske krajine. Ob tej priložnosti - sicer je pred tem potekal tudi občinski zbor repenske srenje - se je zbralo nad dvestopetdeset srenjanov in jusarjev (Agrarna skupnost združuje 29 srenj in jusov s približno 300 odborniki in z nad 2.000 družinskimi člani).

Številne prisotne je nagovoril predsednik Agrarne skupnosti Marko Legiša, ki je še enkrat poudaril - kot je to storil na nedavni tiskovni konferenci -, kako je pravno priznanje pomemben dosežek in sad dolgoletnih naporov, pri čemer so srenje večkrat doživele tudi oviranje s strani krajevnih uprav, politiki pa jim tudi niso pomagali. Sedaj se srenje nahajajo pred novimi izzivi, ki terjajo drugačen pristop do našega teritorija. Zato bodo v kratkem tudi sa-

FOTO KROMA

me predstavile samoupravljane teritorija in Kraškega parka, katerega površina je v veliki meri ravno srenjska last.

Na srečanju so prisotne pozdravili številni predstavniki oblasti ter raznoraznih organizacij in ustanov, kot npr. repen-

tabrski župan Aleksij Križman, pokrajinski predsednik SKGZ Igor Gabrovec, tajnik Kmečke zveze Edi Bukavec in predstavnik Agrarne skupnosti iz Slovenije Rudi Vran. Ob tej priložnosti so prebrali tudi več pisnih pozdravov (svojega je poslal tu-

di predsednik deželne vlade, sicer pa novepečeni senator Roberto Antonione). Nazadnje pa so člani tržaških srenj in jusov na prijetni družabnosti lahko nazdravili svojemu doslej najpomembnejšemu dosežku.

40. občni zbor Zveze slovenske katoliške prosvete

ČETRTEK, 3. MAJA 2001, KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ V GORICI

Na letošnjem, jubilejnim občnem zboru Zveze slovenske katoliške prosvete, ki je potekal v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž dne 3. maja, so bili prisotni tudi predstavniki sorodnih slovenskih organizacij s to stran in on stran meje. Tako so prinesli svoj pozdrav Igor Teršar, pomočnik direktorja javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, Boleslav Simoniti v imenu Zveze kulturnih društev Nova Gorica, Lučano Gergolet, pokrajinski predsednik Zveze slovenskih kulturnih društev, Aleksander Furlan za Zvezo cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, Franka Žgavec v imenu Kulturnega centra Lojze Bratuž in Združenja cerkvenih pevskih zborov iz Gorice ter Damjan Hlede, predsednik Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel.

PREDSEDNIŠKO POROČILO

Od zadnjega občnega zbora naše Zveze slovenske katoliške prosvete aprila lani se je za našo skupnost zgodilo marsikaj. Nekaj pozitivnega, še več pa negativnega.

ZAŠČITNI ZAKON

Zaščitni zakon je po velikih in dolgotrajnih težavah končno prispel v pristan. V primerjavi z besedilom, ki je bilo že pred leti predstavljeno italijanskemu parlamentu, je sedanje odobreno ohlapno in v marsičem nedorečeno. Ne do loča ozemlja, na katerem naj se zaščita izvaja, in daje prevelike pristojnosti krajevnim upravam, predvsem deželni. Ob ugotovitvi, da nam je deželna desničarska uprava nenaklonjena, lahko od te le malo pričakujemo. Zaščitni zakon predvideva za letošnje leto pet milijard lir prispevkov za kulturne in športne dejavnosti. Slovenska društva in ustanove so do sedaj, brez zaščitnega zakona, prejemale letno osem milijard prispevkov na podlagi deželnega zakona št. 46/91. Zaščitni zakon nam je odščipnil lep odstotek finančnih sredstev. Kako bodo letos naše kulturne ustanove preživeli, je veliko vprašanje. Pri tem je treba tudi upoštevati, da že itak omejena sredstva ne bodo na razpolago pred koncem leta.

Pozitivna plat zakona je predvsem ta, da priznava celotno slovensko skupnost, ki živi v deželi Furlaniji-Juljski krajini. Pred tem zakonom Slovenci in videmski pokrajini niso bili priznani. Zaščitni zakon nam tudi nudi konkretne možnosti za uveljavitev slovenske besede v odnosu do javnih uprav. To pa pomeni, da bo odslej predvsem od nas samih odvisno, ali bomo hoteli in znali uveljavljati svoje narodnostne pravice.

V naših manjših slovenskih občinah verjetno ne bo večjih težav. Te pa bodo gotovo nastale v goriški občini. Že samo dejstvo, kako se goriška občina obnaša do zakona 482 iz leta 1999, nam jasno izpričuje, kako se bo ravnala pri uveljavljanju zaščitnega zakona. Kot znano, goriška uprava bi našo prisotnost omejila le na Štandrežu. Vsi drugi goriški predeli so po njeni oceni samo italijanski.

Tako omejevalno in poniževalno stališče odločno odklanjamo in zahtevamo, da se zakon o zgodovinskih manjšinah (v naši deželi slovenska in furlanska) in zaščitni zakon za Slovence izvajata na celotnem ozemlju goriške občine. Glede tega ni sprejemljiv noben kompromis, ki bi Slovence v mestu delil v dve kategoriji: tiste, ki se lahko poslužujejo zakonskih določil za uveljavljanje svojih pravic, in tiste, ki teh

možnosti nimajo. Žalostno je tudi dejstvo, da se tega goriški občinski svetovalci, z županom na čelu, ne zavedajo in da jih je samo dvanajst od skupnih štirideset pripravljenih nam priznati pravice na celotnem občinskem ozemlju.

1000 let goriške zgodovine z vsem kulturnim, etničnim in zgodovinskim bogastvom.

Naša Zveza pa bo kljub temu izpeljala svoje načrte.

Natečaj smo v sodelovanju z Združenjem cerkvenih pevskih zborov izpeljali in izdali

Z leve: podpredsednica ZSKP Franka Padovan, predsednik Damjan Paulin, tajnica Anka Černic in blagajnik Božidar Tabaj (Foto Bumbaca)

Goriška občina tudi diskriminira slovenska kulturna društva, saj jim v primerjavi z italijanskimi namenja smešno nizke prispevke.

1000-LETNICA GORICE

Konec aprila letos je Gorica praznovala 1000-letnico prve pisne omembe. Že samo ime mesta jasno dokazuje zgodovinsko prisotnost Slovencev. Goriška občina je lani meseca oktobra povabila kulturne ustanove, naj predstavijo svoje načrte za proslavljanje tisočletnice. Slovenska konzulta pri goriški občini si je prevzela nologo, da zbere predloge in jih posreduje občinski upravi. Na srečanju z goriškim županom in odbornikom za kulturo je v dvojezični obliki predstavila vse projekte slovenskih društev in organizacij. O njih smo spregovorili tudi na posebni tiskovni konferenci na goriški občini. Naša Zveza je predložila štiri pobude:

- natečaj za zborovsko skladbo na besedila z goriško tematico;
- izdajo spominske medalje;
- izvedbo zgodovinskega gledališko-scenskega prikaza ob 1000-letnici Gorice;
- sodelovanje pri izdaji publikacije o Jeremitišču.

Na številne predloge društev in organizacij goriška občina ni niti odgovorila. Sama pa je šla v pobude, ki so slovensko prisotnost popolnoma zatajile. Tudi na tem mestu odločno protestiramo za takonekulturno in nezgodovinsko ravnanje.

S tem je občina zapravila lepo priložnost, da predstavi

lepo publikacijo. V četrtek, 10. maja, bomo na goriškem gradu predstavili spominsko medaljo, ki smo jo izdelali v sodelovanju s Slovenskim zamejskim numizmatičnim društvom J.V. Valvasor. Prvega junija pa bomo predstavili na odru Kulturnega centra Lojze Bratuž zgodovinski gledališki scenski prikaz na besedilo Janeza Povšeta.

V začetku junija bo izšla tudi publikacija o štandreškem zgodovinskem zaselku Jeremitišču. Slovenska konzulta pri goriški občini pa bo jeseni izdala večjezično fotomono-grafijo s prispevki priznanih goriških kulturnikov. Krovni organizaciji Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno gospodarska zveza sta izobesili po goriških ulicah zelo viden lepak z voščili v treh jezikih ob 1000-letnici Gorice.

Od krajevnih uprav pozitivno ocenjujemo delo goriške pokrajinske uprave, ki je vedno pokazala razumevanje za naše potrebe.

Če se povrnem k deželni upravi, ne morem mimo ugotovitve, da našim kulturnim društvom ni izplačala prispevkov od leta 1998 dalje in da hoče uničiti našo organiziranost z ustanavljanjem Ustanove za Slovence, ki ima namen, da bo usmerjala finančna sredstva, ki so namenjena naši skupnosti.

Ker smo že pri kritičnih ocenah, naj mednje vključim tudi slovenske radijske in televizijske programe, ki sistematično ignorirajo goriški prostor.

STRAN 4*

TAJNIŠKO POROČILO

Od zadnjega rednega občnega zbora Zveze slovenske katoliške prosvete, ki je bil 4. aprila lani, se je širši odbor sestal na desetih rednih sejah, na katerih smo programirali delovanje in pregledali opravljeno delo. Na sejah je bilo vedno sklepčno število članov.

ZBOROVSKA DEJAVNOST

V redno delovanje naše Zveze spada revija goriških pevskih zborov Cecilijanka, ki je potekala v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici v soboto, 18., in nedeljo, 19. novembra lani. Na slednjo, ki je bila dvainštrideseta po vrsti, se je prijavilo dvajset zborov. Tako so na Cecilijanki peli de-

ZSKP sodeluje tudi s sorodnimi organizacijami, kot so Združenje cerkvenih pevskih zborov iz Gorice, Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta in Krščanska kulturna zveza iz Celovca. Z Združenjem cerkvenih pevskih zborov iz Gorice je lansko leto razpisala natečaj za uglasbive del goriških avtorjev ali pa del, ki govorijo o Gorici, in to ob 1000-letnici prve omembe Gorice, ter izdala pesmarico z naslovom *Gorica, glej*. Z isto organizacijo urejuje notni arhiv slovenske nabožne in posvetne zborovske glasbe. Lansko jesen je Zveza organizirala skupaj z Združenjem cerkvenih pevskih zborov

dražja je lansko leto sodelovala tudi na Republiškem Linhartovem srečanju gledaliških skupin v Radovljici z enodejanko *Jaz sem Berto*.

Že tretje leto je ZSKP organizirala s Kulturnim centrom Lojze Bratuž niz veseloiger ljubiteljskih odrov pod naslovom *Iskrivi smeh na ustih vseh*. To je posrečeno izvedena zamisel, ki jo z veseljem obiskuje veliko število ljubiteljev odrske dejavnosti. Predstave so se zvrstile v Kulturnem centru Lojze Bratuž od nedelje, 14. januarja, do torka, 6. februarja. Dne 14. januarja smo imeli v gosteh amaterski gledališki oder prosvetnega dru-

set goriških zborov, štirje tržaški, po eden iz Koroške in Benečije ter trije iz Slovenije. Na zadnji Cecilijanki je pel kot gost mešani pevski zbor Vox Julia iz Ronk, ki je član italijanskega združenja USCI. Vsi nastopajoči zbori so dobili v dar zbirke zborovskih skladb.

Letos poteka tudi 32 let, odkar je stekla prva revija Primorska poje. Med organizatorji te revije je tudi naša Zveza. Letošnja revija Primorska poje se je začela 9. marca in se je sklenila 13. maja. Načrtovanih koncertov je 28. Zveza slovenske katoliške prosvete ima v organizaciji dva koncerta, ki sta že bila, in sicer v nedeljo, 18. marca, v Kulturnem centru L. Bratuž v Gorici in v petek, 23. marca, v župnijski cerkvi v Štandrežu. Poleg teh dveh je tudi soorganizator koncerta Primorska poje na Trbižu, ki je bil 11. marca v občinskem kulturnem centru.

Da je pevska dejavnost zelo razgibana med nami, pričča dejstvo, da pojo naši zbori tudi izven našega prostora na koncertih in tekmovanjih. Tako so od zadnjega rednega občnega zbora sodelovala na takih tekmovanjih dva naša zbora, in sicer moška pevska skupina Akord iz Podgore na mednarodnem tekmovanju v Bocnu in mešani pevski zbor Hrast iz Doberdoba, ki je odnesel zlato plaketo mesta Maribor.

Kakovostne celovečerne koncerte in nastope so pripravili ali se nanj pripravljajo tudi drugi zbori, ki so člani Zveze. Podrobnejše podatke bomo kasneje slišali v posameznih poročilih članic.

koncert ob 100-letnici rojstva slikarja Toneta Kralja, ki je bil v cerkvi v Pevmi 12. novembra. Pri organizaciji je sodeloval tudi tamkajšnji rajonski svet, koncert pa so oblikovali ljubljanski madrigalisti pod vodstvom Matjaža Ščeka. S Korošci pa izmenjuje nastope na Cecilijanki oz. reviji Koroška poje. Tako je na reviji Cecilijanka pel kvartet bratov Smrtnik, na koncertu Koroška poje pa moški pevski zbor Mirko Filej iz Gorice.

Vsako leto se eden od naših zborov udeležuje tudi Tabora slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični v Sloveniji. Junija lani je na Taboru zastopala našo Zvezo pevska skupina Musicum iz Gorice.

GLEDALIŠKA DEJAVNOST

Poleg pevske je v društvih, ki so člani Zveze, zelo razgibana tudi gledališka dejavnost. V času od zadnjega občnega zbora do danes so bile na odskih deskah naših dvoran odigrane tri krstne celovečerne igre in ena enodejanka. Tako smo si lahko ogledali 9. aprila v Števerjanu Hamiltonovo kriminalko *Plinska luč*, v Štandrežu 4. junija enodejanko Janeza Povšeta *Politika tudi prav pride* ter 27. januarja Weiglevo *Namišljeni zdravnik*, v Gorici pa je društvo Mirko Filej-Oder 90 odigralo 20. januarja svojo premiero *Strogo zaupno* Marca Camolettija. V nedeljo, 6. maja, pa je dramska družina društva F.B. Sedej iz Števerjana uprizorila doma novo delo, in sicer *Dobrodšli, kdaj pojdete domu?* v priredbi Frana Govekarja. Dramska skupina iz Štan-

štva Soča iz Kanala s komedijo *Mama je umrla dvakrat* Vinka Möderndorferja, 20. januarja pa Oder 90 društva Mirko Filej iz Gorice s Camolettijevo komedijo *Strogo zaupno*. Dramski odsek društva Štandrež je uprizoril dve deli, in sicer 4. februarja Weiglevo komedijo *Namišljeni zdravnik* in 6. februarja Povšetovo enodejanko *Politika tudi prav pride*.

Zveza slovenske katoliške prosvete goji vezi in sodelovanja tudi na gledališkem področju. Tudi letos so vključili v Novogoriški abonma gledališko skupino iz Štandreža, ki je sodelovala s komedijo *Namišljeni zdravnik*. Poleg že omenjenih odraslih gledaliških skupin skrbijo in gojijo gledališko dejavnost z otroki in mladostniki v vseh ostalih društvih-članih Zveze. Tako se zvrsti vsako leto miklavževanje v Gorici, Števerjanu, Štavraru, Štandrežu, Rupi, Doberdoba in Ronkah. Otroci se pridno pripravljajo poleg na običajne še na božične igre, mamine dneve in vesele otroške popoldneve ter recitacije in podobno, kar pride v poštev predvsem pri domačih praznikih in recitalih, ki so še posebej pomembni pri rasti naše kulture.

Marca letos je Zveza organizirala dve predavanji o dramski dejavnosti, ki jih je imel režiser Marjan Bevk.

NATEČAJ MLADI ODER

Natečaj Mladi oder organizirata, v sodelovanju, Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta.

STRAN 4*

1*
ČETRTEK,
17. MAJA
2001

DOBERDOB

SKD HRAST

Maurizio Peric

Koncerti so potekali na glavnih mestnih trgih. Pred koncertom je zbor sodeloval tudi pri sv. maši.

Dne 27. maja je bil na vrsti nastop v Trstu na deželni pevski reviji združenja USCI.

10. julija 2000 je zbor nastopil s celovečernim koncertom v Topolovem v Beneški Sloveniji na vsakoletnem kulturnem prazniku Postaja Topolovo.

Od 10. do 15. avgusta lani so potekali že tradicionalni študijski dnevi v Žabnicah.

Dne 23. septembra 2000 je zbor pel v Jamljah na reviji v sklopu praznovanj 150-letnice doberdobske občine. Naslednji dan je potekala osrednja proslava: zbor je sodeloval pri koncertu za tri igralce in mešani zbor na besedilo Scipija Slataperja *Moj Kras*. Delo je režiral Sergij Verč, za glasbeni del pa je poskrbel Hilarij Lavrenčič.

Septembra 2000 so pevci mešanega pevskega zbora Hrast doživeli prijetno preseñenje, saj so prejeli prvo nagrado na natečaju, ki ga je razpisalo italijansko zborovsko združenje USCI Furlanije-Juljske krajine za zборе, ki so se

v minuli sezoni še posebno izkazali.

30. septembra 2000 je zbor nastopil v Tricesimu na 21. pevski reviji *Daur San Pieri*.

20. oktobra je ženski del zbora Hrast nastopil v Čedadu.

27. oktobra je MePZ Hrast nastopil na Vrhu sv. Mihaela ob praznovanju 120-letnice domače cerkve. Ob tej priložnosti je zbor dirigirala Lucija Lavrenčič.

3. novembra lani je v Kulturnem centru Lojze Bratuž potekalo slavnostno praznovanje 30-letnice Slovenske skupnosti. Ob tej priložnosti je zbor oblikoval pevsko točko jubilejnega večera.

Dne 12. novembra je ob prazniku sv. Martina obiskal našo župnijo zlatomašnik Bogomil Breclj. Tedaj mu je mešani pevski zbor Hrast zapel nekaj pesmi in mu podaril priložnostno darilo. Bogomil Breclj je namreč eden izmed tistih, ki so pripomogli k ustanovitvi našega društva.

19. novembra 2000 je zbor nastopil na tradicionalni pevski reviji Cecilijanka.

5. decembra 2000 je v župnijski dvorani potekalo tradicionalno miklavževanje. Vsebinska predstava, ki je nosila naslov *Miklavževanje 2000*, je

slonela na odlomkih slovenskih pesmi in pravljic o sv. Miklavžu. Tekst je priredila Marta Ferletič, za režijo pa so poskrbele Marta Ferletič, Majda Gergolet, Mateja Černic in Lucija Lavrenčič, ki je poskrbela za glasbeni del.

Dne 16. decembra lani je MePZ Hrast pel na celovečernem koncertu v veliki dvorani mestne občine Nova Gorica v sklopu abonmaja zborovske glasbene sezone 2000/2001 v priredbi Zveze kulturnih društev iz Nove Gorice.

6. februarja 2001 je v Kulturnem centru Lojze Bratuž potekalo podeljevanje priznanj za natečaj Mladi oder. Priznanja je bila deležna tudi naša otroška skupina za predstavo *Miklavževanje 2001*.

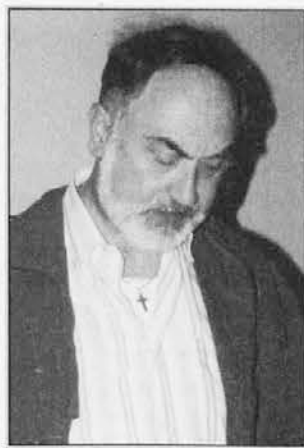
11. marca 2001 je naš zbor pel v Hrvatinih na reviji Primorska poje.

18. marca je zbor v kulturnem centru v Jamljah priredil vajo-koncert s skladateljema Stankom Jericijem in Danielejem Zanetovčichem.

Dn 25. marca letos je mešani pevski zbor Hrast nastopil v Mariboru na pevskem tekmovanju Naša pesem 2001. Z doseženimi 90 točkami je ponovno prejel zlato plaketo mesta Maribor.

LAŠKO

SKRD JADRO

Karlo Mučič

V sezoni 2000/01 je društvo izvedlo več prireditev. Njegovo delovanje je segalo na kulturno, rekreacijsko in pevsko področje. Glede kulture naj omenimo, da smo predstavili dvojezično zbirko poezij nabrežinskega pesnika Iga Grudna *Balada naših dni* ter predavanje prevajalca Giorgia Depangherja. Gosti so bili tudi prof. Marino Vrtovec, predsednik društva Ivan Trinko, tržaška pesnica Majda Artač, Gregor Pertot in Sara Magliacane iz Nabrežine.

Glede rekreacije in prostega časa je društvo organiziralo običajni romarski spomladanski izlet k svetišču na Brezjah, svetoivansko kresovanje in martinovanje v Ronkah. Sv. Miklavž pa nas je obiskal v Trziču, kjer so mu otroci pripravili prisrčen sprejem s pomočjo učiteljic vrta in osnovne šole ter čarodeja Saturna iz Nove

Gorice. V okviru društva deluje že 12 let klekljarska skupina, ki je v Ronkah pripravila običajni razstavi v sklopu občinskih prireditev. Treba je tudi omeniti, da društvo dobro sodeluje z občinsko upravo, in to zlasti ob manifestacijah, povezanih s pobratenima občinama iz Metlike in Wagne. Aktivno sodelujemo z društvom Tržič in s slovensko občinsko komisijo v Ronkah. Posebno skrb je naše društvo posvečalo razvoju slovenske osnovne šole in vrta. S tem namenom je organiziralo v Selcah dvotedensko tradicionalno poletno središče za otroke, kjer je poudarjena slovenska predšolska jezikovna vzgoja; v šoli je priredilo predavanje Rema Devetaka, ki je pokazal, kako se izdelujejo čevlji, in šolski natečaj ob 200-letnici Prešernovega rojstva. Nagradjevanje je potekalo v Romjanu ob dnevu slovenske kulture. Ob tej priložnosti je nastopila tudi lutkovna skupina Zapik iz Ljubljane.

V sklopu prizadevanj za oživiljanje in ohranjanje slovenskega jezika v italijanskem večinskem okolju, kjer imajo pogosto domačini slovenske korenine, je društvo priredilo tečaj slovenščine za odrasle.

Pevsko področje je bilo bogato, ker poleg cerkvenega ženskega pevskega zbora, ki poje ob slovenskih mašah v Ronkah in Trziču, se je izkazal ob tradicionalnem božičnem koncertu mešani pevski zbor iz Podgore.

GORICA

SLOVENSKI ODSEK RADIA GLAS

Sodelavci pri Radiu Glas smo že navajeni, da živimo iz dneva v dan in ne moremo nič gotovega načrtovati. Skoraj vsako leto se znajdemo v ponavljajoči se krizi, ko začno vsi šušljati, da se bodo lastniki povezali z drugo radijsko postajo ali da bodo frekvence prodali ali celo vse skupaj zaprli. V taki negotovosti delamo že precej let, zato nas ne posebno vznemirja.

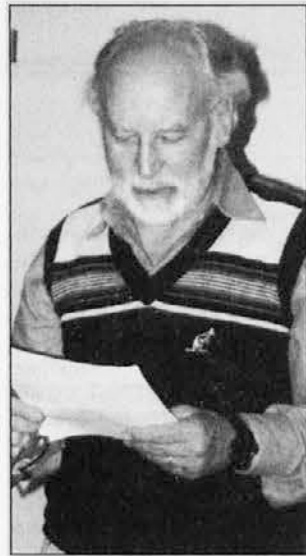
V preteklem letu so se še okrepile novice, ki smo jih omenili že v lanskem poročilu. Obstoj škofijske radijske postaje je vedno pod vprašajem, ker je odločanje za samostojnost povezano z visokimi izdatki, s katerimi se vsi ne strinjajo. Zdi se, da je zdaj odločitev padla in da se bo uresničila možnost, ki smo jo nakazali že lani: namreč, da bi se naša radijska postaja povezala s škofijsko radijsko postajo v Vidmu, ki se imenuje Radio Spazio 103. Baje je že vse pripravljeno za podpis pogodbe, s katero naj bi vse tri naše frekvence - 97,5 - 91,9 - 90,9 - prodali Vidmu, ki bi potem kot nov lastnik z njimi razpolagal. Nič ne vemo o raznih pogojih, ki jih vsebuje ta pogodba, zato že ponovno le ugibamo o bodočnosti. Tisti bolj črnogledi si predstavljajo, da bomo izgubili še to, kar imamo, optimisti pa pričakujejo, da se bodo naše oddaje še razširile in jih bodo s pomočjo videmske frekvence lahko poslušali tudi v Benečiji.

O tem vprašanju smo slovenski sodelavci že v lanskem mesecu maju pripravili za gospoda nadškofa primerno po-

ročilo, v katerem izražamo dvom, da bi naše oddaje lahko še potekale svobodno in nemoteno in da jih novi lastnik ne bi pogojeval.

Izrazili smo tudi upanje in željo, da bi za Radio Glas našli tako rešitev, ki bi zajamčila neodvisnost, pa čeprav bi bila postaja zaradi omejevanja stroškov šibkejša in bi krila manjše ozemlje.

Slovenske oddaje trajajo še vedno poldrugo uro vsak dan razen ob nedeljah, od 20. ure do 21. in 30 minut. Stalnih sodelavcev je pet in poleg teh imamo še enega, ki pomaga občasno. Razporeditev oddaj je podobna prejšnjim letom. Večino časa zasedajo glasbene oddaje, ki jih imajo poslu-

Danilo Čotar

šalci v večernih urah najrajši. Sodelavci, ki se na glasbo razumejo in sledijo vsem novostim, preprosto prikažejo ansamble, vokalne skupine in soliste v vseh glasbenih zvrsteh. Tako pridejo na račun zborov-

ska glasba, narodna pesem, narodnozabavna in lahka glasba. V teh oddajah lahko sledi poslušalec novostim, zadnjim izdajam zgoščenk in kaset, važnejšim nastopom ter uspehom na festivalih in tekmovanjih. V oddaji *Pogled v dušo in v svet* se obravnavajo vprašanja o sodobnem življenju, zgodovini, znanosti in naravi. V oddaji *Svetniki tedna* pridejo do izraza godovniki in drugi prazniki tistega tedna kot tudi obredi in običaji, ki so z njimi povezani. Večkrat na teden so med slovenskim programom na sporedu izčrpana obvestila o prireditvah in raznovrstnih kulturnih dogodkih.

Kakor smo nakazali že v uvodu, živimo na radiu v negotovosti in zato kakor prejšnja leta tudi letos upoštevamo, da je to poročilo lahko zadnje. Kljub temu delamo marljivo in sproščeno ter si na tihem mislimo, da se bo pustolovščina, ki traja že 23 let, nadaljevala.

GORICA

MOPZ MIRKO FILEJ

Delovanje moškega pevskega zbora Mirko Filej iz Gorice je od zadnjega letnega občnega zbora potekalo, kot sledi:

dne 7. maja lani je bil koncert v Štandrežu ob predstavitvi cerkvenih pesmi Matije Tomca skupaj z drugimi zbori. 20. junija smo imeli zaključni koncert sezone 1999/2000 na kulturnem srečanju, poimenovanem Glasba v vrtov sv. Frančiška - Sprehod po uglasbenih pesmih Ljubke Šorli na Kostanjevici pri Novi Gorici. Dne 5. novembra je bil koncert v Mirnu v sklopu izvajanja So-

netnega venca Ljubke Šorli. 11. novembra smo sodelovali pri maši za rajne pevce v Mirnu. 18. novembra smo sodelovali na Cecilijanki v Gorici v Kulturnem centru L. Bratuž. 10. decembra je bil koncert na Gornjem Cerovem na vabilo tamkajšnje skupnosti, s katero smo navezali trajno sodelovanje, saj smo pri njih bili prisotni že tretjič zapored. 26. decembra lani smo peli na božičnem koncertu v goriški stolnici, ki prav tako predstavlja nekak običaj za naš zbor.

Po novem letu smo doslej nastopili še dvakrat:

Robert Jug

4. marca na reviji Koroška poje v Celovcu, posvečeni glasbeniku Francetu Ciganu, 23. marca pa na koncertu Primorska poje v Štandrežu, kjer smo nastopili s programom cerkvenih pesmi.

RUPA-PEČ

PD RUPA-PEČ

Delovanje društva, v okviru katerega delujejo mešani zbor, otroški zbor in mladinski dramski odsek, zaobjema kulturna in rekreacijska področja. Osrednja je pevka dejavnost, ki jo goji mešani zbor. Glavni nastopi so na revijah Cecilijanka, Sovodenska poje, Primorska poje ter na koncertu cerkvenih pesmi, ki ga organizira ZCPZ.

Sezono že vrsto let sklepamo s srečanjem z zboroma iz Dobove in Vrtojbe. Lani je srečanje potekalo pri nas. Prijatelje iz Dobove smo peljali na ogled Gradeža. Koncert smo priredili v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici.

Poleg zborovske dejavnosti se je v zadnjih letih okrepila in obogatila tudi dramska. Mladi člani so pripravili igrice za miklavževanje in si zamislili dan slovenske kulture. Letošnji kulturni večer so posvetili odkrivanju pesmi mladega goriskega pesnika Davida Bandellija; govornica je bila dr. Erika Jazbar, gost večera je bil moški zbor Chorus 97 iz Mirna. Sodeloval je tudi otroški zbor iz Rupe in Peči pod vodstvom Tanje Kovic.

Že leta organizira naše društvo Praznik frtalje, ki privablja s svojim kulturnim in zabavnim programom veliko množico ljudi. Letošnje praznovanje je popolnoma uspelo. Odvija-

Valentina Pahor

lo se je 25. in 29. aprila ter 1. maja.

K dejavnosti društva prištevamo še organizacijo izleta in romanja. V mesecu avgustu so si naši člani ogledali Pulijo. V mesecu septembru smo z župnikom Žerjalom poromali v Novo Štiftu.

V okviru društva deluje tudi otroški zbor, ki ga vodi Tanja Kovic. Zbor se je zadnja leta številčno okrepil, saj šteje kar 22 otrok. Otroci prihajajo tudi iz bližnjih vasi. Redno nastopa na Mali Cecilijanki in na prireditvah, ki jih organizira domače društvo.

PODGORA

PD PODGORA

Dne 9. aprila 2000 je v organizaciji prosvetnega društva Podgora in Združenja cerkvenih pevskih zborov potekala v podgorski cerkvi maša zadušnica ob tretji obletnici smrti Bogomira Špacapana. Mešani pevski zbor Podgora je izvajal Mašo za očeta Bogomira, ki jo je uglasbil pokojnikov sin Mirko Špacapan, spominski govor pa je imel g. Joško Kragelj. Maši je sledil koncert postnih pesmi, na katerem je pela tudi moška pevka skupina Akord.

Isto nedeljo je MoPS Akord pela v Števerjanu ob predstavitvi knjige Rafka Dolharja.

Dne 30. aprila lani je mešani pevski zbor Podgora pel med trojezično mašo v podgorski cerkvi, v sprevidu in na svečanosti v podgorskem parku v organizaciji Združenja Mitteleuropa.

3. in 4. junija se je mešani pevski zbor Podgora udeležil Mednarodnega zborovskega tekmovanja Renato Helfer v Male' pri Trentu.

8. junija 2000 je mešani pevski zbor Podgora pel v kraju Pereteole (Videm) na Predstavitvi knjige o manjšinah v Italiji.

Julija 2000 se je mešani pevski zbor Podgora predstavil publiku v Šentjurju pri Celju z opereto *Lojtrca in kamburca*.

Dne 16. septembra 2000 je MoPS Akord pela na srečanju, ki ga je organizirala družina Devetak v gostilni Devetak na Vrhu sv. Mihaela.

1. novembra 2000 je mešani pevski zbor Podgora nasto-

pil na svečanosti pred spomenikom v Podgori, na pokopališču v Podgori, Mirnu in Gorici.

Dne 5. novembra 2000 je mešani pevski zbor Podgora ponovil opereto *Lojtrca in kamburca*, tokrat na Krminski gori v kleti gospe Wande Gradnik.

Dne 19. novembra sta zbor Podgora in Akord pela na Reviji Cecilijanka v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici.

24. in 25. novembra se je skupina Akord udeležila Evropskega tekmovanja narodnih pesmi moških zborov v Bocnu.

Dne 8. decembra je Akord pel med sv. mašo in na vsakoletnem božičnem sejmu v kraju Siror pri Trentu.

26. decembra je mešani pevski zbor Podgora pel na Božičnici v goriški stolnici.

6. januarja 2001 je prosvetno društvo Podgora organiziralo vsakoletno božično predstavo, tokrat z naslovom *Starodavni Božič*. Na koncertu so nastopili MePZ Podgora, MoPS Akord in Vokalna skupina Canticum Novum iz Trsta. Večer je povezovala Dramska skupina PD Podgora.

Dne 14. januarja letos so se podgorske skupine predstavile publiku v Romljanu kot gostje društva Jadro iz Ronk z božičnim programom.

11. marca je MePZ Podgora pel na Reviji Primorska poje v kraju Hrvatinu.

30. marca je zbor Podgora pel pri maši, posvečeni Bogomiru Špacapanu, v cerkvi sv. Ivana v Gorici.

Sabina Antoni

31. marca je Akord nastopil na reviji Primorska poje v kraju Osp.

1. aprila je prosvetno društvo Podgora organiziralo vsakoletno mašo zadušnico za Bogomira Špacapana, tokrat ob četrti obletnici smrti. Med mašo sta pela MePZ Podgora in MoPS Akord. V gosteh smo imeli še moški pevski zbor Fantje izpod Grmade, Vokalno skupino Sovodenski dekleta in cerkveni pevski zbor Miren.

25. aprila je MePZ Podgora pel na svečanosti pred spomenikom padlim v Podgori.

29. aprila 2001 je podgorski zbor sodeloval pri trojezični maši v Podgori, ki jo vsako leto organizira združenje Mitteleuropa, in med otvoritvijo podgorskega parka.

GORICA

MEPZ LOJZE BRATUŽ

Kakor vam je mogoče že znano, je tekoča sezona prinesla zboru Lojze Bratuž nekatere bistvene spremembe. Z novim letom namreč zbora ne vodi več prof. Stojan Kuret. Kot smo nakazovali že v prejšnjih poročilih, smo prof. Kureta pred petimi leti zaprosili za sodelovanje z namenom, da bi povzdignili pevsko raven v Gorici. Zbor je bil takrat v velikih težavah predvsem zaradi pomanjkanja mladih glasov, tako da smo odborniki videli v mladem in zmožnem dirigentu pot k oživitvi goriške pevske dejavnosti.

V tem petletnem delovanju se je zbor nedvomno spremenil in dosegel tudi dobre uspehe. Žal pa sta se energija in navdušenje pevcev, s katerima so od začetka pristopali k zboru, polagoma splahnela. Pevska zasedba se ni mogla okrepiti, ker so k novim pristopom sledili vedno novi odstopi. Razloge za to bi lahko iskali marsikje, gotovo pa je med glavnimi ta, da je pot, ki nam jo je dirigent zastavljal, peljala v kakovost in zahtevala od vseh veliko truda in požrtvovalnosti. Morda je bil korak, ki smo ga storili v letu 1997, prevelik ali storjen v nepravem času, dejstvo je, da ni našel pričakovanega odziva.

Tisti, ki upanja in volje nikoli ne izgubimo, smo nadaljevali s profesorjem Kuretom od decembra 2000, nakar smo se složno z njim odločili, da sodelovanje zaenkrat prekinemo.

Ob tej priložnosti se profesorju Stojanu Kuretu iskreno zahvalimo za vse delo, nauke in požrtvovalnost, ki nam jih je izkazal v teh letih, saj je z nami velikokrat delal v okoliščinah, ki so bile zanj neobičajne.

Po tej odločitvi smo se znašli pred novimi težavami. Zbor je namreč imel že najavljen koncert, a ni imel dirigenta. Obrnili smo se tako do profesorja Bogdana Kralja, ki nam je kljub svoji veliki zasedenosti obljubil pomoč. Pod njegovim vodstvom smo tako lahko vadili in speljali načrtovani koncert.

Ker smo odborniki mnenja in trdega prepričanja, da je kontinuiteta bistvenega pomena, in ker nas spremembe ne prekomerno strašijo, odločno želimo ohraniti edini mešani zbor v Gorici. Tako smo profesorja Kralja prosili, da bi nas lahko pripravil za koncert ob 50. obletnici zbora, ki jo slavimo prav v tekočem letu. Profesor Kralj je na to privolil, tako da sedaj poteka redne vaje. Upamo, da bomo tisti, ki smo še ostali, vztrajali in s svojim navdušenjem vlili voljo tudi tistim, ki so sedaj doma ali morda iz neutemeljenih razlogov ne sodelujejo v domačem mestnem zboru.

Naj na kratko spregovorim še o nastopih zbora od lanskega občnega zbora ZSKP. Lansko sezono smo zaključili s koncertom, ki smo ga speljali skupno s Sovodenskimi dek-

Miloš Čotar

leti v sovodenski cerkvi dne 5. junija 2000. Leto 2000 smo sklenili s sodelovanjem na božičnem koncertu v cerkvi v Bazovici 17. decembra. Večer sta poleg našega zbora oblikovala še akademski pevski zbor Tone Tomšič in zbor Gallus Resonet. Zadnji nastop, ki sem ga že omenil v začetku, je potekal v sklopu glasbene sezone *Srečanja z glasbo Slovenskega centra za glasbeno vzgojo E. Komel v Komorni dvorani Kulturnega centra L. Bratuž* dne 20. februarja 2001.

Najbližja obveznost je sedaj sodelovanje na proslavi, ki jo pripravlja naša Zveza za 1000-letnico Gorice. Poleg sodelovanja na tradicionalnih pevskih revijah upam, da nam bo uspelo primerno proslaviti pomembno 50. obletnico obstoja našega zbora.

ŠTANDREŽ

PD ŠTANDREŽ

Dramska skupina je v prejšnji sezoni velikokrat gostovala s krajšimi igrami, tako da je na prireditvah uprizorila tudi po dve enodejanki.

Začnimo kar pri enodejanki *Selitev*, ki so jo 1. maja ponovili na Prazniku frtalje v Rupi, 10. maja v Novi Gorici na prireditvi Rdečega križa, 14. maja na Jeremitišču in 15. maja na Vrhu sv. Mihaela. Z isto so 18. junija gostovali na Ligu nad Kanalom, 20. junija v sv. Križu pri Trstu, 25. junija v Vitovljah in 26. junija v Šempolaju. Letos so jo ponovno ponovili 20. aprila v Števerjanu na povabilo tamkajšnjega društva F.B. Sedej.

Z veseloigro *Jaz sem Berto* so 3. junija lani nastopili na Linhartovem srečanju v Radovljici, dne 16. junija na Banih pri Trstu in avgusta na Opčinah na Dragi 2000. Novembra so vedno z isto igro nastopili na Jesenicah na Čufarjevih dnevih. 25. novembra pa na Prešernovem večeru v organizaciji KD Janez Jalen, v Notranjih Goricah pri Ljubljani. 8. decembra v Pirničah vedno pri Ljubljani in 28. aprila v Rakitni.

Sledi igra *Človek brez smeha*, ki so jo odigrali 20. junija v Sv. Križu, 30. junija v Novi Gorici in 5. novembra na Martinovanju na Jeremitišču. Letos so igro ponovili v Kulturnem domu v Gorici na 12. primorskih slovenističnih dnevih.

Z enodejanko *Čudna bolezen* pa so člani skupine nastopili 26. junija v Šempolaju, 19.

oktobra v Braniku na Tednu kulturnih prireditev, v organizaciji SKD Grad Bani, 23. novembra v Gradišču pri Prvačini, na predpustni popoldan v Zavodu sv. Družine v Gorici in dne 25. marca na Materinskem dnevu v Nabrežini.

Za lanski Praznik špargljev sta Majda Zavadlav in Božidar Tabaj naštudiralna enodejanka *Politika tudi prav pride* Janeza Povšeta v režiji Janeza Starine. Igro so ponovili letos februarja na nagrajevanju Mladi oder v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici in 1. maja na Prazniku frtalje v Rupi.

Celovečerno komedijo *Poročil se bom s svojo ženo* so 3. decembra ponovili v Novi Gorici na Nedeljskih gledaliških srečanjih, v organizaciji Zveze kulturnih društev iz Nove Gorice.

Januarja letos pa so štandredi igralci postavili na oder novo komedijo v treh dejanjih Hansa Weigla, in sicer *Namišljeni zdravnik* v režiji Emila Aberska s strokovno pomočjo Janeza Starine. Premiera je bila v Štandrežu 27. januarja, ponovitev vedno v Štandrežu naslednji dan. S to uspešnico so nastopili 4. februarja na nizu veseloiger Iskrivi smeh na ustih vseh v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, 11. februarja v Biljah, 24. februarja v novogoriškem Kulturnem do-

mu, na povabilo društva žensk iz Dornberka, in 8. aprila v Ajdovščini na Medobmočnem srečanju gledaliških skupin. 29. aprila pa so komedijo ponovili tudi v Šempetru.

Mešani pevski zbor Štandrež je pod vodstvom Tiziane Zavadlav 9. aprila lani pel pri spominski maši za pokojnega Bogomira Špacapana v Podgori. Dne 7. maja je Združenje cerkvenih pevskih zborov iz Gorice priredilo v štandrediški cerkvi koncert cerkvenih pesmi Matije Tomca ob 100-letnici rojstva. Na koncertu je poleg drugih goriških zborov sodeloval tudi naš zbor.

Dne 14. maja lani so Rumitarji in vaška društva priredili Srečanje na Jeremitišču. Program se je začel popoldan s slikarskim ex-temporejem za otroke, nato so sledile športne in rekreacijske igre za mlade in manj mlade. Kulturni del srečanja se je začel zvečer na borjaču Makučeve domačije, kjer so nastopili otroci osnovne šole Fran Erjavec iz Štandreža, otroški zbor Rupa-Peč in zbor dijaškega doma iz Gorice. Sledili so nastop mešanega pevkega zbora Štandrež, mešanega pevkega zbora Oton Župančič in Oton Župančič ter nastop domače dramske skupine.

1. junija 2000 je bila vedno na Jeremitišču predstavitev knjige Damjana Paulina: *Štandrež 1947-2000*. Delo sta pred-

Tiziana Zavadlav

stavila prof. Lučana Budal in dr. Drago Štoka; na predstavitvi je sodeloval tudi naš mešani pevski zbor, ki je zapel nekaj narodnih pesmi. Dne 18. novembra lani je naš zbor pel na reviji Cecilijanka v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. 17. decembra pa je rajonski svet iz Štandreža priredil tradicionalni Praznik miru in prijateljstva v štandrediški cerkvi. Program so oblikovali otroci osnovne šole Fran Erjavec iz Štandreža in šolska mladina iz Vrtojbe. Sklenili so nastopi mešanega pevkega zbora Štandrež, mešanega pevkega zbora Oton Župančič in skupine Sraka.

Dne 26. decembra je zbor pel na božičnem koncertu v stolni cerkvi, v organizaciji Združenja cerkvenih pevskih zborov.

Prosvetno društvo Štandrež in osnovna šola Fran Erjavec sta 16. februarja priredila Prešernovo proslavo. Program so oblikovali sopranistka Alessandra Schettino ob klavirski spremljavi Patrika Quaggiata, otroci osnovne šole, priložnostni govor pa je imel domačin Saša Quinzi. Program je zaključil naš mešani zbor.

Dne 1. aprila je zbor nastopil na reviji Primorska poje v Sežani.

Dne 12. aprila lani je društvo otvorilo fotografsko razstavo prof. Slavka Bratine z naslovom *V preteklost sega naš pogled*. Mladinski krožek društva je 3. maja priredil ogled diapositivov o podzemskem svetu Goriške.

Tradicionalni Praznik špargljev je potekal lani 27. in 28. maja ter 3. in 4. junija v župnijskem parku med lipami. Program so oblikovali prvo soboto otroci na slikarskem ex-temporeju, prvo nedeljo otroci osnovne šole Fran Erjavec iz Štandreža, baletna skupina Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel; drugo nedeljo so bili popoldne srečanje pritrkovalcev, nastop moškega pevkega zbora Skala iz Gabrij in nastop domače dramske skupine. V okviru praznika je bil tudi fotografski natečaj, na katerega se je prijavilo kar dvajset udeležencev. Tema natečaja je bila Jeremitišče.

Dne 23. junija 2000 so na Jeremitišču priredili Kresno noč. Najprej sta bila otvoritev razstave domačih ustvarjalcev

in nastop dua Veseli bratci iz Štavra. Nato pa so prižgali kres in sledila je družabnost preko v noč.

V okviru Koroških dnevov na Primorskem je bila 14. oktobra lani v gosteh dramska skupina prosvetnega društva Planina iz Sel na Koroškem, ki je odigrala igro *Pleskarji nimajo spomina*.

Dne 1. novembra so člani društva položili vence ob plošči pred župnijsko dvorano in na pokopališču. 11. novembra pa so se člani srečali na tradicionalnem Martinovanju v spodnjih prostorih župnijskega doma v Štandrežu.

Tudi lani je malčke iz Štandreža obiskal sv. Miklavž; najprej so nastopili otroci s krajšo igrico, nato je na oder stopil sv. Miklavž in obdaroval številne prisotne otroke.

Konec februarja smo zopet otvorili razstavo domačega umetnika v okviru pobude Spoznavajmo domače ustvarjalce. Tokrat so bile na vrsti fotografije Valterja Nanuta iz Štandreža.

Dne 18. marca so člani župnije in prosvetnega društva odpotovali v Milan na srečanje s tamkajšnjimi Slovenci. Najprej so si izletniki ogledali mesto, popoldan pa je naš mešani zbor oblikoval slovensko mašo.

Dne 23. marca pa smo v štandrediški cerkvi imeli koncert nabožnih pesmi v okviru revije Primorska poje, na kateri so sodelovali zbori iz Slovenije, Tržaške in Goriške.

3*

ČETRTEK,
17. MAJA
2001

TAJNIŠKO POROČILO

Vsa leta je bilo podeljevanje priznanj v Trstu, letos pa je bilo za goriške skupine že drugič v Kulturnem centru Batuž v Gorici, in to 6. februarja. Ob tej priložnosti smo nagradili otroške, mladinske in odrasle odre ter skupine, ki delujejo v osnovnih šolah. Priznanja so dobile otroške skupine iz Gorice, Števerjana, Štmavra, Štandreža in Doberdoba, mladinska skupina iz Rupe-Peči ter odrasle skupine iz Gorice (Oder 90), Števerjana (Sedej) in Štandreža.

DAN SLOVENSKE KULTURE

ZSKP sodeluje že vrsto let pri organizaciji osrednje zamejske proslave ob Dnevu slovenske kulture. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev je letos potekal samo ena prireditev, in to v Kulturnem domu v Trstu. Prireditev pod naslovom *Neiztrohjeno srce* so oblikovale razne znane glasbene skupine in pevci iz Slovenije. Poleg osrednje proslave ob Dnevu slovenske kulture v Trstu so prireditve ob tej priložnosti potekale tudi v dvoranah naših društev.

1000-LETNICA GORICE

V tem letu poteka 1000 let prve omenbe Gorice in Solkana. Zveza se je na ta jubilej pripravljala s primernim kulturnim projektom. V petek, 1., in v po-

nedeljek, 4. junija, bo postavila na oder delo Janeza Povšeta *Gorica*, glej. To je zgodovinsko-scenski prikaz, ki spremlja tisoč let bivanja Slovencev v tem kraju, in to od preseljevanja Slovanov, edikta Otona III. pa do današnjih dni. Pri projektu sodelujejo zbori, gibalno-plesna skupina, recitatorji in bralci. Delo režira Adrijan Rustja, koreograf je Janez Mejač, za scensko in odrosko postavitev bosta poskrbela Hijacint Jussa in Mario Leopoli, za kostume Snežica Černič, za luči pa Niko Klanjšček in Miloš Čotar. Glasbene vložke je napisal Hilarij Lavrenčič, ki bo tudi dirigiral.

Za to obletnico se Zveza v sodelovanju s Slovenskim zamejskim numizmatičnim društvom J.V. Valvasor izdala tudi medaljo. Predstavitve slednje in predavanje s tem v zvezi sta bila v Pokrajinskem muzeju na Goriškem gradu v četrtek, 10. maja. Študijo z naslovom *Villa quae Sclavorum lingua vocatur Goriza* je predstavil dr. Peter Štih. Predavanje o prvi omenbi Gorice je imel dr. Andrej Štekar; dr. Saša Quinzi pa je predstavil medaljo, ki je bila izdana ob tisočletnici Gorice. Osnutek medalje je izdelal Pavel Medvešek. Slednja predstavlja na eni strani Gorico in Novo Gorico z letnicama, na drugi strani pa pergameno z besedami iz listine Otona III.

Kot sem že omenila, sta lani Zveza in Združenje cerkvenih pevskih zborov razpisala natečaj za uglasbitev del, ki govorijo o Gorici ali pa so delo goriških avtorjev. Komisija, ki so jo sestavljali Pavle Merku, Stefan Mauri in Hilarij Lavrenčič, je pregledala šestindvajset prijavljenih skladb.

V kategoriji za mladinske zборе ni bilo podeljene nobene nagrade, za objavo je bila priporočena ena skladba. Za odrasle zборе je bila podeljena tretja nagrada, ki sta si jo delila Stanko Jericijo in Patrik Quaggiato. Predstavitve pesmarice *Gorica*, glej je bila 10. marca letos. Zbirko je predstavil Stefan Mauri, pevska skupina Musicum pa je zapela Jericijevo priporočeno pesem. Predstavitvi je sledilo podeljevanje nagrad.

SODELOVANJE S KOROŠČI

Že vrsto let goji, ohranja in utrjuje naša Zveza stike s Kršćansko kulturno Zvezo iz Celovca. Z njo potekajo običajne izmenjave ob Koroških dnevih na Primorskem in s Primorskimi dnevi na Koroškem. Tako so v letošnji sezoni potekali Koroški dnevi na Primorskem, in sicer od 7. do 15. oktobra lani. Poleg lutkovne in gledališke skupine, ki sta nastopili v Kulturnem centru (abonma Vrtiljak) in v Štandrežu (*Pleskarji nimajo spominov*), smo gostili v Kulturnem centru skupine iz Globasnice z *Globaško ojetjo* in prof. Jožka Kovačiča, ki je predstavil skladatelja, duhovnika, vzgojitelja in vsestranskega kulturnega delavca Franceta Cigana.

POKLON PADLIM

Tudi v preteklem letu so se člani odbora Zveze poklonili žrtvam v Gonarsu s polaganjem venca ob 1. novembru. Članice Zveze so se tudi spomnile in se poklonile pokojnim kulturnim delavcem in žrtvam vojne, in to v mestu in v okoliških vaseh. Septembra se je Zveza poklonila tudi bazoviškimi žrtvam.

KD SABOTIN

Dne 25. aprila je otroška dramska skupina predstavila glasbeno igrice *Veselo na delo* na Prazniku frtalje v Rupi.

Kot vsako leto je društvo 28. julija sodelovalo pri organizaciji praznovanja sv. Ane v Pevmi skupaj z rajonskim svetom, župnijo in društvom Naš prapor. Naprej je potekala baklada v dobrodelne namene po vaških ulicah, sledil pa je rock koncert z domačim ansamblom Last Chance.

Dne 21. oktobra je bila otvoritev in predstavitve razstave *Utrinki iz Štmavra*. To je razstava slik o kulturnem in rekreativnem delovanju ter raznih običajih na vasi. Na večeru so nastopili deklški zbor Danica z Vrha svetega Mihaela, moški zbor Štmaver in domači recitatorji.

Dne 12. novembra je bila v Štmavru skupna zahvalna nedelja. Člani društva so pripravili alegorični voz s kmečkimi pridelki. Slovensni maši je sledil blagoslov traktorjev, nato pa je bila družabnost za vse prisotne na sedežu društva. Istega dne je društvo sodelovalo pri organizaciji koncerta mešanega komornega zbora Ljubljanski madrigalisti v župnijski cerkvi v Pevmi ob 100-letnici rojstva umetnika Tonea Kralja.

Dne 26. novembra je bilo na sedežu v Štmavru martinovanje za vse člane društva, ob miklavževanju pa je skupina članov društva Sabotin skupaj z nekaterimi člani društva Rupe-Peč pripravila veseloigro *Ciao Darwin*. Nastopili so 5. decembra v Rupi, 7. decembra pa v Štmavru.

Dne 19. decembra je društvo sodelovalo pri organizaciji Abramove proslave v župnijski cerkvi v Pevmi, 22. decembra pa so sodelovanju z rajonskim svetom organizirali božično srečanje, na katerem je nastopil moški pevski zbor Monte Sabotino iz Gorice, na obeh proslavah pa je sodeloval tudi moški pevski zbor Štmaver.

Dne 31. decembra lani so člani društva organizirali silvestrovanje s pohodom na Sabotin, kjer so si vsi prisotni voščili vse najboljše v novem letu 2001.

Dne 7. januarja je potekalo šesto nagajevanje jaslic z ogledom diapozitivov le-teh, 27. januarja pa je gledališka skupina Oder 90 predstavila veseloigro *Strogo zaupno*.

Olimpijska džungla je naslov pustnega voza, ki so ga letos pripravili člani društva in z njim sodelovali 11. februarja na sprevedu v Gorici, 25. februarja pa v Sovodnjah, kjer so zasedli prvo mesto. Dne 27. februarja je bilo veselo pusto vanje po vasi.

Dne 18. februarja je potekala tradicionalna "šagra", večer pred tem pa so otvorili razstavo Vilme Zotti *Slike v cvetju*. Razstavo je predstavil Damjan Paulin in je bila na ogled do 23. februarja. Na večeru je poleg domačega moškega zbora nastopil tudi oktet Sraka iz Štandreža.

Dne 11. marca je bilo *Veselo otroško popoldne*, na katerem sta nastopila moški pevski zbor Štmaver in otroška

Irena Ferlat

gledališka skupina z glasbeno pravljičico *Zajčkov čarobni lonec*. Pravljičice so otroci ponovili 25. aprila na Prazniku frtalje v Rupi. Maja so kot vsako leto sredi vasi postavili tradicionalni maj.

Moški pevski zbor Štmaver je pod vodstvom Nadje Kovic redno sodeloval na kulturnih prireditvah v vasi, pel pri spomeniku padlim v Pevmi tako 1. novembra kot 25. aprila, sodeloval na revijah Cecilijanka in Primorska poje v Cerknem in Vipavi, na božičnici v goriški stolnici, v župnijski cerkvi v Štandrežu na koncertu, posvečenem Matiji Tomcu, na Prazniku frtalje v Rupi in pel pri sveti maši v Zavodu svete Družine.

Tudi otroški pevski zbor redno sodeluje na domačih prireditvah, vsako leto nastopa na reviji Mala Cecilijanka, na Prazniku frtalje v Rupi, decembra so sodelovali tudi na Božični telovadni akademiji 2000 v Kulturnem domu v Gorici in 14. januarja na božičnici v Gabrjah.

Tudi skupina Veseli bratci je večkrat nastopila s svojimi orglicami, in sicer meseca junija na Jeremitišču, novembra pa v Škofji Loki. Letos je igrala na pohodu na Sabotin, ki ga je organiziralo Planinsko društvo.

Dne 21. maja 2000 so se pevci obeh zborov in člani društva zbrali na sedežu v Štmavru na pomladanskem prijateljskem pikniku.

Kulturno društvo Sabotin redno sodeluje z rajonskim svetom, z drugimi društvi in ustanovami.

Dne 28. maja so sodelovali z okrepevalno postajo na sedežu društva ob Mednarodnem pohodu treh mostov, ki so ga organizirali rajonski svet Sveta gora-Placuta, rajonski svet Pevma-Štmaver-Oslavje in Krajevna skupnost Solkan.

Od 12. junija do 14. julija je potekalo na sedežu društva Slovensko poletno središče, ki ga organizira Dijaški dom Simon Gregorčič iz Gorice.

Med letom je društvo izpeljalo veliko del pri popravilju in obnavljanju društvenih prostorov.

SKPD F.B. SEDEJ

Od zadnjega občnega zbora Zveze beležimo v našem društvu veliko kulturnih pobud. Naj omenim mešani pevski zbor, ki je pod vodstvom prof. Bogdana Kralja 2. aprila lani pel na reviji Primorska poje v Bazovici. Pod oboki cerkve sv. Marije Magdalene smo prisluhnili nabožnim pesmim znanih in manj znanih avtorjev. V soboto, 23. septembra, je mešani zbor obogatil predstavitev knjige *Lojzic z Gmajne*, ki jo je napisal domačin Marjan Terpin. Kot že tradicija zahteva, se je tudi udeležil tradicionalne revije Cecilijanka, ki je potekala 18. in 19. novembra. Dne 11. novembra se je mešani zbor odzval vabilu skupine Coral di Lucinis in zapel lep izbor cerkvenih pesmi na 22. Zborovski reviji sv. Martina v cerkvi sv. Jurija mučenca v Ločniku. Dne 12. novembra pa je mešani zbor pripravil celovečerni koncert v domači cerkvi. Izbran je bil ta dan, da bi se s koncertom zahvalili dolgoletnemu zvestemu pevcu, pokojnemu Cirilu Terpinu. Dne 17. decembra se je zbor predstavil v stolnici sv. Jurija v Porciji pri Pordenonu z melodijami iz staroslovske liturgije in božičnimi pesmimi. 26. decembra je sodeloval na božičnici v goriški stolnici v organizaciji ZCPZ iz Gorice. 7. januarja je nastopil v cerkvi pri sv. Ivanu v Trstu s samostojnim božičnim koncertom. V februarju je prišlo do zamenjave dirigenta. Sedaj vodi zbor Vladimir Čadež, član Slovenskega okteta. Pod novo taktirko je zbor pel na proslavi Kmečko-delavske zveze v Števerjanu 23. februarja. Dne 21. januarja je oblikoval mašo v kraju Bardo v Benečiji. Za veliko noč je nastudiral novo Troštovo mašo in s slednjo nastopil v domači cerkvi in v Trnovem pri Ljubljani. Na programu je še veliko nastopov. Sodelovali bomo na proslavi ob 1000-letnici Gorice, na zaključnem koncertu, sledili bodo nastopi v Krmini in Gradežu.

Otroški zbor, ki pridno vadi pod vodstvom Valentine Humar, je lani oblikoval mašo za prvo sv. obhajilo. Sodeloval je na Mali Cecilijanki, na klavir je spremljala Eliana Humar. 27. aprila letos pa so malčki pripravili Materinski dan. Oblikovali so ga s petjem in recitalom, ki ga je režirala Kristina Corsi.

Kot že običajno, je naša dramska družina tudi lani postavila na oder novo premiero, in sicer kriminalko *Plinska luč*, in to 9. aprila. Delo je režiral Emil Aberšek. V napeti kriminalki je nastopalo sedem igralcev. Zaradi lepega uspeha premiere so 6. maja člani dramske družine ponovili uprizoritev v Sedejevem domu. Pripravili so veseloigro in jo uprizorili 6. maja v Sedejevem domu.

Mladinski krožek je priredil od 19. do 25. junija Športni teden, nato pa še turnir Med zaselki, ki je potekal od 17. do 22. julija 2000. Stalne pobude so bili razni izleti za Veliko noč, 15. avgust, natečaj *Moje jaslice* ter izlet na sneg in pustni spreved po vasi.

Društvo redno izdaja tudi svoje glasilo *Števerjanski vestnik*. Vsebinsko zavzema zlasti vaško kroniko. Točke, ki jih redno obravnava, so duhovna misel, delovanje društva, šport, kme-

Franka Padovan

tištvo, domača in širša politika, razvedrilo in kuhinjski recepti.

V našem društvu pridno deluje tudi mlajša dramska skupina. Vsako leto se pripravi na prihod sv. Miklavža, na božičnico in Materinski dan. Otroke pripravlja in režira Kristina Corsi. Za trud in delo je skupinica tudi letos prejela nagrado Mladi oder.

Kot je že tradicija, smo tudi lani priredili piknik med Borovci za somišljenike društva; to je bilo 7. maja. Dne 6. januarja smo imeli tradicionalno božičnico. Nastopili so osnovnošolski otroci z igrice *Mavrična ribica* in domačina Matija Faganel (oboja) ter Valentina Pavio (klavir). Sledili so nagajevanje natečaja *Moje jaslice*, Športnega tedna in tradicionalna tombola.

Dne 20. aprila smo v Sedejevem domu gostovali člana dramskega oddeska PD Štandrež Majdo Zavadlav in Božidarja Tabaja z veseloigro *Selitev*.

Za nami je tudi jubilejni 30. Festival Števerjan 2000, ki je potekal med Borovci od 7. do 9. julija. V prvih dveh tekmovalnih večerih je nastopilo skupaj 30 ansamblov, v finale pa jih je bilo pripuščanih 14. Uradno odprtje Festivala je bilo v nedeljo, 2. julija, ko smo odprli razstavo akvarelav Andreja Kosiča. Program je povezoval in obogatil nastop domačega mešanega pevskega zbora, umetnika pa je predstavil prof. Joško Vetrlih. Organizatorji smo bili presenečeni z odzivom občinstva. Petkov večer je bil nenavadno dobro obiskan. Čeprav je v soboto dež preprečil prireditev na odprtem, se je na vhodu trlo zamudnikov, ki bi si radi priborili stojišče v Sedejevi dvorani. Za nedeljski finale in posebno za Avenikov koncert pa so prvi poslušalci prihajali med Borovce že v prvih popoldanskih urah. Obiskovalcem Festivala je bil na voljo obširen bilten o Festivalu in delovanju društva Sedej. Knjigo, ki obsega 60 črno-belih pa tudi več barvnih strani, je izdala prav naša Zveza, uredili pa so jo člani društva. Da bi na čim boljši način obeležili ta praznik, je društvo pod pokroviteljstvom ZSKP izdalo, v sodelovanju z Radiom Slovenija, goščenko *Med borovci v Števerjanu - Valčki in polke števerjanskih Festivalov*. Če pa vključimo računalnik, pobrskamo po internetu in natipkamo www.sedej.org, lahko izvemo še več o samem Festivalu in razvejni dejavnosti našega društva. Vse tri večere sta povezovala izkušena poklicna napovedovalca Betka Šuhel in Janez Dolinar. Višek festivalskega jubileja je predstavljala izredni gost nedeljskega večera, t.j. evropski glasbeni fenomen Slavko Avenik z ansamblom Gašperji.

ZGODOVINAR BORIS MLAKAR V DRUŠTVU SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV

USODNA VPRAŠANJA V LETU OKUPACIJE SLOVENIJE 1941

Pred časom je v Ljubljani potekal zgodovinski simpozij o letu 1941, letu okupacije Slovenije s strani sil osi. Ob tisti priložnosti je s svojim referatom, z naslovom Okupacija Slovenije leta 1941: prvi odzivi in dileme nastopil tudi primorski zgodovinar dr. Boris Mlakar, ki je ta referat še dopolnil in z njim nastopil v polno zasedeni Peterlinovi dvorani na rednem večeru Društva slovenskih izobražencev v ponedeljek, 14. t.m..

Dr. Mlakarja, Cerkljana po rodu, ni treba posebej predstavljati, saj je med drugim ravno za letošnji knjižni dar Goriške Mohorjeve družbe prispeval knjigo o tragediji v Cerknem leta 1944. V svojem predavanju v Peterlinovi dvorani je orisal usodna vprašanja in dileme, ki so se porajale med osrednjimi slovenskimi političnimi silami neposredno pred napadom na Jugoslavijo aprila 1941 in v prvih mesecih okupacije Slovenije, zlasti tistega dela, ki ga je zasedla Italija, se pravi t.i. Ljubljanske pokrajine. Takratno slovensko

FOTO KROMA

vodstvo se je sicer odločilo za odpor proti okupatorju, ni pa bilo enotnega stališča o tem, kakšen značaj naj bi imel ta odpor. Na splošno je prevladalo čakanje na ugodne okoliščine, kar je do 22. junija 1941 veljalo tudi za Protiimperialistično fronto (kasnejšo Osvobodilno fronto). To so vodili komunisti, ki jih je zavezoval leta 1939 sklenjeni pakt med Nemčijo in Sovjetsko zvezo. Zanje so se 22. junija, ko je Nemčija na-

padla Rusijo, dileme seveda razblinile. Druga huda dilema, s katero so se takrat morale soočiti tradicionalne slovenske politične sile (v prvi vrsti Slovenska ljudska stranka), je bila v tem, v kolikšni meri vzdrževati stike z okupatorjem (mišljen je tu italijanski okupator v Ljubljanski pokrajini), da se ohrani kolikor toliko normalno življenje in do take mere, da to sodelovanje narodu ne škoduje. Tu je dr. Mlakar iz-

postavil zlasti lik takratnega bana dr. Marka Natlačena, ki na zunaj velja za kolaboranta in negativno figuro, čeprav je po drugi strani med drugim ravno on sestavil prva poročila o dogajanju v okupirani Sloveniji, ki so dospela do zahodnih zaveznikov.

Živahna razprava, med katero je bilo podanih več pričevanj, je pokazala, da je zanimanje za polpreteklo zgodovino še kako živo. Med drugim je bilo postavljeno tudi vprašanje o vzrokih nastanka vaških straž (t.i. belogardistov) leta 1942: so bile vzrok tega pojava partizanske oz. komunistične likvidacije (dr. Mlakar je navedel številko 1.500) ali kaj drugega? Tu je verjetno šlo za spopad med dvema totalno nasprotnima političnima kulturama in za boj za oblast, se pravi za to, kdo bo po vojni vladal slovenskemu narodu, pri tem pa se je ena stran naslonila na okupatorja. Vprašanje pa je, ali bi se vaše straže sploh formirale brez znanih likvidacij spomladi in poleti 1942.

POGREB G. RUDIJA BOGATCA

POMANJKANJE DUHOVNIH POKLICEV JE ZA NAS VEDNO VEČJI PROBLEM

MATJAŽ RUSTJA

Prejšnji teden je množica hvaležnih faranov, prijateljev in znancev pospremila na zadnjo pot g. Rudija Bogatca. Pokojnik počiva v družinski grobnici v Sv. Križu, kjer se je rodil pred 76 leti. Umrl je v petek, 4. maja, ko se je zaradi slabosti odpeljal v katarinško bolnišnico in izdihnil, komaj je stopil iz avta. G. Bogatcu so namenili zadnji pozdrav najprej na Proseku, kjer je župnikoval zadnjih deset let, potem pa še v rojstnem Sv. Križu.

V zgodnjih petkovih urah je g. Bogatec ležal na parah v glavni mestni mrtvašnici, nakar je pogrebni sprevod krenil na Prosek. Nekaj pred deseto uro ga je sprejela bogato okrašena cerkev Sv. Martina, občutena pogrebna maša pa je bila ob pol dvanajstih. G. Bogatcu se je na Proseku poklonilo res veliko ljudi, ki so v njem videli skrbnega duhovnika, pobožnega vernika, iskrenega prijatelja in ne nazadnje velikega Slovenca. Čas do svete daritve je skandirala molitev rožnega venca, ob enajstih pa so se pokojnika spomnili učenci proseške osnovne šole. Pesem in brani odlomki o pomenu in poslanstvu duhovniških poklicev so pod vodstvom s. Angeline ustvarili tako polno točko, da je res na primeren način počastila g. Bogatca, ki je polagal toliko upanj v srca otrok.

V častni straži so stali skavti, ob njih pa domače žene s krupom, šopom nageljnov in svečo. Slovesno pogrebno mašo je daroval g. Jože Špeh, župnik na sosednjem Kontovelu (tu je g. Bogatec župnikoval nad trideset let); trenutno upravlja g.

Špeh poleg Kontovela in Barokovlj tudi Prosek. Sveto mašo je spremljalo ubrano petje domačega cerkvenega pevskega zbora ob orgelski spremljavi Davorina Starca. Ob koncu so se pokojnika spomnili predstavnica cerkvenega pevskega zbora Erika Kocman, za župnijo Andrej Blažina, dr. Drago Štoka pa za kontovelsko župnijo. Vsi so postavili v ospredje veliko delavnost, prizadevanje in pokončnega duha g. Bogatca, njegovo mladostno zagnanost in neomajno vero v Najvišjega.

Ob izhodu iz cerkve je z žalostinkami pozdravilo domačega župnika Godbeno društvo Prosek. Pogrebni sprevod je nato odšel v Sv. Križ, kjer ga je

pričakal tržaški škof Evgen Ravignani. Ob njem je stalo nad trideset duhovnikov iz tržaške, goriške in koprške škofije. Pred cerkvijo je zaigrala tudi proseška godba.

Mašo zadušnico je daroval msgr. Ravignani, najprej pa se je v nagovoru spomnil pokojnika domači župnik Jože Kunčič. Gospod škof se je v pridigi še posebno zaustavil ob pomenu duhovnih poklicev, ki žal postajajo vse bolj pereč problem, še posebno za našo slovensko skupnost. Ob koncu je škof vikar Franc Vončina prebral duhovno oporoko g. Bogatca (prebral jo je tudi g. Špeh med mašo na Proseku), ki jo zaradi velike duhovne globine

in narodne osveščenosti objavljamo tudi na naših straneh. Spregovorili so še prof. Nadja Maganja v imenu sorodnikov, Zorko Jurjevič v imenu dolinske župnije (g. Bogatec je tam župnikoval od 1983 do 1991) in g. Špeh v imenu kontovelske župnije, kjer je pokojnik deloval od 1950 do 1983. Poslovenil besede pa je izrekel tudi nekdanji italijanski župnik v begunskem naselju Sv. Nazarja pri Proseku.

Pred pokopališčem je zaigrala proseška godba, na pokopališču (kot tudi med mašo) pa je pel domači cerkveni pevski zbor pod vodstvom Albina Verginelle.

PREJŠNJO SOBOTO V VIPAVI

KONCERT ZBORA GALLUS-RESONET

Mešani pevski zbor Gallus-Resonet iz Trsta, ki združuje pevce zborov Jacobus Gallus in Resonet, je v soboto, 12. t.m. zvečer, imel celovečerni koncert v cerkvi sv. Štefana v Vipavi. Koncert sta priredila občina Vipava in tamkajšnji kvintet Ventus, ki je tržaškim zborom pred časom navezal plodne stike, saj je pred dvema letoma sodeloval na tradicionalni zborovski božični reviji zbora Gallus v Dolini.

MePZ Gallus-Resonet je za to priložnost pod vodstvom Janka Bana pripravil koncert nabožnih skladb slovenskih in tujih avtorjev iz dveh točno določenih obdobij, in sicer iz renesanse in 20. stoletja, ki se

nanašajo tudi na različna obdobja v cerkvenem letu. Prvi del je bil v celoti posvečen Jacobusu Gallusu: zbor je izvedel njegovo mašo *Missa super Undique flammatis*, poleg le-te pa še božična moteta *Resonet in laudibus* in *Pueri concinite* ter psalm *Exsultate iusti in Domino*. V drugem delu koncerta pa je občinstvo prisluhnilo izboru sakralne glasbene zakladnice iz 20. stoletja. Ker smo v maju, Marijinem mesecu, je MePZ Gallus-Resonet za to priložnost izvedel štiri pesmi, posvečene Materi Božji: slišali smo tako skladbe *Ave maris stella* Edvarda Griega, *Bogorodice Devo* Sergeja Rahmaninova, *Sonce*

že zahaja Josefa Gruberja in Večerni zvon Marija Kogoja. Tržaški pevci so poleg tega Marijinega sklopa zapeli tudi *Pater noster* Pavleta Merkuja, ki je predstavljal obvezno skladbo na letošnjem vseslovenskem zborovskem tekmovanju Naša pesem 2001 v Mariboru. Zbor je zopet posegel v božični čas s furlansko ljudsko v priredbi Orlanda Di Piazze *Cui mi dis*, spored pa je zaključil efektni *Amen* avstrijskega skladatelja Heinza Kratochwila.

Vipavska cerkev sicer ni bila ravno polna, kar je res škoda, saj so tisti, ki niso prišli, zamudili lepo priložnost prisluhniti prijetnemu in kakovostnemu koncertu. Sicer je upati, da se bodo vezi med tržaškimi in vipavskimi pevci v bodoče še bolj okrepile.

PRAZNOVANJE SV. LEOPOLDA MANDIČA PRI DOMJU

OB 150-LETNICI SLOMŠKOVE BRATOVŠČINE SV. CIRILA IN METODA

v nedeljo, 20. maja

ob 9.30 redna nedeljska maša;

ob 16. uri slovesno somaševanje, poje Cerkevni pevski zbor iz Devina;

ob 17. uri kulturni spored na dvorišču za kapelo. Nastopata Otroški pevski zbor Fran Venturini pod vodstvom ge. Suzane Žerjal in CPZ iz Devina pod vodstvom Hermana Antoniča

Priložnostno misel bo podal časnikar Ivo Jevnikar.

VABI CERKVENA SKUPNOST PRI DOMJU

SKD IGO GRUDEN

vabi na ogled komedije v dveh dejanjih

GUGALNIK

V IZVEDBI Amaterskega dramskega gledališča DPD Svoboda iz Loške doline.

Predstava bo v Kulturnem domu na Proseku v soboto, 19. maja, ob 20. uri.

OBVESTILA

BRALCE IN zlasti naročnike obveščamo, da je naša uprava v Trstu na razpolago le v četrkih od 9. do 13. ure. Naročnike in bralce prosimo, naj to upoštevajo z upanjem, da bomo vprašanje v kratkem uredili.

Uprava Novega glasa SLOVENSKO STALNO gledališče v sodelovanju z gledališčem La Contrada in gledališčem Bonaventura-Miela. *Elli Island-Otok solza-L'isola delle lacrime*. Izbor tekstov, priredba in režija Sabrina Morena. Raz/seljani-Spaesati, čas prve emigracije v Ameriki. V soboto, 19. maja, ob 20.30 združeni abonmaji; v nedeljo, 20. maja, ob 16. uri združeni abonmaji; v petek, 25. maja, ob 20.30 združeni abonmaji. Zaključna predstava sezone.

ŽUPNIJA NABREŽINA prireja 20. maja romanje in izlet na Brezje, v Prešernovo hišo Vrbi in na Bled. Prijave po telefonu na številko 040 200678.

SLOVENSKO DEŽELNO gospodarsko združenje vabi na praktični prikaz najnovejše aparature, prirejene uporabi nove evropske valute evra, ki bo obvezna od 1. januarja 2002. Predstavitev bo v ponedeljek, 21. t.m., od 16. ure naprej v dvorani Zadrzne kraške banke na Opčinah, ulica Ricreatorio 2.

DRUŠTVO SLOVENSkih izobražencev vabi v ponedeljek, 21. maja, na ogled dokumentarca

britanske radiotelevizije BBC o zločinih italijanske vojske pred drugo svetovno vojno in med njo s posebnim ozrom na dogajanja v Afriki in na Balkanu. Večer bo v Peterlinovi dvorani, Donizettijeva 3, z začetkom ob 20.30.

POLETNI CENTER Pikapolonica bo letos potekal v Bazovici od 9. julija do 3. avgusta. Za informacije in prijave se lahko obrnete na urad Slovenske prosvete, ul. Donizetti 3, od 9. do 17. ure (razen sobote) na tel. št. 040 370846 (Alenka).

SKKIN MOSP (ul. Donizetti 3) sporočata, da je v Peterlinovi dvorani možen ogled razstave dveh mladih ustvarjalcev: Jana Pečar razstavlja platna in grafike, Vanja Glavina pa fotografije. Ogled je možen od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure.

DAROVI

ZA SLOVENSKE misijone: M. in N. Jevnikar v spomin na g. Rudija Bogatca 100.000 lir.

ZA CERKEV v Ricmanjih: M.B., Trst, 100.000 lir; Marčela Vatorac, Ricmanje, 50.000 lir; družina Semenič, Ricmanje, v spomin na pokojne starše 100.000 lir; družina Zlobec ob krstu male Ivane 100.000 lir.

ZA KAPELO p. Leopolda v Domju: V.T., Trst, 100.000 lir; družina Zlobec ob krstu male Ivane 100.000 lir; družina Bandedj, Domjo, ob krstu malega Manuela 100.000 lir.

ZAHVALA

potem ko smo se od njega krščansko poslovili in je gospod RUDI BOGATEC

župnik na Proseku

odšel po plačilo k Bogu, se zahvaljujemo tržaškemu škofu msgr. Evgenju Ravignaniju, škofovemu vikarju msgr. Francu Vončiču, župnikoma Jožetu Špehu in Jožetu Kunčiču ter vsem ostalim duhovnikom za pogrebni maši na Proseku in v Sv. Križu ter za pogrebni obred, šolskim otrokom, katehistinji in učiteljem na Proseku, pevkam in pevcom na Proseku in v Sv. Križu, proseški godbi, skavtinjam in skavtom, nosilkam in nosilcem sveč in cvetja, govornikom ter vsem, ki ste se ga na katerikoli način spomnili in ste nam blizu. Osmi bo v petek ob 19.30 na Proseku.

Sestra Viktorija in vsi sorodniki

VOLILI BOMO V NEDELJO, 10. JUNIJA

ŠESTI DAN DRUŽINE

SV. IGNACIJ / SREČANJA
Z DUHOVNO GLASBO

NA VRSTI POKRAJINA, TRŽIČ IN RONKE

Kot smo že večkrat napisali, bodo v nedeljo, 10. junija, v naši deželi upravne volitve. Dežela F-Jk razpolaga z avtonomnim statutom, ki ji daje pristojnost, da sama izbere datum za upravne volitve. V Italiji je do letih prišlo skupaj s parlamentarnimi prejšnjo nedeljo, ko je bil t.i. election day.

V naši pokrajini bomo obnovili pokrajinsko upravo, za katero se predstavljata kot najpomembnejša kandidata dosedanja predsednik in zastopnik Oljke Giorgio Brandolin in Gianfranco Di Bert, predstavnik desne sredine. V soboto sta koalicijski uradni predložili tudi liste kandidatov za pokrajinski svet. Giorgia Brandolina podpirata Oljka in SKP ločeno, desna sredina pa nudi kar štiri liste, in sicer Forza Italia, NZ, Severna liga in CCD-CDU. Na listi Oljke in SKP sta med kandidati tudi dva Slovenca, in sicer za Oljko David Grinovero, edini potrjeni slovenski kandidat, na listi SKP pa Boris Pintar. Pri tem velja poudariti, da se Levim demokratom oz. SIK ni zdelo umestno kandidirati v t.i. "slovenskih" okrožjih (ki ni le doberdobsko) Slovenca, ki bi izhajal iz njihovih vrst.

Isto nedeljo bomo obnovili tudi občinska sveta in upravi v Trziču in Ronkah. V Trziču je prišlo pred tedni v Oljki do primarnih volitev, na katerih so levo-sredinski volilci zaupali svoj glas Gianfrancu Pizzolittu, ki bo kandidat leve sredine za župansko mesto. Njegovo kandidaturu podpirajo Levi demokrati, Marjetica, Cittadini in SIK. SKP bo na občinskih volitvah nastopila sama s kandidatinjo Licio Morsolin. Desna sredina se predstavlja z zastopnikom Severne lige Giannijem Lubranom in desnosedinsko koalicijo brez CCD-CDU-ja, ki se predstavlja sam s svojim kandidatom.

V Ronkah se bodo za mesto prvega občana potegovali štiri kandidati, ki jih bo podpiralo osem list. Leva sredina in SKP se predstavljata skupno z zastopnikom Ljudske stranke Liviom Furlanom, desna sredina pa nastopa ločeno z dvema kandidatom.

Ob tem velja še poudariti, da bodo na Goriškem volitve tudi za obnovitev občinskih svetov v Šempetru pri Gorici, Vilešu in Romansu.

EJ

GORIŠKA PREDSTAVITEV KNJIGE GORAZDA BAJCA

VEČER O I.M. ČOKU

V četrtek, 24. maja, ob 19. uri vabi Krožek A. Gregorčič v komorno dvorano KC L. Bratuž na predstavitev publikacije tržaškega zgodovinarja Gorazda Bajca z naslovom *Zapletena razmerja, Ivan Marija Čok v mreži primorske usode*. Poleg avtorja bodo na predstavitvi knjige sodelovali še John Earle, ugledni angleški časninar (*The Times, Reuters*), sicer pa bivši kapetan britanske organizacije za posebne operacije (SOE), o kateri bo govor na večeru in o kateri piše tudi avtor v knjigi. Ob njem bo večer sooblikoval Karlo Kocjančič, predstavnik založbe in Društva TIGR Primorske.

Publikacija zgodovinarja Gorazda Bajca objema življenjsko zgodbo dr. Ivana Marije Čoka (1886-1948), Tržačana, ki je trideset let posvetil vprašanju Julijske krajine. Na podlagi nepoznatih angleških

in slovenskih arhivov spoznamo Čokovo delovanje med obema vojnama, ko je bil v samem vrhu društva Edinost in se je aktivno upr. fašizmu, v Jugoslaviji pa je od konca 20. let vodil emigracijo in zahteval revizijo rapalske meje. Imel je dobre veze z beograjskimi krogi in konec 30. let se je povezal z zahodnimi tajnimi službami, ki so z njegovimi posredovanji sodelovale z organizacijo TIGR. Angleške tajne službe so mu pomagale zbežati na Bližnji vzhod, kjer je nekaj časa sodeloval s prof. Ivanom Rudolfom. Čok je nato šel v London in ZDA, da bi prepričal politike o nujni pravični razmejitvi Julijske krajine in da bi Trst in Gorica prešla pod Jugoslavijo. Ob koncu vojne so ga nove oblasti obtožile anglofilstva in vohunstva, tako da je umrl v izgnanstvu s sramotnim pečatom tujega agenta.

ZAPELI SO V CERKVI ZAVODA RENATI

PODGORSKI PEVCI V VIDMU

V nedeljo, 13. t.m., je mešani pevski zbor Podgora sodeloval pri sv. maši po starem latinskem obredu, ki se odvijava vsako drugo nedeljo v mesecu v cerkvi zavoda Renati v Vidmu. Organizira jo videmska sekcija *Una voce - En glas*, ki po celem svetu skrbi za valorizacijo tradicionalne latinske predkonceilske maše. Podgorski pevci so izvajali velikonočno mašo Matije Tomca *Surrexit Dominus* in za to priložnost posebej pripravili že dolgo neizvajani *Credo*. Furlansko občinstvo, med katerimi so bili vidni predstavniki videmskega kul-

turnega prostora, so bili navdušeni nad lepo slovensko glasbo. Ostale pesmi so bile Marijine majniške. Videmska maša je bila v spomin msgr. Pietru Tommasinu, dolgoletnemu župniku v Rablju (Cave del Predil) in beneškemu rojaku iz Subita pri Ahtnu. Omenjeni duhovnik je preminil v petek, 11. t.m., in slovesen pogreb je vodil videmski nadškof.

V nedeljo, 27. t.m., bo mešani zbor Podgora sodeloval pri koncertu Marijinih pesmi v Solkanu v počastitev tisočletnice prve omembe Solkana.

NAJPOMEMBNEJŠE JE PRITI SKUPAJ

HARJET DORNIK

Če se pri tem še prav prijetno počutimo, je potem to super. Tako je bilo na Dnevu družine, ki ga je šestič po vrsti priredila SD Sončnica. Letos smo se za organizacijo tega dne povežali s sovodenjsko sekcijo Združenja prostovoljnih krvodajalcev, preživeli pa smo ga na območju Gabrij in Vrha in v prostorih društva Skala. Večina se nas je zbrala že pri sv. maši na Peči, po njej pa smo se napotili na krajši pohod za Maurovimi stopinjami od Gabrij proti Vrhu. Sredi svežega zelenja se je nad trideset družin, porazdeljenih v pet skupin, preizkusilo na posameznih postojankah v različnih veččinah. Na vrsto so lahko prišli prav vsi, od najmlajših do vseh staršev, in pokazali svojo ustvarjalno in umetniško žilico, opazovalne sposobnosti in ročne spretnosti. Pri postojanki, ki jo je vodila Mirjam, so morali udeleženci sestavljati pesmico na temo sonce, družina ali sončnica in odgovarjati na vprašanja iz splošne in slovenske kulture. Pri Katini postojanki so se izkazali v petju in uprizoritvi narodne pesmice o lisički. Naslednja Andrejeva postojanka je zahtevala nekaj ročne spretnosti, ker je bilo treba sestaviti staro kolo, ga spremeniti v "čoln", se v njem prepeljati čez "reko" in ga nato ponovno razstaviti. Martin in Manuela sta na svoji postojanki postavljala uganke za bistré glave in vodila igrice, na naravoslovni postojanki Marte in Harjet pa je bilo treba zbrati največ različnih drevesnih listov, jih prilepiti in pripisati ime rastlinske vrste, poleg

tega tudi narisati risbo le s pomočjo barv, ki jih je mogoče dobiti v naravi. Na postojankah je bilo živahno in delavno in vsi so se dobro odrezali. Z rahlo prednostjo pred ostalimi je zmagala skupina številka 4. Po vrnitvi s postojank nas je čakala že pripravljena paštašuta, za kar se pristrčno zahvaljujemo prijateljem krvodajalcem. Budno nadzorstvo obeh An je pripomoglo, da je med mizami vse teklo tako, kot je treba.

V času kosila se nam je pridružilo še nekaj ljudi. Med novimi prišleci je bil prijatelj Sten Vilar z družino. S seboj je pripeljal tudi animatorja Natalijo in Francija, ki sta razvedrila popoldan najmlajšim. Zelo veseli smo bili tudi prihoda in ponovnega srečanja s kantavtorjem Adijem Smolarjem, ki se nam je pridružil z ženo Lidijo in sinčkom Jurčkom ter sestrično družino in kot stari prijatelj preživel nekaj časa v naši družbi. Seveda se ni mogel ubraniti prošnji otrok, da ne bi skupno z njimi tudi kaj zapel. Tako smo med

pesmicami Adija, pogovori z njim in Lidijo, zabavo manjših otrok ob animatorjih in igrah večjih otrok na bližnjih travnikih skupno prijetno preživeli še nedeljsko popoldne. Za konec so se mlajši in bolj gibčni starši pomerili v sestavi "zvezde", pri kateri so se izkazale ženske in si s tem zagotovile enotedensko brezpogojno vladanje doma.

Razšli smo se zadovoljni. Ob odhodu smo sprejeli vabilo Branka Černica, da se v soboto pridružimo na bakladi in nočnem pohodu, ki ga sovodenjski krvodajalci priredijo na Vrhu v prid onkološkega oddelka v Avianu. Na ta način se bomo posebej oddolžili vsem za sodelovanje in pomoč na našem prazniku. Njim in vsem sodelujočim družinam, posebno petim družinam, ki so prišle na letošnje srečanje iz Slovenije, se zahvaljujemo, da so tistega dne ustvarjale prijetno vzdušje, zaradi katerega smo lahko ob naklonjenem vremenu skupaj preživeli res lepo nedeljo.

GORIŠKO IN DOBERDOBSKO RAVNATELJSTVO / BRALNA OLIMPIADA

DOMIŠLJIJSKI POLET IN BRALNI KVIZ

Ta teden se je v sredo, 16. t.m., v OŠ Abram v Pevmi začela *Bralna olimpiada*, ki je letos četrta po vrsti in na kateri sodeluje 332 osnovnošolcev. Prvi so se v dveh različnih preizkušnjah, v bralnem kvizu, ki temelji na poznavanju nekaterih med-

šolskim letom doma prebranih del, in pa na ustvarjalnem spisu, pomerili petošolci iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva, ki vključuje večstopenjsko šolo. V četrtek, 17., so se četrtošolci zbrali v OŠ v Sovodnjah in opravili svoj bralni »test« ter sprostili domišljijo ob pisanju spisa. V ponedeljek, 21., se bodo prvošolčki srečali v OŠ v Števerjanu in pokazali, kaj so si zapomnili iz prebranega in kako že znajo pisati, drugošolci se bodo v torek, 22., podali v OŠ v Romljan in tam opravili dane naloge. Zadnje tekmovalno srečanje bo v OŠ O. Župančič v Gorici v sredo, 23., ko bodo svoje znanje preverili vsi tretješolci. Kako so se izkazali v čim hitrejšem odgovorjanju na vprašanja kviza in kateri so najboljše zlili na papir svoje misli, bo ocenila komisija, ki jo letos sestavljajo Nataša Paulin, Sonja Božič in Luisa Gergolet. Novost letošnje olimpiade je, da bodo spremljali ta ustvarjalni »maraton«, tudi dijaki iz 4. in 5. razreda pedagoškega liceja Gregorčič. Vsakega omenjenega srečanja se je oz. se bo udeleži-

lo nekaj dijakov, ki se pripravljajo na učiteljski poklic. Vsi bodo pod mentorstvom prof. Pirih ocenili dela ter nagradili najboljša. Za *Bralno olimpiado*, ki je nastala zato, da bi spodbudila v otrocih veselje do branja in pisanja ter jim dala pravi vzgib za spoznavanje slovenske literature, se letos zanima tudi Tržaška univerza, saj bodo izvajanje spremljali tudi predstavniki s Fakultete za vzgojne vede.

Slovesna podelitev nagrad in bralnih značk bo v Kulturnem domu 1. junija, ko bo razveselil učence Primož Suhodolčan, priljubljeni mladinski ustvarjalec, na čigar delih sloni letošnja izvedba *Bralne olimpiade*. Poleg njega je pripravljali odbor, v katerem sta med drugimi učiteljki aktivni kot koordinatorki Magda Visintin in Majda Gergolet iz OŠ v Romljanu, povabil vodjo Borze branja RS Tilko Jamnik, koordinatorko *Bralne značke* RS Manco Perko, odgovorno za Bralno značko za novogoriško območje Ivo Devetak in pedagoško svetovalko za Trst in Gorico prof. Andrejo Duhovnik.

IK

TRAVNIŠKE ORGLE

Preteklo soboto je bilo v cerkvi sv. Ignacija drugo srečanje z duhovno glasbo. Igral je orgelski mojster R.M. Cucinotta. Sv. Avguštin o orgelski ali nabožni glasbi pravi takole: "Koliko sem prejel ob himnah in spevih, v globokem ganotju, ko sem poslušal sladko doneče glasove tvoje Cerkve..." M. Luther pa tako: "Med najlepšimi in najkrajšimi darovi božjimi je glasba, le tej je Satan zelo sovražen... Glasba prežene duha žalosti, kakor vidimo pri kralju Savlu... Kdor glasbo in petje zančuje, mi ni po volji. Po moje je glasba takoj za teologijo in ji gre najvišja čast."

Vsaj nekaj tega se je zgodilo v sobotnem večeru na Travniku. Bili so zastopani veliki mojstri tega instrumenta: Frack, Widor, Reger in drugi. Poslušali smo tudi zahtevno delo tržaškega skladatelja G. Pipola, ki je atonalno in moderno zasnovano. Težko bi opisal vse skladbe na sporedu. Nekaj pa mi je ostalo neizbrisno, in sicer travniške orgle so edinstven primer v mogočnem in polnem zvoku (Ripieno) in v najrazličnejših niansah. In v tem je tudi odlika tega glasbila. Organist R.M. Cucinotta se je izkazal kot dober interpret, ki utegne izvajati in to dovršeno tudi najnovejša dela.

Prihodno soboto, 19. t.m., pa bodo na sporedu naši goriški izvajalci. Med njimi bo tudi slovenski pevec Martin Srebrnič. Na sporedu je vokalna glasba in tudi otroški zbor. Toplo vabljani.

GORIŠKI ABONENTI SSG
V NOVI GORICI

Zvesti gledališki abonenti iz Gorice so v velikem številu izkoristili možnost, ki jim jo je ponudilo Slovensko stalno gledališče v dogovoru s Primorskim dramskim gledališčem, in sicer brezplačen ogled letošnje izredne uspešnice novogoriškega igralskega ansambla, komedije, ki jo je po noveli *Tistega lepega dne* oz. filmskem scenariju Cirila Kosmača predelal in jo prelinil v zgornjevipavsko narečje Srečko Fišer, s posebno občuteno ljubeznijo do nastopajočih likov pa jo v humorni, a tudi lirčno nostalgичni režijski zamisli postavil na oder Boris Kobal. V petek, 11. t.m., so Goričani in družbi gledalcev z onstran meje popolnoma zasedli veliko dvorano PDG. Večkrat so se prisrčno nasmejali v blago karikaturo oblečenim likom, ki so v do podrobnosti izrisani poosebitvi novogoriških gledališčenikov zadobili pravo človeško in življenjsko razsežnost ter popeljali občinstvo v minule dni; le-te so kljub prisotnosti črnosrajčnikov včasih obsijali svetlejši trenutki.

Imentni predstavi s pridihom ljudske igre so navdušeni gledalci namenili topel dolgo-trajen aplavz, ki je večkrat priklinal na oder tokrat res enkratne novogoriške dramske umetnice. Igralski ansambel PDG se v teh dneh pripravlja na zadnjo gledališko postavitev v tej sezoni, ameriško komedijo, katere premiera bo v Primorskem dramskem gledališču v četrtek, 24. maja.

PRIZNANI GORIŠKI SLIKAR

ADRIANO VELUSSI BO RAZSTAVLJAL V MESTRAH

Goriški slikar slovenskega rodu Adriano Velussi, ki se je slovenskemu občinstvu že predstavil z več samostojnimi razstavami, bo predstavil najnovejša dela tudi ljubiteljem likovne umetnosti v Mestrah, in sicer v razstavnem prostoru Galleria Contatto (ul. Aleardi 3/D), ki jo uspešno vodi likovna kritičarka Piera Piazza. Ta bo tudi predstavila umetnika na otvoritvi v soboto, 19. t.m., ob 18. uri. Razstavi sta skupno z avtorjem dala naslov *Tracce-Sledi*. Velussi bo tam razstavljal svoja zadnja dela v mešanih tehnikah.

Za njegovo delo je značilno, da se naslanja na dognanja sodobnega slikarstva, a ima lastno govorico. Mestoma so njegova dela nagnjena k abstraktnemu načinu slikanja, čeprav je v njih prepoznavna tudi figuralka. Izbira barv je za Velussija pomembna, njegova paleta je topla in temnejše naravnana. Njegovo slikarstvo je pogojeno s pristnim bivanjskim iskanjem in stiskami sodobnega človeka. Iz njegovih del odseva groza osamljenosti. Nekateri fantastični in mestoma sanjske vedute pa ožarja topla rumena barva, ki govori o slikarjevem optimizmu. Slikar se poslužuje predvsem tehnike olje in akril na platno ali na leseno ploščo; za dosedo samosvojega likovnega izraza in pripovedi uporablja tudi naravne elemente, kot so drevesno lubje, kamen, pesek idr.

Velussi se je rodil v Gorici l. 1948, kjer živi in dela. Imel je že več kot 20 samostojnih in sto skupinskih razstav. Prejel je več državnih in mednarodnih nagrad, zlasti odkupnega značaja; njegova dela krasijo stene ljubiteljev umetnosti in javnih ustanov doma in v svetu. Velussi je tudi član več likovnih akademij in združenj, prejel pa je tudi "laurea honoris causa" v Buenos Airesu za svojo likovno umetnost. Sredi poletja bo imel samostojno razstavo v Salzburgu.

JUP

SREDNJA ŠOLA IVAN TRINKO IZ GORICE NA IZLETU PO SLOVENIJI

DIJAKI SO SE NAUŽILI LEPOPOT DOLENJSKE IN BELE KRAJINE

IVA KORŠIČ

Četrtek, 3., in petek, 4. maja, bosta ostala še dolgo v spominu dijakov tretjih razredov srednje šole Ivan Trinko iz Gorice in večstopenjske šole iz Doberdoba, ker so ju preživeli na nagradnem izletu po Sloveniji. Dvodnevno popotovanje po Dolenjski in Beli krajini je ponudilo in finančno omogočilo Ministrstvo za šolstvo RS, ki želi, da bi zamejski dijaki spoznali naravne in druge lepote matične domovine, ki so marsikateremu dijaku prikrile. O tej lepi skupni izkušnji smo se med šolskim odmorom pogovorili s prof. Leopoldom Devetakom, ki je s kolegi Arturo Brescianijem, Tiziano Pahor, Rosano Calligaris, Igorjem Tulom in Rosandom Kralj spremljal dijake. Nazorno nam je podal opis izleta.

Že ob sedmih zjutraj se je 3. t.m. z avtobusom peljalo čez mejni prehod pri Vrtojbi 58 dijakov. Tam jih je pričakala vodička. Srečno pot in prijeto bivanje jim je zazelela pedagoška svetovalka za Trst in Gorico prof. Andreja Duhovnik Antoni. Z njimi namreč ni mogla, ker je isti dan z režiserjem Emilom Aberskom pospremila petošolce na enodnevni izlet v Ljubljano z obiskom Lutkovnega gledališča. Avtobus je po pozdravih odpeljal in po še kar dolgi vožnji pripeljal do Turjaka na Dolenjskem. Tu so dijaki občudovali enega izmed najmočnejših gradov nekdanje Kranjske, ki ga še zmeraj obnavljajo. Gospa kustosa jim je orisala zgodovino Turjaških graščakov in gradu. Pred njegovim vhodom jih je prevzel pogled na stoletni lipi, ki so ju omenili v šoli ob prebiranju Prešernove romane *Turjaška Rozamunda*. Prehitro so se morali posloviti od Turjaka in kreniti na pot do Rašice, rojstnega kraja Primoža Trubarja. Stopili so v njegovo rojstno hišo, o kateri jim je spregovori-

ril tamkajšnji kustos, ki jim je tudi prodorno orisal Trubarja in poudaril pomen njegovega dela. Skozi Ribnico jih je nato pot vodila v Kočevje; tam so mladi potešili opoldansko lakoto. Od tu so se skozi Stari Log peljali do Dvora v dolini Krke in šli dalje skozi Sotesko do Baze 20. Marsikaj so izvedeli iz hudih časov druge svetovne vojne, o osvobojenem ozemlju in sploh o zgodovinskem pomenu te postojanke. Ogledali so si video in dobro skrite barake v gozdovih Roga. Iz tega kraja, polnega krvavih spominov, so mimo Dolenjskih toplic privozili do Novega mesta. Sprehodili so se po njegovem starem jedru, šli po mostu čez Krko in se blago povzpeli do cerkve, posvečene sv. Mohorju in Fortunatu. Zelo prisrčno jih je sprejel prošt, jim razkazal cerkev in njene zanimivosti ter kriptu. Ker je čas neusmiljen preganjalec, so se morali ločiti od Novega mesta in se odpeljati na slikovit Otočec. V gradu iz 16. stoletja, preurejenem v gostišče, so se odpočili od intenzivnega dne, v katerem so mlada srca vsrkala mnogo lepega. Povečrjali so in prenočili na pravljicnem otoku. Dijaki so ta postanek izkoristili tudi za družabno srečanje, ki se je vilo dolgo v noč. Z Otočca so naslednji dan čez skrivnostne Gorjance, ki jih je tako pristno opisal v svojih bajkah in povestih Janez Trdina, šli v Metliko. Na vrsti je bil ogled zelo bogatega in največjega muzeja o gasilstvu v Sloveniji. Izvedeli so marsikaj o gasilcih in o zgodovini tega poklica, ki sega že v rimske čase. Iz Metlike so odšli v Črnomelj, sicer se v mestu niso ustavili, in se napotili do domačije Cvitkovič v Adlešičih. Na tej prijazni kmetiji še sedaj sejejo lan in ga predelujejo v vlakno, upoštevajoč stare postopke, in ga tkejo na statvah. Gospodinja je pokazala, kako delujejo statve,

in povedala, da se lan lahko seje v jeseni in spomladi kot žito. Njegov modri cvet se razpre zjutraj in ostane odprt do poldne, nakar se cvetni listi zaprejo. Razložila je, da lan pustijo na njivi, da se razgradi in se od stebelca loči leseni del, tako ostanejo le uporabna vlakna. Razkazala je bogat muzej, ki ga imajo v hiši; v njem hranijo tudi različne belokranjske noše, prte in druge tkanine.

Dijaki so kupili spominčke-prtičke, stlane iz lanenih vlaken. Gospodar in gospodinja sta jim pripovedovala še o razstavah izdelkov, s katerimi sta predstavljala Slovenijo v Parizu, Moskvi in drugod. Doma imata veliko diplom, ki sta jih prejela za svoje obrtniško delo. Mlada družina dijakov se je kar težko ločila od domačije, ki jim je nudila toliko zanimivih podatkov, in se odpeljala v Črnomelj na zaslužno kosilo. Ko je bil želodec spet vesel in je telo pridobilo novih moči, so se skozi Črnomelj peljali po slikoviti dolini Krke, posejani z zidanicami, mimo Zužemberga do Muljave. Obiskali so Jurčičevo domačijo in videli prostor, na katerem vsako leto junija ljubiteljski igralci uprizorijo eno izmed Jurčičevih del. Pokukali so seveda tudi v Krjavljevo bajto, če morda v njej Jurčičev posebnost še zmeraj modruje in pripoveduje o dogodljaju s hudicem. Od tu so se odpeljali v Stično na ogled cistercijskega samostana in cerkve, ki v svojem najstarejšem jedru kaže križni hodnik. Čakala jih je še bela Ljubljana in sprehod po njenih starih ulicah. Okoli 22. ure so dospeli v Gorico in lepega, čeprav malce utrudljivega izleta je bilo konec.

Dijaki so hvaležni Ministrstvu za šolstvo in prof. Duhovnikovi, ker so se lahko udeležili tako bogatega izleta po biserih Dolenjske in Bele krajine.

OBVESTILA

ZA POPRAVILA cerkve v Gabrijah: stari birmancev iz Gabrij, Rupe, Vrha in Peči 225.000
DRUŠTVO KRVODAJALCEV iz Sovodenj v sodelovanju z upravo Občine Sovodnje organizira Baklado na Vrhu sv. Mihaela v soboto, 19. t.m. Začetek ob 20. uri pred Kulturnim centrom Danica.

UČENCI IN UČITELJI OŠ Abram iz Pevme vabijo na zaključno prireditev *V svetu sanj*. Prireditev bo 25. t.m. ob 20.30 v KC Lojze Bratuž.

ŽUPNIJA SV. IGNACIJA vabi na potovanje na Sicilijo od 11. do 18. septembra. Informacije in vpisovanje v župnišču na tel. 0481 535106.

ŠKD KREMENJAK Jamlje in Šolski odbor staršev v Doberdoba prireja predavanje *Nevarnost elektromagnetnega onesnaževanja*. Predaval bo pediater dr. Marco Canciani. V petek, 18. t.m., ob 20.30 v večnamenskem kulturnem središču v Jamljah.

DAROVI

ZA CERKEV v Gabrijah novoporočenca Laura in Marco 200.000 lir.

ZA CERKEV v Rupih Laura in Marij Conzutti namesto cvetja na grob Ivana Pahorja 50.000.

ZA CERKEV na Vrhu hčeri Zojka in Angela v spomin na očeta Angela 150.000 lir.

ZA CERKEV na Peči Zora Cotič namesto cvetja na grob Otilija Nanuta 50.000 lir.

ZA VODOVOD v Afriki: birmanci iz Gabrij, Rupe, Peči in Vrha 295.000 lir.

SOŽALJA

Ob težki izgubi **Daria Maraža** izrekajo iskreno sožalje ženi, mami, sestram in bratoma društvo F.B. Sedej in dramska skupina, sekcija SSK iz Števerjana in celotno famo občestvo.

Ob izgubi dragega moža in očeta **Riccarda Marassija** izreka družini iskreno sožalje števerjanska župnijska skupnost.

11

ČETRTEK,
17. MAJA
2001

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDEŽ

vabi na

PRAZNIK ŠPARGLJEV

v župnijskem parku med lipami v Štandrežu

Sobota, 26. maja:ob 17. uri slikarski ex-tempore,
ob 20.30 zabava z ansamblom Oasi.**Nedelja, 27. maja:**

ob 18.30 otroški zbor Štmaver, baletna skupina Centra Emil Komel, skupina Hip Hop ŠZ Olympia in Show Dance društva Briški grič iz Števerjana, plesna zabava z ansamblom Zamejski kvintet.

Sobota 2. junija:

ob 20.30 plesna zabava z ansamblom Zamejski kvintet.

Nedelja, 3. junija:

ob 17. uri srečanje pritrkovalcev, ob 19. uri MePZ Podgora, Pevska skupina Akord, nagrajevanja, veseloigra štandreške dramske skupine Tata vse ve, plesna zabava z ansamblom Kraški kvintet.

Na voljo odlični šparglji, domača jedača in pijača

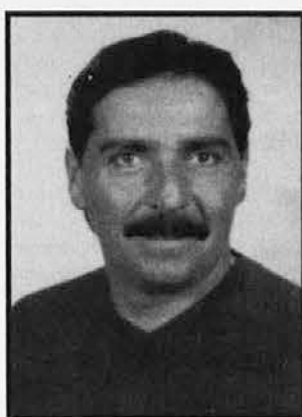
Fotografski natečaj in bogat srečolov

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

IN MEMORIAM

DARIO MARAŽ

V petek, 11. t.m., se je izredno velika množica strnila v števerjanski cerkvi, da bi pospremila k zadnjemu počitku domačina Dario Maraža, ki ga je nenadna smrt odtrgala od svojih najdražjih. Dario je bil v vasi, pa tudi na Goriškem, dobro poznan in priljubljen, saj je že od mladih let sodeloval v društvu F. B. Sedej, kot športnik pa se je vrsto let udeleževal v nogometu in odbojki. Veliko let je igral pri ŠZ Olympia in bil tudi njen trener in član odbora. Dario Maraž je bil vedrega značaja, rad se je družil s prijatelji in bil tudi vedno pripravljen priskočiti na pomoč v katerikoli potrebi. Zaposlil se je hitro po končani nižji srednji šoli, najprej kot klepar, več let je opravljal zidarski poklic, zadnja leta pa je bil zaposlen na goriškem pokopališču. Pred skoraj tremi leti se je poročil z vaščanko Anamarijo Škorjanc in skupaj sta si ustvarila dom v Gorici.

Župnik g. Anton Lazar je v občutenem nagovoru med pogrebnim obredom poudaril, kako vsak človek v svoji majhnosti in sredi življenjskih stisk teži po popolni sreči, ki jo lahko predstavljata le Bog, zato lahko le Bogu in njegovemu neskončnemu Usmiljenju prepustimo vsakršno sodbo. Pokojni počiva sedaj na števerjanskem pokopališču, sredi prijetnega objema briških gričev, ki se razprostirajo vsenaokrog. Naj mu bo ta tihi dom predokus večne tišine v Božjem naročju.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE GORICA

Janez Povše

GORICA, GLEJ

ZGODOVINSKO-SCENSKA UPORIZORITEV
OB 1000-LETNICI GORICEREŽIJA: **Adrijan Rustja**
KOREOGRAFIJA: **Janez Mejač**
GLASBA: **Hilarij Lavrenčič**SODELUJEJO: gibalno plesna skupina, bralci,
instrumentalni solisti in zboriGorica, Kulturni center Lojze Bratuž
petek, 1. junija 2001, ob 21. uri (SAMO Z VABILI)
ponedeljek, 4. junija 2001, ob 21. uriZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA
IN SLOVENSKO PASTORALNO STREDIŠČE SV. IVANAvabita na samostojni koncert
Pevske skupine Musicum

DUHOVNA GLASBA SKOZI STOLETJA

Cerkev sv. Ivana v Gorici
sobota, 19. maja, ob 20.30SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE
GOSTOVANJE SNG-DRAMA IZ LJUBLJANE

Conor Mc Pherson

JEZ

REŽIJA Mile Korun

ENKRAINO DOŽIVETJE

V ponedeljek, 21. maja, ob 20.30 red A;
v torek, 22. maja, ob 20.30 red B.

V Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici

KROŽEK ZA DRUŽBENA VPRAŠANJA ANTON GREGORČIČ

vabi na predstavitev publikacije
ter debatno srečanje

IVAN MARIJA ČOK

SODELOVALI BODO avtor dr. Gorazd Bajc, angleški časnikar
John Earle in Karlo Kocjančič, predstavnik založbe - Društva
TIGR

Komorna dvorana KC Bratuž v četrtek, 24. t.m., ob 19. uri

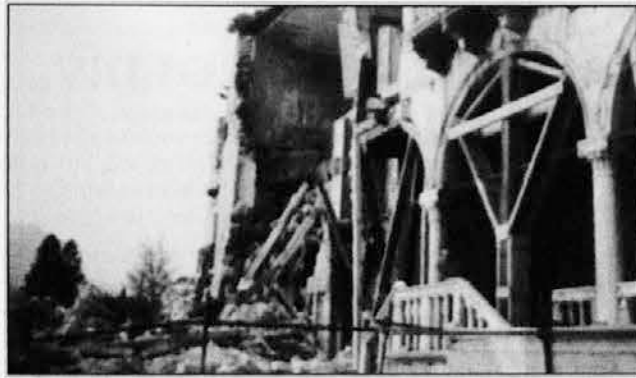
KAKO OBNOVITI NAŠE VASI

DRAGO ŠTOKA

Časopisi so obširno pisali o potresu, ki je pred petindvajsetimi leti prizadel deželno F-Jk, posebej seveda Furlanijo - toda zemlja se je tresla na skoro vsem vzhodnem delu meje s Slovenijo, od Kanalske doline prek Režije in Terske doline do Benečije in celo Krmina in Števerjana: tega ne smemo nikdar pozabiti! Mnogo se je govorilo o pomoči, ki je prizadetim krajem prišla od zunaj, mnogo je bilo govora o zlatih medaljah, ki naj bi se podeljevale na levo in desno, večkrat tudi pretirano ali celo iz političnih namenov.

Kot Slovenci ne smemo pozabiti na takojšnjo prvo pomoč, ki jo je nudila Slovenija, pa tudi na naše skavte, ki so takoj šli

vasi in mest? Spomnim se ognjehvilitih diskusij v okviru deželne sveta, posebej pa v pristojni komisiji za potres (z njo smo dejansko obdelali vsako vas, vsako občino potresnega področja), kjer je sicer bolj po tiho, a vedno bolj nevarno prihajala na dan teza, naj se za potresna področja zgrade stanovanjski bloki, ker bi to stalo manj in ker bi bili ti bloki veliko prej zgrajeni in bi se ljudje lahko vanje vselili že v nekaj mesecih. Vasi so itak v fazi izumrtja ali pa vsaj velikih problemov in ne odgovarjajo več načinu modernega življenja, kaj bi torej z njimi? Taka je bila teza nekaterih (seveda kar mnogih) arhitektov, geometrov, zemljiških prekopčevalcev in še koga, ki bi takrat rad "amerikaniziral" naše kraje in bi bil

med prizadeto prebivalstvo Benečije, Tajpane na primer, ne. Sploh pa mi je tisto podeljevanje odličij in priznanj na levo in desno nekam odgludno: v nesreči se priskoči na pomoč zaradi človekoljubja, ki ga vsakdo od nas ima v sebi, ne pa zaradi kakih hval in pohval, ki potem gredo navadno celo ljudem, ki si tega nikakor niso zaslužili. Potres je bil silovit, tragičen in z žalostnim epilogom: tisoč mrtvih, na tisoče ranjenih, na tisoče in tisoče brez strehe nad glavo. Pogled, prvi pogled na razvaline (tega sem opazil kot deželni svetovalec in potem kot član deželne komisije za potres) je bil strahovit. Na nekem pokopališču v Benečiji so zaradi razpoka na njem prišle na dan celo krste.

Ob 25-letnici potresa mi gre misel predvsem v dve smeri:

1) Na junaštvo in veliko potrpežljivost prizadetih prebivalcev. Ni bilo teatralnega jadicovanja in kričanja. Ko so umrle svojce in prijatelje na silo pokopali, so prizadeti prebivalci prišli za kramp in delali podnevi in ponoči, da so najprej odstranili ruševine, nato pa začeli popravljati in obnavljati, kjer se je le dalo; niso čakali najprej denarne pomoči in šele potem prišli za delo, ne: takoj so začeli z delom, tako rekoč z golimi rokami. Zato bi si zlato medaljo zaslužil pravzaprav vsak prebivalec posebej, ne pa samo visoke osebnosti, vojaške ali civilne, karkoli so že bile. Sam potresenec si je znal najprej pomagati in šele potem so mu politične, to je deželne in državne oblasti prišle na pomoč.

2) Ko so bili mrtvi pokopani, ranjeni pa v bolnišnicah, potem ko so prišli prvi šotori ali lesene hiše, pa je prišlo na vrsto drugo vprašanje: kakšna naj bo obnova potresnih krajev, to je

namesto starodavnih in lepих vasi sila rad videl nebotičnike ali pa vsaj velike stanovanjske zgradbe. Ti predlogi so prihajali iz t.i. tehničnih vrst, tako z desne kot z leve. Vse po načelu: business it's business!

Z velikim naporom smo to modernistično vsiljevanje podob našim vasem odklonili in zmagala je teza: vse vasi porušene Furlanije naj dobijo prejšnje, predpotresno lice. To je bilo za nas Slovence izredno važno! Vasi in vasice pod Matajurjem in v Terski dolini ter v Režiji so ohranile oz. spet dobile prejšnje lice, seveda obnovljeno ali na novo zgrajeno. Vem pa zagotovo, da ni bilo lahko premagati vabečih siren raznih "strokovnjakov", med katerimi je bil najbrž kdo, ki si je pri tem želel, da bi lice slovenskih vasi izgubilo za vse večne čase.

Vasi so bile obnovljene tako, kot je bilo treba. Mnogo je novih in lepих hiš, skoro vse so v zgodovinskem stilu naših vaških arhitektur. Tudi župnišča, zvoniki, cerkve in šole so bile na tak način na novo zazidane ali popravljene. Edino, kar je danes bolj žalostnega pogleda, mislim na Benečijo, pa so sicer lepe in obnovljene, a žal prazne hiše, ker pač v njih ni ljudi. Manj rojstev pač, mladi pari, ki hite v večje kraje in mesta in pridejo le ob nedeljah v svojo rojstno vas... A to je že druga zgodba, ki s potresom in obnovo nima kake globlje vezi.

Ti dve misli pa sem le želel posredovati našim bralcem in jih spomniti, da je bil potres nekaj vse bolj veličastnega, čeprav tragičnega, od zlatih medalj, diplom in priznanj, ki si jih tako želijo morda prav tisti, ki so bore malo imeli opravka s potresom in potresenci pred petindvajsetimi leti.

MOČNA ZMAGA DESNE SREDINE

ERIKA JAZBAR

Jasno je, da bomo tokrat posvetili posebno pozornost nedeljskim parlamentarnim volitvam. Kako so se znesli kandidati v videmski pokrajini? Volilna udeležba je bila tudi v tem primeru zelo dobra, saj se je volitev udeležilo kar 76,8 % volilnih upravičencev.

Če pogledamo na okrožja, ki zajemajo neposredno našo narodnostno skupnost, velja najprej povedati, da je bila politična usoda predsednika deželne odbora Antonioneja na vrhovi celo uro pozno ponoči, saj so od vseh volišč pisanega okrožja manjkali podatki le iz občine Srednje. Razlike med kandidatom so bile le v nekaj desetih glasov, tako da je beneška občina dejansko zapečatila rezultat Antonioneju v prid in mu na tak način omogočila izvolitev v palačo Madama, ki bi mu sicer spodletela.

Drugo senatno okrožje zajema kar pet poslanskih okrožij, od teh so tri v videmski pokrajini, dve pa se neposredno tiče slovenske skupnosti. Velja sicer podčrtati, da v videmski pokrajini leva sredina ni dosegla dobrega rezultata, saj neposredno ni izvolila v parlament nobenega zastopnika. Nadiške doline in Terske doline bo v poslanski zbornici predstavljal zastopnik Severne lige Pietro Fontanini, ki je bil izvoljen na desnosredinski listi v

osmem poslanskem okrožju z 51,08 % glasov, medtem ko se je leva sredina ustavila na 34,9 odstotkov. Režija in Trbiž bosta v palači Montecitorio zastopana v Vannijem Lenno, tudi v tem primeru zastopnikom desne sredine, ki je premagal levosredinskega nasprotnika z 48,74 odstotki glasov.

Ob tem velja še povedati, da Kanalska dolina ne pripada drugemu senatnemu okrožju, tako imenovanemu "goriškemu", temveč jo objema četrto. Na nedeljskih volitvah je bil v tem okrožju potrjen predstavnik Severne lige Francesco Moro, ki je prejel 49,78 odstotkov glasov in ki se ga marsikateri Slovenec spominja zaradi njegovih "prizadevanj" okoli zaščitnega zakona.

V nedeljo, 10. junija, se bodo tudi videmski volilni upravičenci udeležili upravnih volitev, na katerih bodo obnovili pokrajinski svet ter nekatere občinske uprave, med katerimi je za našo narodnostno skupnost zanimiva predvsem tista v Dreki. Za mesto predsednika videmske pokrajine se bo sicer potegovalo osem kandidatov, dejansko pa bo soočanje med desnosredinskim Marziom Strassoldom, rektorjem videmske univerze, ter levosredinskim Flavio Pressacom. Naše bralce spomnimo, da bo do obnove pokrajinskega sveta v Vidmu prišlo zaradi smrti tedanjega predsednika Carla Melzija.

VEČ UMETNIKOV ZA RAZSTAVO

V Beneški galeriji so v petek odprli zanimivo razstavo, ki zajema umetniška dela devetnajstih ustvarjalcev iz severne Primorske. Gre za razstavo, ki je bila do pred kratkim na ogled v galeriji Kulturnega doma v Gorici in objema pregledno sliko likovnih ustvarjalcev, ki delujejo na tem predelu slovenskega ozemlja. Razstavo so priredili v organizaciji Društva beneških umetnikov, ki uspešno vodi delo omenjenega razstavljenega prostora.

Vladimir Bačić, Bojan Bitežnik, Silva Copic, Vladimir Klanjšček, Sabrina Feroletto, Olga Kolenc, Miran Kordež, Damijana Plešnar, Franc Golob, Alfredo de Locatelli, Pavel Medvešček, Davorin Rojic, Azad Karim, Adel Seyoum, Rudi Skočir, Milovan Valič, Miloš Volarič, Bogdan Vrčon in Miha Žorž so imena razstavljalcev in mirno lahko zapišemo, da gre za eno najlepših likovnih razstav, kar smo jih v minulemu letu videli v zamejstvu. Jasno je tudi, da ima vsak likovni umetnik samosvoji slog, svojo likovno govorico in seveda tudi svojo likovno pripoved. Prav tako pa moramo povedati, da je skorajda pri vseh prisotno vračanje k figuralnemu načinu slikanja, kot tudi dejstvo, da so vsi zavezani sodobnim dognanjem v slikarstvu. Vsem primorskim likovnim umetnikom se pozna tudi to, da obvlada-

jo slikarske tehnike, v katerih slikajo, saj so domala vsa razstavljena dela prepričljivo in dovršeno naslikana.

O skupinskih razstavah je zelo težko pisati tudi zato, ker bi morali v enem stavku napisati vsaj nekaj besed o posameznem avtorju slike, a tega tu ne moremo. Lahko pa zapišemo, da je pretežna večina del naslikanih v mešanih tehnikah, prevladujejo tudi olja na platno in akrili na platno. Nekateri umetniki prisegajo na močne, žive barve, drugi na bolj umirjene tone, nekateri pa celo na sivo-bele odtenke, vsi pa slikajo večje formate in govorijo s sodobno likovno govorico. Na razstavi je nekaj presenetljivo dobrih likovnih del, ki pričajo o tem, da je sodobna primorska likovna umetnost v Sloveniji in pri nas na visoki ravni in je že zato razstavo vredno videti. Kot je pri takih razstavah običaj, bo gledalec težko našel skupno vez med enim in drugim umetnikom. Še najbolj prav je, če zapišemo, da vse slikarje družita predvsem velika ljubezen do večjih likovnih površin in sodobna likovna govorica, v kateri se danes ponovno in brez sramu lahko pojavlja tudi človeška figura.

Razstava v Beneški galeriji bo na ogled ob ponedeljskih in sredah od 10. do 12. ure ter ob torkih, četrkih, petkih in sobotah od 17. do 19. ure.

O ZASLONIH

preprosto dejstvo, da sicer res dogodek vidi, a nekdo drugi odloča, kaj gleda in koliko časa to gleda, da o komentariju in izbiri slikovnega gradiva seveda ne rečemo nobene.

Seveda v nekaj vrsticah ne moremo povedati vsega, kar se je o televiziji že napisalo, saj o tem pojavu naše družbe obstajajo gore razprav in knjig, raziskav in seveda tudi lažjega tiska. Kdo bi si še pred dvajsetimi leti lahko mislil, da bodo vsak teden izhajale revije, ki govorijo izključno o televiziji in televizijskih programih, o ljudeh, ki na televiziji nastopajo. Kdo bi pred leti samo pomislil, da bodo tudi dnevni sledili televiziji, saj danes ni časnika, ki ne bi posvečal celih strani z zapisi o tem, kaj se prenaša po televiziji.

In kdo bi si tudi lahko mislil, da bo televizija tako globoko posegla v naše vsakodnevne navade! Mali zaslon nam je namreč popolnoma spremenil življenjske navade, saj so se spremenili naši večeri, naši vsakdanji dnevi, spremenili smo se tudi sami. Mali zaslon nam je skorajda vzel smisel za besedo, smisel in občutek za pogovor, da o pisani besedi niti ne govorimo. Koliko večerov prebedimo nemi pred malim zaslonom in se šele tik pred spancem zavemo, da se z družino nismo utegnili pogovarjati. Če pa se že pogovarjamo, se pogovarjamo na kavču pred prižganim televizorjem, ki

nam jemlje jasno misel, nas sili v še večjo razdrobljenost.

Mali zaslon nam počasi, a vztrajno, jemlje pisano besedo, saj beremo iz dneva v dan manj. Vsi po malem in še najmanj naši otroci. Ni res, da ne berejo, saj morajo brati za šolo. Berejo zato, ker jih v šoli prisilijo, da vzamejo knjigo v roke, a bralni navad jim šola ne more privzgojiti, ker nas doma ne vidijo več brati. Posplošujemo? Seveda posplošujemo. Toda tu postavljamo še eno, za razumevanje televizije, naše družbe in nas samih temeljno vprašanje: Kaj televizija ne posplošuje? Nas mali zaslon ne dela vse bolj površne, plitve in pasivne? Nam ni mali zaslon odnesel eno najlepših stvari, ki jih s seboj prinese le prebrana knjiga? Govorimo namreč o svetu domišljije, o razmišljanju, o miselnih svetovih, ki jih vsaka knjiga nosi v sebi ogromno in se z njimi lahko strinjamo ali pa jih zavrnemo, ker nam branje knjige to omogoča. Mali zaslon ne dopušča razmišljanja, vsaj pozornega in dejavnega razmišljanja ne.

Nizanje podob je podoba se je vrnilo tudi v naš način govorjenja, saj naš vsakdanji, pogovorni jezik postaja vedno bolj reven, preprosto ubog in površen, večkrat nevreden nas vseh in še posebej izobraženega človeka. Šolniki pripovedujejo, kako otroci s težavo sledijo njihovim razlagam pri pou-

ku, kako so raztreseni in tudi zanimivi pravljici s težavo sledijo in starejši učitelji vedo povedati, da še pred desetletjem ni bilo tako.

Pojav svetovnega spleta, interneta, ki je dal velik doprinos k temu, da danes povprečen človek v naši družbi brez računalnika več ne more živeti kolikor toliko normalnega življenja, nas po eni strani opozarja, kako menljive so navade in potrebe človeka, po drugi strani pa nam govori o današnjem hitrem življenju, kjer se mora vse zgoditi takoj, skorajda brez razmisleka. Gre za resnično potrebo ali ustvarjeno potrebo, bi se človek vprašal, ko sedi za malim zaslonom računalnika in brska po internetu, da bi našel kaj zase, največkrat pa kar tako: brez zveze in brez resnične nuje in potrebe.

Mali zaslon je spremenil tudi časnike, revije, tiskane publikacije. Skorajda ni dneva, ko ne slišimo tudi v našem uredništvu pritožbe, češ da so naši zapisi predolgi: "Ne tako dolgih člankov, prosim, več fotografij dajte noter! Vaši članki so predolgi!"

Ob takih pritožbah se zamislimo, včasih oporekamo, še največkrat pa sedimo za malim zaslonom na pisalni mizi naprej in vneto strmimo vanj. To počnemo tudi takrat, ko nočemo poslušati nobenih (ne)potrebni in (ne)umestnih pripomb na naše delo in naše pisanje. Zaslon je namreč "priprava za zaslivanje in prikrievanje".

JAVNOST JE Z ZANIMANJEM SPREMLJALA PARLAMENTARNE VOLITVE V ITALIJI

LOBIRANJE IN ZAČETEK RAZPRAVE O PRIHODNOSTI EU

MARJAN DROBEŽ

Razen s pripravami na referendum o spremembi zakona o zdravljenju neplodnosti in postopkih oploditve z biomedicinsko pomočjo - ta zadeva bo očitno povzročila doslej najhujši spopad z liberalistično oblastjo - se v Sloveniji pripravljajo tudi na skorajšnje zaprtje oz. preoblikovanje prostocarinskih prodajalnih mest v Avstriji in Italiji, kar je zahtevala EU. Precejšnje pozornosti in zanimanja javnosti - predvsem politične - so vzbudile parlamentarne volitve v Italiji v nedeljo, 13. maja. V Sloveniji upajo, da se bo tudi po oblikovanju novega parlamenta in sestavi nove vlade v Rimu sodelovanje z Italijo nadaljevalo. Toda največja skrb vlade zdaj velja lobiranju za sprejem Slovenije v EU in zvezo Nato. Premier dr. Janez Drnovšek in zunanji minister dr. Dimitrij Rupel ponujeta po državah članicah bodisi ene ali pa obeh povezav ter njihove predstavnike seznanjata s pripravami Slovenije za vključitev v omenjeni zvezi. Po vsod nas hvalijo in naši državni izrekajo priznanja za njeno pri-

laganje pravnemu redu EU in zahtevam Nata. To traja že dolgo časa, predolgo menita dr. Drnovšek in dr. Rupel, zato naj bi določili vsaj okvirne časovne datume vključevanja kandidatke v EU in Nato. V Sloveniji je javnost prenasočena stalnih verbalnih razprav o pomembnosti EU in zveze Nato, o čemer pričajo tudi posamezne javnomnenjske raziskave, ki kažejo, da podpora javnosti obema povezavam usiha. Ta podpora se je v mesecu aprilu znižala in obsega manj kot polovico vprašanih. Takšna gibanja so, tako se zdi, tudi povečala odločenost predsednika vlade in zunanjega ministra. Sogovornikom v državah članicah EU in evropski Komisiji (vladi) v Bruslju sta povedala, da prepoved gibanja delovne sile iz Slovenije v države članice EU, sedem let po sprejemu naše države v omenjeno povezavo, ne bi smela veljati. Sloveniji se namreč neradi selijo v tujino in to se tudi po opustitvi državnih meja z drugimi članicami EU ne bo spremenilo. Slovenija se zavzema za to, da bi vsakodnevna prehajanja slovenskih delavcev na bližnja ob-

močja sosednjih držav uredili s posebnimi dvostranskimi sporazumi, denimo, z Avstrijo in Italijo. S tem vsaj v Italiji soglašajo krajevne oblasti, sindikati in delodajalci.

Zaradi občasnih zapletov, negotovosti in dilem glede vključevanja Slovenije v EU in Nato, bo vlada o teh integracijah spodbudila široko javno razpravo. Za razne akcije je odobrila 27 milijonov tolarjev dodatnega denarja, k sodelovanju pa je posebej povabila tiste organizacije civilne družbe (med njimi je najbolj znana organizacija z imenom Nevro), ki nasprotujejo vključevanju Slovenije bodisi v EU kot tudi z zvezo Nato. Predsednik vlade dr. Janez Drnovšek je o vprašanih in dilemah vključevanja novih članic v EU in Nato dal nekaj pomembnih izjav tudi na konferenci o širitvi obeh integracij in prihodnosti Evrope, ki je bila v petek, 11. maja, v Bratislavi. Menil je, "da je ameriška navzočnost v Evropi neizogibna in da se bo partnerstvo med EU in Natom uspešneje razvijalo, če se bosta obe povezavi širili.

Da prihaja do nesoglasij glede sprejema novih članic v EU,

je potrdil tudi evropski komisar za širitve Günter Verheugen z izjavo, "da obstajajo tendence, da bi kandidatke za evropsko povezavo obravnavali zgolj kot nadležne prosilke. Evropski ministri bi morali proti temu ukrepati bolj odločno, ker se bo sicer lahko povečala moč evroskeptikov v državah kandidatkah. Zato bi morali vendarle izdelati natančnejši časovni načrt širitve EU". Najbolj odgovoren in vpliven sogovornik o vključevanju Slovenije v EU bo zagotovo predsednik evropske komisije Romano Prodi, ki bo 7. junija obiskal Slovenijo.

PRIPRAVE ZA SPREMEMBO SLOVENSKE USTAVE

V sredo, 9. t.m., je bila v Ljubljani prva seja komisije za spremembo ustave, za katero se je odločila vlada. Imenovala je štiri podskupine strokovnjakov, ki bodo pripravili predlog ustavnih sprememb. Te bodo izvedli predvsem zato, ker je treba tudi temeljno listino države, to je ustavo, prilagoditi zahtevam in pravnemu redu Evropske unije. Pričakujejo, da bo Državni zbor o spremembah slovenske ustave razpravljaj jeseni.

PRIDRŽKI NEKDANJEGA ŽUPANA

PROTI PREIMENOVANJU NOVE GORICE

Znani javni in politični delavci v Novi Gorici se še odzivajo na nesporazume ob proslavljanju tisočletnice prve pisne omembe Gorice, Solkana in Goriške. Dr. Cvetko Vidmar, eden največjih slovenskih strokovnjakov o zgodovinskem in upravnem razvoju nekdanje Goriško-Gradišanske dežele, je v torek, 8. t.m., v *Primorskih novicah* na celi strani objavil prispevek z naslovom *V središču pozornosti in z naslovom Nova Gorica je tudi Gorica*. V njem poudarja, "da je velika škoda, ker Gorica in Nova Gorica nista skupaj praznovali tisočletnice, tudi zaradi tega, ker je Nova Gorica zrasla iz starih korenin in je hkrati tudi Gorica". Navedel je tri zgodovinska dejstva, ki jih goriški župan Valenti nikakor ne sme slišati. "Prvo tako dejstvo je, da Gorica na svojem začetku ni bila neko romansko mesto istrskega tipa, ampak slovensko naselje. Cesarska listina z dne 28. aprila 1001. leta, v kateri se prvič omenja Gorica, nedvoumno govori o vasi blizu solkanskega gradu, ki se v jeziku Slovanov imenuje Gorica. Drugič: zgodovinsko dejstvo je, da so bili Slovenci od najzgodnejših časov vedno prisotni v mestu in so bili sestavni del življenja, kar je povsem naravno, saj je mesto zrastle sredi ozemlja, naseljenega s Slovenci, in obkroženo s slovenskimi naselji. Tretjič: zgodovinsko dejstvo je, da so bili Slovenci pred prvo svetovno vojno in pred ukrepi raznarodovalne in genocidne politike italijanske fašistične države, ki so se izvajali nad njimi nad dvajset let, druga najmočnejša narodnostna skupnost v Gorici. Po popisu iz leta 1910, ko je bilo v Gorici 30.995 prebivalcev, je bilo Italijanov 14.812, Slovencev pa 10.790... Skupne proslave ob tisočletnici Gorice torej ni bilo. Škoda, kajti trenutek bi bil pravi, vsaj za majhen korak v pravo smer, za medse-

bojno spoštovanje in priznanje enakopravnosti vseh ljudi, ki živijo in bodo živeli skupaj na tem prostoru. Vse kaže na to, da bomo celo storili korak nazaj. Na pragu novega tisočletja nam namreč izjave goriškega župana g. Valentija o tisočletnici in še posebej o izvajanju zakona o zaščiti Slovencev ne vzbujajo optimizma".

O zapletih, ki so nastali ob proslavljanju tisočletnice prve pisne omembe Solkana, Gorice in Goriške pokrajine, je med daljšim intervjujem za *TV Primorko* govoril tudi Jože Šušmelj. Bil je osem let župan Nove Gorice, od l. 1990 dalje pa je v diplomatski službi. V pogovoru za omenjeno TV je dejal, "da je sicer škoda, da skupne proslave Gorice in Nove Gorice ob tisočletnici ni bilo, toda pomembnejša je druga obveznost. Treba si je namreč prizadevati, da tudi v Gorici čimprej začno izvajati zakon o zaščiti slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, za kar si je tudi slovensko veleposlaništvo v Rimu zelo prizadevalo. Treba je pač upoštevati, da Slovenci ne živijo le na Oslavju, v Pevmi, Štandrežu in drugod v okolici, ampak tudi v mestu Gorici". Jože Šušmelj tudi nasprotuje preimenovanju Nove Gorice v Gorico, kar je nedavno predlagal zgodovinar dr. Jože Pirjevec iz Trsta. "Nova Gorica naj tudi z imenom spominja na ljudi, ki so dali svoj delež pri gradnji novega mesta in središča ob slovenski zahodni meji z Italijo".

Ob tem pa je povedal tisto, česar slovenska javnost doslej še ni vedela. "Novo Gorico so v obdobju prejšnjega režima enkrat že hoteli preimenovali, in sicer v Titovo Gorico. Toda tisti, ki smo tedaj upravljali mesto, smo takemu preimenovanju nasprotovali, s čimer smo seveda tudi tvegali, toda smo uspeli in Nova Gorica je ohranila svoje ime".

6. SREČANJE MLADINSKIH ODROV Z OBEH STRANI MEJE

ZMAGALA JE SLOVENSKA UPRIZORITEV

IVA KORŠIČ

S podelitvijo nagrad se je v soboto, 12. t.m., v veliki dvorani KC L. Bratuž končalo letošnje Srečanje gledaliških odrov, ki so ga že šestič priredili urad za mladino pri Goriški pokrajini, združenje Artisti associati, občine Gorica, Gradišče ob Soči, Gradež, Nova Gorica, Tržič in Projekt Ptolomej, finančno pa ga je podprl bančni zavod Cassa di Risparmio iz Gorice. Gledališkega tekmovanja se je letos udeležilo sedem skupin, pet jih je bilo iz italijanskih sol z Goriškega, dve pa sta bili z Novogoriškega. Žal, tudi tokrat se petdnevnega "potovanja" po odrskih deskah ni udeležila nobena slovenska šola iz Gorice, ki bi pravzaprav morala biti naraven most med tukajšnjimi italijanskimi šolami in tistimi z onstran meje. Naštudirati odrsko delo pač ni lahko; študentje imajo navadno poleg šolskih obveznosti še druge dejavnosti, s katerimi zapolnijo proste popoldneve. Zato je še bolj hvalevredno delo, ki so ga opravili nastopajoči dijaki in seveda njihovi mentorji. Le-ti so režijsko spremljali mlade v tej gledališki dogodivščini ali celo napisali za to priložnost izvirni tekst. Vsi so si pri tem odtrgali precej prostega časa in ga posvetili tej čarobni umetnosti, ki zahteva veliko napornih vaj, a nudi zadoščenje ob dobro izpeljanem delu.

Letošnje Srečanje (Palio) se je začelo v torek, 8. t.m., v Tržiču, s pozdravnimi besedami tržaškega odbornika za kulturo Fabia Del Bella in z nastopoma

FOTO BUMBACA

dijakov industrijskega zavoda Galilei iz Gorice s priredbo drame Irwina Shawa *Seppellire i morti* v režiji prof. Maddalene Malni in gledališke skupine Kravav sonce iz Dijaškega doma Nova Gorica, ki je podala izvirni tekst Jožeta Knafelca *Navaden dan* v avtorjevi režiji. V sredo, 9. t.m., pa so se v Kulturnem domu v Novi Gorici predstavili dijaki zavoda ITC Einaudi iz Štarancana in ITI Marconi iz Tržiča s komedijo *La grande trovada* Sergia Cucuta v režiji prof. Angele Foggie ter gimnazija iz Tolmina, ki je odigrala *Antigono* v priredbi Kristofa Dovjaka in režiji Janeza Zege. V četrtek, 10. t.m., je v avditoriju Biagio Marin v Gradežu nastopil jezikovni licej P. d'Aquileia iz Gorice z izvirnim skupinskim besedilom *Ma che fatica far teatro!* v režiji profesorice Marie Rosarie De Vitis in Loredane Rossi. V petek, 11. t.m., je v dvorani Bergamas v Gradišču ob Soči srednja ekonomska in tr-

govska šola Nova Gorica - dramski odsek Šest - podala izvirni tekst Majde Arčon Kam pa kam, *Črna kapica*; režija je bila skupinsko delo. Isti dan so dijaki zavodov Cossar in Da Vinci iz Gorice uprizorili komedijo *Se sposi quello, figlia mia ti sistemi* (priredba Salvino Lorefice) v režiji Nicolette Gobbo. V KC L. Bratuž pa sta v soboto pred nagrajevanjem nastopila še pedagoški licej Slataper iz Gorice z izvirnim delom *Chiasmofobia* Manuela Sessa v skupinski režiji, izven tekmovanja pa še znanstveni licej iz Tržiča, ki je z Zavodom združenega sveta iz Devina in Nabežine pripravil odrski prikaz s prodorno in žgoče aktualno tematiko *Il viaggio e la speranza con Danilo nel profondo Sud*. Po odmoru sta napovedovalca Enrico Cavallero in Mara Černic, ki je v slovensčini povezovala vse dobro obiskane večere in bila tudi sproščena priložnostna prevajalka, razglasila letošnje

zmagovalce, predsednica strokovne žirije, igralka Enrichetta Bortolani, pa je prebrala tehtne motivacije nagradjenih del in izvajalcev.

Za najboljšo predstavo v celoti je bila izbrana *Antigona* z občevalnimi načeli in ostro kritiko današnje družbe v izvedbi tolminske gimnazije (na sliki izvajalci), ki je prejela prapor-izdelali so ga študentje umetniškega liceja Max Fabiani iz Gorice - in bo ostal na gimnaziji v Tolminu eno leto, potem pa ga bo prevzel naslednji zmagovalec, plaketo in en milijon lir; druga najboljša predstava je bila *Chiasmofobia* goriškega pedagoškega liceja Slataper. Posebno nagrado je prejel delo *Seppellire i morti* dijakov tehničnega zavoda Galilei iz Gorice; nagrado za najboljšo moško vlogo je prejel Matej Kavčič (*Antigona*); nagrado za najboljšo žensko vlogo pa sta si delili Daniela Rosano (*Se sposi quello...*) in Tina Draščič (*Kam pa kam, Črna kapica*). Nagradenci so prejeli plaketo in denarno nagrado oz. letošnji abonma za gledališko sezono v Krminu. Vse nastopajoče skupine so bile deležne spominske diplome.

Na zadnjem večeru je poleg drugih predstavnikov organizatorjev Srečanja stopil na oder predsednik Goriške pokrajine Giorgio Brandolin. V kratkem posegu se je zahvalil vsem oblikovalcem prireditve in podčrtal globlji pomen te gledališke pobude, ki naj povezuje in tesneje združuje obmejne kraje. Le-ti bodo zadobili širše razsežnosti in večji pomen, ko bo dokončno zbrisana mejna črta, ki nas še zmeraj ločuje. Takrat naj bi Gorica postala pravo središče in resnično stičišče zahodne ter vzhodne kulture.

ŽELJA OB 1000-LETNICI SOLKANA

NEKDANJE ŽUPNIŠČE NAJ VRNEJO CERKVI

Med pobudami, ob tisočletnici prve pisne omembe Solkana je tudi želja, zapisana v zadnji številki *Svetogorske kraljice*. V prispevek z naslovom *O, Solkan pogledj v svoje tisočletje*, ki ga je napisal frančiškanski pater s Svete gore Pavel Krajnik, s prevodom listine iz l. 1550, ki jo najdemo v Arhivu Slovenske frančiškanske province v Ljubljani,

poudarja slovenski značaj Solkana in piše, "da so solkanske cerkev v srednjem veku imenovali goriška cerkev". Ob tem dodaja, "da pravo solkansko župnišče, ki je bilo po drugi svetovni vojni cerkvi nasilno odvzeto, še ni vrnjeno lastniku". Morda se bo to vendarle zgodilo ob letošnji tisočletnici Solkana.

OBVESTILA

VOKALNA SKUPINA Chorus '97 iz Mirna vabi na predstavitev nove zgoščenke z naslovom *Pomlad pod Krasom*, ki bo v soboto, 19. maja, ob 20.30 v dvorani Gnidovčevega doma duhovnih vaj na Mirenem Gradu.

KULTURNI DOM Nova Gorica vabi na izvenabonmajski koncert. Tamara Obrvac s Transhistrion ensemble in gostoma Enozom Favata in Simonom Zanchijem bo nastopila v sre-

do, 23. maja, ob 20.15 v veliki dvorani Kulturnega doma.

V GORIŠKEM muzeju na gradu Kromberk je še do 25. junija letos odprta razstava *Podoba Marije skozi stoletja. Iz primorskih zbirk*. Na ogled so še razstava *Ljudske skrinje na Goriškem, lapidarij in kulturnozgodovinski oddelek*. Urniki so naslednji: ob delavnikih od 8. do 14. ure, ob nedeljah od 13. do 18. ure, ob sobotah zaprto. Za najavljene skupine so možni ogledi tudi izven urnika.

ITALIJANSKO PRAVO

PROFESIONALNE DRUŽBE (2)

DAMJAN HLEDE

Glede na posamezne možne in zakonsko urejene oblike profesionalnih družb bomo začeli kar pri zadnji, ki je bila uvedena, t.j. pri odvetniški družbi, ker gre v bistvu za prvo novo obliko družbenega izvajanja tradicionalnih prostih poklicev, izven tistih področij, ki so že bili predmet posebne zakonodaje.

Odvetniška družba je bila uvedena z zakonom št. 96 z dne 2. februarja 2001, ki je bil objavljen v uradnem listu dne 4. aprila 2001. Zakon izvaja evropsko zakonsko smernico št. 98/5/CE, ki je namenjena predvsem ureditvi stalnega izvajanja odvetniškega poklica s strani posameznika, ki je prišel do odvetniškega naslova v eni državi članici Evropske zveze, tudi v drugih državah članicah - v tem primeru v Italiji. Ob tem pa urejuje tudi družbeno izvajanje odvetniškega poklica. Člen 16 tega zakona določa, da se v družbeni obliki lahko izvaja poklicna dejavnost sodnega zastopstva, asistiranja in obrambe, in to izključno v obliki profesionalne družbe, ki se imenuje družba odvetnikov. Zakon v bistvu na specifičnem področju anticipira splošno ureditev poklicnih družb, saj se izrecno nanaša na t.i. profesionalne družbe, ki bi morale biti predmet okvirnega zakona (ta naziv je vsebovalo najprej besedilo ministrskega odloka, ki naj bi izvedel 24. člen zakona št. 266/97, ki je odpravil prepoved izvajanja samostojno-poklicnih dejavnosti v družbeni obliki, potem pa - po dvakratnem negativnem mnenju Državnega sveta na besedilo ministrskega odloka, ki ni nikdar zagledal luči sveta - še besedilo okvirnega zakona o reformi samostojnih poklicev,

ki prav tako ni še vstopil v veljavo).

Zakon dalje določa, da poleg norm, ki jih zakon sam predvideva, urejujejo odvetniške družbe določila, ki jih vsebuje civilni zakonik v zvezi s kolektivno osebno družbo (Snc). To pomeni, da je odvetniška družba osebna družba in da ni možno ustanovljati odvetniških kapitalističnih družb. Vpisana bo morala biti v posebno sekcijo registra podjetij in tudi v odvetniško zbornico. Razlog obveznosti vpisa v odvetniško zbornico je po vsej verjetnosti v tem, da bi preprečili, da ne bi kdo, s pomočjo družbenega sredstva, obšel ali se izognil nadzoru, ki ga obstoječa zakonodaja predvideva za posamezne samostojne poklice.

Odvetniška družba ne bo podvržena stečaju. Ustanovljena bo morala biti z notarsko javno ali overjeno listino in bo morala predvideti kot predmet dejavnosti zgolj skupno izvajanje poklica njenih članov. Gre torej za obliko družbe s tako imenovano ekskluzivno dejavnostjo. Člani družbe bodo lahko samo odvetniki, ki ne bodo smeli biti istočasno člani drugih odvetniških družb. Družbo bodo lahko prav tako upravljali samo člani - odvetniki in ne tudi tretje zunanje osebe. Poklicni nalog, ki je bil poverjen družbi, bo izvrševal eden ali več njenih članov. Stranka bo lahko predhodno izbrala posameznega člana - odvetnika na družbenem seznamu. Poverjeni član bo osebno in neomejeno odgovoren za poverjeno poklicno dejavnost. Družba bo odgovarjala s svojim premoženjem. Za družbene obveznosti, ki ne bodo izhajale iz izvrševanja poklicne dejavnosti, bodo osebno in solidarno odgovorni tudi drugi člani.

DALJE

V PRIČAKOVANJU NOVIH NORM

ŠE O REFORMI POSVOJITEV

Zakon o reformi notranjih oz. nacionalnih posvojitvev, ki ga je italijanski parlament dokončno sprejel 1. marca letos in o katerem smo pisali v zadnjih dveh številkah meseca marca in v prvi številki meseca aprila, je bil objavljen v uradnem listu št. 96 dne 26. aprila 2001 in nosi zaporedno zakonsko številko 149.

Do objave je prišlo z nekoliko zamudo, ker se je medtem izkazalo, da vsebuje novo zakonsko besedilo nekatera nesporazmerja. Razprava je tekle predvsem okrog enega problema: reforma posvojitvev namreč uvaja obvezno odvetniško asistiranje pri postopku za posvojitve. Starši, ki bi hoteli uvesti postopek za notranjo - nacionalno posvojitvev, bi se morali torej po reformi posluževati odvetniške pomoči. Na

dan je prišla seveda zahteva po t.i. efektivnem dostopu do sodnih pravic, ki jih za nepremožne državljane predstavlja tako imenovano brezplačno sodno zastopstvo.

Ker zakon o reformi posvojitvev ni vseboval prehodnih določb in je bilo predvideno, da bo vstopil v veljavo že dan po objavi v uradnem listu, je vlada izdala in istočasno objavila v uradnem listu tudi odlok, s katerim veljavnost vseh novosti, ki se tičejo postopkov in procedur, vključno torej z obveznim odvetniškim asistiranjem, odloži do takrat, ko bodo sprejete nove norme, ki bodo zagotavljale brezplačno sodno zastopstvo v sodnih postopkih, ki zadevajo posvojitve. Do takrat bodo za te postopke veljali še stari predpisi.

DH

NEKAJ NUJNIH OPRAVIL

OKRASNI VRT

V tem času bomo na prosto sejali enoletno cvetje, npr. cinije in astre. Ob koncu meseca pa je čas za setev dvoletnega cvetja, npr. turških nageljnov. Proti koncu meseca bomo na prosto presadili sadike cvetja, ki smo ga posejali februarja. Če bo suho vreme trajalo, moramo zaliti na novo posejano trato in tudi spomladi posajene grmovnice, vrtnice ali rododendron. Redno tudi okopavamo okrog vrtnic in ostalih trajnic, saj rahljanje zemlje ugodno vpliva na razvoj cvetja. Vrtno trato, ki smo jo zgodaj spomladi pripravili na novo rast z zračenjem in dognojevanjem, moramo redno kositi, navadno to delamo na razdaljo od deset do štirinajst dni. V sedanjem času se pripravljajo na cvetenje potonike, ki nas ob primerni negi dolgo razveseljujejo. Dognojili jim bomo, ko opazimo, da se popki razpirajo. Nekateri vrtnarji tudi svetujejo, da bi odrgali najbolj drobne popke, tako da bodo preostali cvetovi lepši in jim bomo podaljšali cvetenje. Na predvidena mesta bomo posadili gomolje dalij in gladiol ali mečev. To cvetje lahko sadimo večkrat v presledkih, da nas bodo cvetoče gladiole dlje časa razveseljevale. Razmik v sajenju naj bo vsaj deset dni.

ZELENJAVNI VRT

Maj je za vrtnarje čas pobiranja zadnje zimske zelenjave, ki je še ostala na vrtu, in prve zelenjave, zlasti solate berivke in redkvic ter rukle, kar smo pač posejali pred mesecem dni. Ta sveža zelenjava pa nam res obogati jedilnik. Lepo se je že otopilo in na prosto lahko sejemo in sadimo tudi bolj občutljivo povrtnino. Sedaj je primeren čas, da posadimo fižol, da ne bi pozebel ob morebitnem poznem mrazu. Prav tako lahko sejemo bučke, ki nam bogatijo poletne prikuhe, a tudi kumare, in sicer ločeno sorte, namenjene za vlaganje, in sorte, ki jih bomo uživali v solati. Čeprav smo že sejali petersilj in korenček, lahko setev teh povrtnin ponovimo. Na prosto presajamo vso ostalo poletno zelenjavo: paradižnike, paprike, melancane ali jajčevce, poletno zelje, poletno solato in sadike zelene ali šelina, bodisi sorte, ki oblikujejo gomolj, kot listnate sorte. Redno tudi okopavamo in redčimo setve. Opleli bomo česen in čebulo ter spremljali njun razvoj. Zadnja leta namreč opažamo, da sta ti dve povrtnini bolj občutljivi za razne boleznine.

SADOVNJAK

Kmalu bodo ob obali dozorele prve, najzgodnejše sorte češenj, ki resnici na ljubo niso

najbolj okusne, so pa prve in tudi to je nekaj vredno. Vsekakor pa je potrebno v sadovnjakih zaradi bujne rasti, toplote in vlage spremljati zdravstveno stanje, saj je nevarnost okužbe rastlin s šklopom, jabolnavno plesnijo, monilijo in listno luknjičavostjo. Med škodljivci, ki nam ustvarjajo veliko slabe volje, izstopajo listne uši. Na tržišču dobimo več pripravkov, ki jih lahko rabimo proti omenjenim boleznim in škodljivcem. Učinek je boljši, če ukrepamo preventivno. Zlasti pri napadu uši je škropljenje manj učinkovito, če so listi še močno zgrbančeni in zviti, ker insekticidi ne pridejo do škodljivcev. Ob pravočasnem ukrepanju lahko uporabljamo tudi manj strupene učinkovine, kar je za naše zdravje in samo okolje najboljše. Škropili bomo raje v večernih urah, ko se koristne žuželke, na primer čebele, umaknejo za noč. Pod drevesi bomo pokosili, da ne bi žuželke šle na poškrabljeno cvetje, če pa rase zelenjava, jo bomo pokrili s polivinilom. Okoli mladih dreves redno okopavamo in jih po potrebi prevezemo ter zalijemo.

VINOGRAD

Že je čas za podaljšanje ozioroma sajenje novih vinogradov, saj so trsne cepilke v glavnem parafinirane. Priporočljivi

so je, da jih pred sajenjem namakamo v vodi. V mladem nasadu bomo dognojili in opravili prvo pletev. Če tega nismo že storili, bomo v dvoletnem nasadu čimprej dodali še eno žično oporo, da ne bi veter lomil mladik. Glede na sorto in lego je v nekaterih vinogradih še potrebno povezati mladike ali - kjer nasad to predvideva - postaviti poganjke med žice, da jih veter ne polomi. Nekateri so tudi že morali v vinograd s škropilnico.

ČEBELE

Zacetela je akacija. Čimprej iztočimo prvi med, ki so ga čebele nabirale na spomladanskem cvetju, sadnem drevju in rešeljiki, ki daje res izjemno kakovosten in cenjen med. Akacija je navadno zelo hvaležna paša, zato moramo družine pripraviti. Redno, na razdaljo osmih dni, ali po potrebi, spremljamo stanje v panju. Tako sproti prestavljamo pokrito zalego iz plodišča v medišče, dodajamo nove satnice, da se gnezdo siri in pomlajujemo satje. Sproti izrezujemo trotovske zalego. Ko pregledujemo sate, odstranimo matičnike, sploh je v sedanjem času glavna skrb ta, da preprečimo rojenje in ohranimo delovno vnevo čebel, da bo bera čim boljša. Po potrebi pa se bomo odločili za vzrejo matice, ki jo bomo dodali družinam, ki imajo stare matice.

NOV UČBENIK ZA NAŠE ŠOLE

PRAVO, 1. KNJIGA: STVARNE PRAVICE IN OBVEZNOSTI

MARIJAN BAJC

Izida raznih učbenikov običajno ne omenjamo posebej. V tem primeru pa gre za učbenik, ki utegne imeti dokajšen pomen tudi zunaj šole, saj vsebuje bogato strokovno izražje prav na tistem področju, na katerem se bomo morali ob uvajanju slovenščine v javni rabi še prav posebno potruditi.

Po izidu Šlencovega Velikega italijansko-slovenskega slovarja in obsežnega Pravnega terminološkega slovarja, ki ga je pred dvema letoma izdala SAZU, lahko sicer manj zaskrbljeno gledamo na izzive, ki nas čakajo, ko bomo morali poskrbeti za razna pravna in upravna besedila v slovenščini. Toda italijanski pravni in upravni sistem ter birokratski jezik sta pač v mnogočem drugačna od slovenskega in zato nimamo za nekatere pojme v slovenski pravni in upravni terminologiji vedno povsem ustreznih izrazov. Zato bodo prevodi učbenikov iz pravnih in ekonomskih ved (pa ne samo iz teh) še zelo prav prišli.

Na tem področju imamo poleg skript prof. Stanislava Sobana, ki je v tem pogledu oral ledino, že tudi nekatere druge prevode učbenikov za šolska predmeta pravo in ekonomijo. Tako so pred leti izšli prevodi obsežnih učbenikov za javno, civilno in trgovsko pravo, za politično ekonomijo in javne finance. Že nekaj let so nadalje na voljo prevodi treh obsežnih delov učbenika Pravo in ekonomija za trgovske poklicne zavode. Med tovrstnimi učbeniki lahko omenimo še Pravo in ekonomija za bienij višjih srednjih šol. Za omenjeno strokovno izražje utegne biti koristen Slovenski pravni leksikon z nemškimi in italijanskimi ustreznimi geselskih besed, ki je izšel

pred dvema letoma v Ljubljani. Prav tako v Ljubljani je leta 1998 izšla knjiga *Osnove italijankega ustavnega prava in Ustava Republike Italije*, ki je tudi prevod iz italijanščine. Tukajšnjim prevajalcem iz italijanščine v slovenščino pa so lahko v pomoč še nekatera druga strokovna besedila. Kaže pa, da bo ciklus učbenikov za pravo in ekonomijo, ki je sedaj v prevajanju, koristil ne le dijakom v šoli, ampak tudi, kot rečeno, vsem tistim, ki bodo za potrebe dvojezičnega poslovanja prevajali razna pravna besedila iz italijanščine.

Pred nedavnim je izšla prva knjiga omenjenega ciklusa učbenikov, ki obsega poleg splošnih pojmov še vrsto poglavij o stvarnih pravicah in obveznostih. Vsako poglavje je še nadalje razčlenjeno na več sestavkov,

ki pojasnjujejo posamezne pojme in jih s pomočjo primerov povezujejo med seboj. Ob robu v knjigi so kratki zapisi, ki služijo za poglobitev znanja. Tej so namenjeni tudi obsežni delovni listi in študij konkretnih primerov s pojasnilnimi odgovori. Z didaktičnega vidika so seveda tudi zelo dragoceni povzetki snovi. Ti pa so koristni samo za tistega, ki prej dodobra predela snov poglavja. Vprašanja za preverjanje znanja so prav tako koristna, a zahtevajo zelo dobro poznavanje snovi.

Učbenik je napisal Francesco Galgano, za Deželni šolski urad v Furlaniji-Juljski krajini pa ga je skrbno in uspešno prevedla prof. Violeta Rosanda. Knjiga je obsežna, grafično bogato oblikovana in ilustrirana, snov lepo razporejena. Mogoče pa utegne biti za dijaka prezahtevna. Napisal jo je namreč univerzitetni profesor. Znano pa je, da univerzitetni profesorji niso vedno najboljši sestavljalci srednješolskih učbenikov.

SLOVENIJA

TOBAČNA LJUBLJANA

ENO IZMED NAJSTAREJŠIH SLOVENSkih PODJETIJ

Minilo je 130 let, odkar je tobačna tovarna v Ljubljani, v znani zgradbi imenovani Cukrarna, začela izdelovati cigare, tako imenovane viržinke. S tem se tovarna uvršča med najstarejša podjetja v Sloveniji. Zanj je značilen nenehen razvoj in posodabljanje, kar je ve-

likega pomena za gospodarstvo v glavnem mestu Slovenije. Tobočna tovarna je v začetku dvajsetega stoletja zaposlovala 2.500 ljudi, po večini žensk, kar je pomenilo sedem odstotkov celotnega ljubljanskega prebivalstva. Ker so ženske predstavljale približno 80%

celotne delovne sile v tovarni, so jo šaljivo poimenovali tudi ženska tovarna, zaposlene pa "cigararce" ali "tobakarce". Ker je v mnogih primerih zaposlovala kar cele družine, so jo poimenovali tudi družinska tovarna.

Tobačna tovarna v Ljubljani je bila eno prvih večjih podjetij, ki je pritegnilo tuje vlagatelje. Leta 1991 je njen večinski lastnik postala nemška družba Reemtsma. Proizvodnja se je povečala tako, da je lani vsak delavec izdelal 29 milijonov cigaret. Za leto 2001 načrtu-

jejo še nadaljnje povečanje proizvodnje, in sicer na 34 milijonov cigaret na zaposlenega. Gre predvsem za t.i. lažje cigarete, ki vsebujejo manj škodljivih snovi. Tobočna tovarna naj bi letos izdelala skupaj rekordnih 12 milijard in 265 milijonov cigaret. Od tega naj bi jih 26% prodala v Sloveniji, preostalo proizvodnjo pa bodo izvozili v razne tuje države. Načrtujejo približno 39,22 milijarde tolarjev čistih prihodkov, rast dobička pa naj bi dosegla 24 odstotkov.

M.

NA ROJCAH V GORICI

POKRAJINSKA IN DEŽELNA TEKMOVANJA DIJAKOV ZAVODA "TRUBAR-GREGORČIČ"

Na stadionu na Rojcah je v petek, 4. maja, potekalo pokrajinsko prvenstvo v atletiki, ki se ga je udeležila tudi skupina dijakov in dijakinj zavoda Trubar-Gregorčič. Dijaki so se pomerili v različnih disciplinah in nekateri dosegli zavidljive rezultate. Dve dijakinji sta se tudi uvrstili za deželno fazo.

V moški ekipi je v teku na 100 m tekmoval Aris Klede in pristal na 12. mestu s časom 13"1, v teku na 110 m z ovirami pa Jakob Leopoli, ki se je uvrstil na 9. mesto. Najboljši tehnični rezultat je dosegel Federico Ivone, ki je tekmoval v izredno močni konkurenci v teku na 1000 m; z odličnim časom 2'51"3 se je uvrstil na 3. mesto. Moško ekipo sta sestavljala tudi Jan Mozetič, ki je skakal v višino, in Jan Grudina, ki je s skokom v dolžino 4.65 m zasedel 10. mesto. V metu krogle se je pomeril Peter Povšič (8.29 m in 13. mesto), v metu diska pa Erik Terpin (21.15 m in 8. mesto). Moška ekipa slovenskega zavoda je z 52 točkami pristala na končnem 7. mestu.

Pokrajinskega tekmovanja se je udeležila tudi ženska ekipa. V teku na 100 m je tekmovala Tjaša Nanut, ki se je s časom 14"1 uvrstila na 7. mesto, v teku na 1000 m pa je Jana Plesničar dosegla zavidljivo 2. mesto s časom 3'27"8. V teku na 100 m z ovirami je Eva Del Fabbro z odličnim časom 18"2 dosegla 3. mesto in se uvrstila za deželno fazo, kjer je osvojila 4. mesto s

časom 18"00. Pri skoku v višino je Tajrin Šturm skočila 1.30 m (8. mesto), Monica Quaggiato pa je v daljino skočila 4.25 m (6. mesto). Diakinja Erika Sirk je sunila kroglo 8.24 m daleč (10. mesto), Cristina Marussi pa disk na daljavo 28.90 m in bila s tem metom absolutno prva. Uvrstila se je za deželno fazo, kjer je pristala na 2. mestu z mero 27.30 m. Ženska štafeta, ki so jo sestavljale Šturm, Quaggiato, Nanut in Del Fabbro, se je s časom 57"8 uvrstila na 5. mesto. Zaradi nekaterih napak in odsotnosti so tekmovalke ekipno zasedle le 4. mesto s 27 točkami in z minimalno razliko ene same točke pristale za tretje uvrščenimi.

Podčrtati velja še dejstvo, da sta Cristina Marussi in Eva Del Fabbro bili edini predstavnici slovenskih šol na deželnem prvenstvu, kjer sta v svojih panogah dosegli 2. in 4. mesto.

Z doseženimi rezultati smo lahko zadovoljni, še posebno, ker ostale šole lahko izbirajo tekmovalce med nekaj sto dijakov, medtem ko jih je na našem zavodu veliko manj in v

vsaki panogi tekmuje po en dijak. Vsaka napaka ali odsotnost torej vidno vpliva na končni rezultat.

Poudarimo naj še to, da doseženi rezultati so odvisni v glavnem od vztrajnega dela posameznih dijakov pri športnih društvih, od sodelovanja družin in ne nazadnje od osebeja na šoli. Vsem dijakom, ki so se dobro uvrstili in s tem častno zastopali svoj zavod, iskreno čestitamo za dosežene uspehe!

AM in HD

PRVA SEJA NOVEGA VODSTVA ZSŠDI

PORAZDELITEV FUNKCIJ

Na prvi seji so si novi odborniki Združenja slovenskih športnih društev v Italiji porazdelili funkcije, saj sta bila na občnem zboru neposredno izvoljena samo predsednik Jure Kufersin (na sliki) in predsednik nadzornega odbora Radivoj Pečar. Podpredsednika bosta v novi mandatni dobi Gorazd Pučnik in Andrej Brisco, tajnik bo Martin Maver, blagajnik Ksenja Slavec. Za predsednika razsodišča je bil potrjen Marino Kokorovec. Ostale delovne zadolžitve bodo določene kasneje.

Na seji je odbor posvetil največ pozornosti finančnemu vprašanju, še posebno v luči koriščenja sredstev, predvidenih v globalnem zaščitnem zakonu. V tem oziru so že bili storjeni

AVTOMOBILIZEM / FORMULA 1 V AVSTRIJI

COULTHARD ŽE DIHA SCHUMIJU ZA VRAT!

Zadnja dirka v najprestižnejšem avtomobilskem tekmovanju v Formuli 1 je pokazala, da je letošnje svetovno prvenstvo še kako odprto, saj je v Zeltwegu v Avstriji v nedeljo, 13. t.m., škotski dirkač Coulthard slavil pred nemškim asom Schumacherjem in se mu na skupni lestvici za svetovno prvenstvo približal za samo štiri točke.

Razlika med njima pa bi bila gotovo še manjša, če ne bi iz Ferrarijevega moštva po radiu brazilskemu dirkaču rdečega moštva, sicer drugemu vozniku Ferrarija, Rubensu Barichellu ukazali, naj tik pred koncem dirke

"odstopi" drugo mesto Schumacherju, kar je seveda tudi storil, tudi zato, ker ga k takim dejanjem zavezuje pogodba. Po dirki seveda brazilski voznik ni bil zadovoljen s tako moštveno odločitvijo, pri McLarenu so bili nad tako gesto tudi cinično ogorčeni, a bi bilo bolje, če bi molčali, saj so jih podobnih in seveda tudi bolj umazanih samih v preteklosti naredili veliko. Ena za vse: ko so prav Coulthardu ukazali pred leti, naj zaustavi svoj bolid, se je tako vanj zaletel Schumacher, ki je takrat izgubil prvenstvo...

O dirki v Zeltwegu ne kaže izgubljeni veliko besed, saj moramo povedati samo to, da je Schumy spet pregovorno slabo štartal, pravzaprav tam že izgubil dirko, saj ga je potem kolumbijski neizkušeni in sicer tudi precej arogantni dirkač Montoya skoraj vrgele z dirkalne steze in je zato pravi čudež, če je nemški voznik uspel dohiteeti vodilne, se prebiti na tretje mesto in potem končno pristati na drugem. Sloviti Briatore, ki je Schumacherja pred leti v Benettonovem moštvu popeljal do dveh naslovov svetovnega prvaka v Formuli 1, je gesto Ferrarijevega moštva takole komentiral: "Schumacher mora skrbeti za to, da ponovno osvoji naslov svetovnega prvaka. To, da mu je Barichello moral prepušiti drugo mesto, je v Formuli 1 običajna praksa. Vse drugo so prazna govorničja in neumestna moraliziranja!"

In potem govorimo, da je Formula 1 športno tekmovanje!

prvi koraki tako pri krovnih organizacijah kot pri pristojnih deželnih oblasteh. Ne gre namreč pozabiti, da je tokrat zamejski šport prvič omenjen v zakonu italijanske republike in da mu je zato potrebno, končno, pravilno in zadostno dodeliti sredstva, ki jih do danes ni mogel koristiti.

GORICA / MEDNARODNI
ODBOJKARSKI TURNIR

21. POKAL PETER ŠPACAPAN

Slovensko športno združenje Olympia iz Gorice bo priredilo II. Mednarodni turnir odbojke, že 21. Pokal Peter Špacapan. Mednarodni turnir v moški odbojki, ki je poimenovan po Petru Špacapanu, bo letos v soboto in nedeljo, 19. in 20. t.m., v domači dvorani športnega združenja Olympia na Drevoledu 20. septembra v Gorici.

V soboto bodo na sporedu najprej polfinalne tekme, in sicer bodo ob 18.30 stopili na parket najprej odbojkarji kluba Lae Electron iz Oderza v Venetu in odbojkarjsko moštvo kluba SIP iz Šempetra pri Novi Gorici. Sledila bo tekma med odbojkarjskim moštvom Olympia in moštvom O.K. Val Imsa iz Gorice.

Naslednji dan bodo odbojkarji začeli tekmo za tretje in četrto mesto ob 16.30, nakar bo sledil finalni nastop najboljših dveh ekip iz polfinalnih tekem.

Organizatorji sporočajo, da bo po finalni tekmi na sporedu kratek program ob 40. jubileju ustanovitve slovenskega športnega združenja Olympia. Prazničnemu programu bo sledilo nagrajevanje in nato praznik za vse nastopajoče in prisotne.

Športno združenje Olympia je živo prisotno na Goriškem, saj se na nižjih in višjih ravneh v vrstah Olympie športno udeležuje več kot tristo ljudi, med temi še posebno veliko otrok, kar je tudi jamstvo za prihodnost združenja.

15

ČETRTEK,
17. MAJA
2001

POTOPIS

DUBAI, MESTO PRILOŽNOSTI (4)

KLARA KRAPEŽ

Na prvi pogled se Dubai mogoče zdi kot vsa podobna velika mesta arabskega polotoka. Ko pa v njem preživiš vsaj nekaj dni, opaziš njegovo drugačnost. Ta se odraža predvsem v številnih možnostih, ki prisleku zares ponujajo uredništev marsikatero želje. Dubai je zato čisto preprosto mesto priložnosti, kamor hodijo številni, ki si želijo nekaj več.

Zaradi že omenjenega blagostanja, ki ga med drugim prinaša pametna politika šejkov, je ta beseda "nemogoče" skorajda neznanca. Za šejke je namreč vse preprosto in gre nekako po naslednjem vrstnem redu – zaželijo si na primer golf igrišče. Kljub temu da je Dubai mesto v puščavi, je ta lahko v tem primeru tudi zelena. Najboljši načrtovalci igrišč za golf izdelajo načrte za igralna polja in v kratkem je celotna zadeva tudi urednišena. Da sodi dokončano igrišče med najlepša na svetu, seveda z najboljšo – čisto zares zeleno in pravo travo –, je tako ali tako jasno.

Bi si v času, ko ste na obisku v puščavi oziroma v Dubaju, želeli malce ohladiti in se morda zadržati po ledeni ploški? Tudi to ne bo predstavljalo večje ovire. Eno drsališče boste našli v sklopu Al Nasr Leisureland (tu se igrajo tudi prave hokej-

ske tekme), drugo pa v sklopu nakupovalnega centra ob hotelu Hyatt Regency v Deiri. In če vam to še ne bo dovolj, potem si privoščite dobro arabsko kavo na vrhu najvišje stavbe arabskega polotoka – hotelu Emirates Towers, ki se v nebo povzpenja kar dobrih 355 metrov (poslovni del; nekaj manj pa v višino sega hotelski del).

Pa to še ne bo vse. Obiščete lahko tudi hotel najvišje kategorije na svetu – kar sedem zvezdic so mu dosodili. Burj Al Arab – Stolp Arabcev – je namreč edina stavba na svetu, ki se lahko ponaša s tako visoko kakovostjo in njegovo slavo je mogoče primerjati z Eifflovim stolpom v Parizu ali pa kipom svobode v New Yorku. Burj Al Arab (izgovori se "burž al arab") je grajen na umetno ustvarjenem otoku le streljaj od obale. Njegova oblika spominja na pokončno jadro in kot tak se izjemno lepo sklada s sosednjim hotelom na obali – Jumeira Beach hotel, katerega stavba skuša posnemati morsk val. Oba hotela na svoj način pripovedujeta zgodbo o Arabcih, ki imajo dovolj denarja in domišljije ter drznosti za izpeljavo novih projektov.

Burj Al Arab se nad morje dviga kar 321 metrov visoko, tik pod vrhom pa se nahajata tudi heliodrom (pristajališče za helikopterje) in restavracija. V

Burj Al Arab (Stolp Arabcev) in, sprdej, avtorica potopisa

hotelu meri najmanjša soba (apartma) slabih 180 kvadratnih metrov in se razprostira v dveh nadstropjih ter ima pogled na morje, največji suite pa meri kar 780 kvadratnih metrov! Vsaka želja je tu skorajda dobesedno ukaz, saj sodi k najemmu apartmaja tudi ekipa strežnikov, sobaric in drugih, ki svoje delo opravljajo pod vodstvom prvega strežaja – major doma. Ta bo poskrbel, da bo kakršnakoli želja obiskovalca apartmaja uresničena v naj-

krajšem možnem času, in to ne glede na uro naročila. Apartmaji imajo namreč 24 ur na dan zagotovljeno lastno ekipo najmanj šestih oseb.

Burj Al Arab je tudi edini hotel v Združenih arabskih emiratih, v katerem lahko poizkusite srečo v igralnici. Islamska vera tega sicer ne dovoljuje, a ker po prepričanju muslimanov Allah na morje ne vidi, so podjetni Arabci umetni otok izkoristili tudi za svojo edino igralnico. Tudi sicer je ta hotel v vseh smislih nekaj posebnega. Morda najbolj znana restavracija v njem je Al Mahara, kjer vam bodo postregli z morskimi jedmi, prav morje pa je tudi osnova za ustvarjeno atmosfero. V restavracijo se boste pripeljali s posebej prirejeno podmornico, morski svet pa boste opazovali ves čas, saj so prostori dobesedno potopljeni v morje. Iz morskih globin se boste nato najprej povzpeli v sprejemno dvorano (beseda recepcija je vendarle premalo razkošna, saj zajema tako velik prostor, da bi vanj lahko prenesli stavbo dubajskega svetovnega trgovskega centra), kjer vas bo presenetila oprema, ki ponuja marmor, zlato, preproge in steklo. Burj Al Arab je sinonim za razkošje v vseh smislih, in čeprav se cene nočitev gibljejo od 90.000 slovenskih tolarjev, vam bodo postregli tudi samo s kavo ali

Jumeira Beach hotel, "morski val" za t.i. družinski turizem

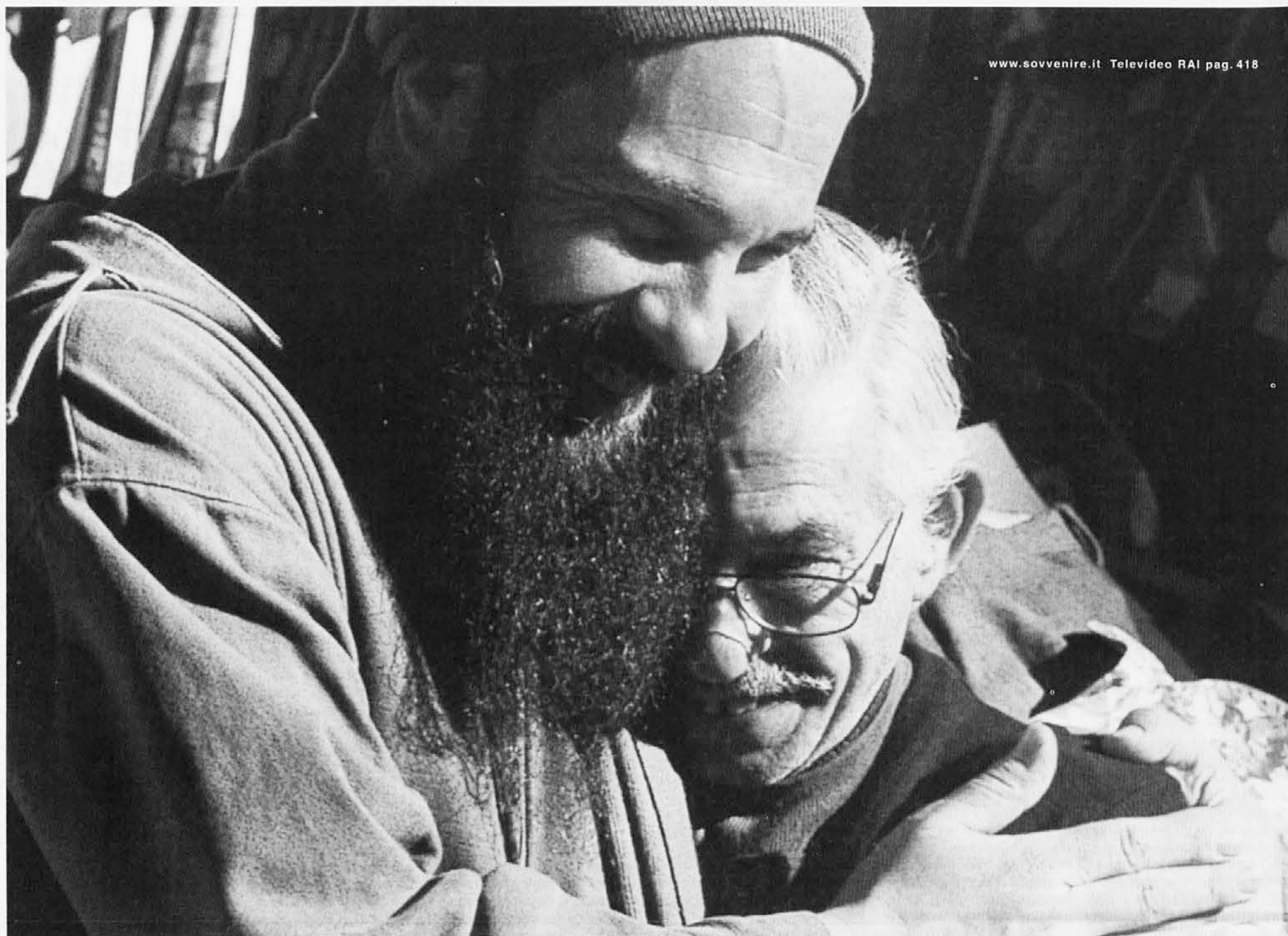
sladico, če boste to pač želeli. Vsekakor si morate Burj Al Arab – Stolp Arabcev, ogledati tudi zvečer, saj barvno poigravanje na hotelski stavbi ustvari svojevrstno vzdušje, ki ga je težko opisati z besedami.

V bližini hotela Burj Al Arab stoji še en zelo znan (kateri izmed hotelov v Dubaju pa ni?) hotel Jumeira Beach hotel. Njegova oblika spominja na morsk val, med gosti pa je izjemno priljubljen zaradi usmerjenosti k "družinskemu turizmu". To sicer ne pomeni, da se kot posameznik ne boste v njem dobro počutili, imajo pa družine veliko možnosti tudi za pristočasne dejavnosti in otroci zares uživajo svoje počitnice. Hotel je znan tudi po tem, da je bil grajen po načelih Feng Shuija (stara kitajska modrost o harmoniji bivalnega okolja), zato boste v njem težko našli ostre robove in oblike. Vhodna avla se v višino razprostira vse tja do 24. nadstropja, zaradi česar je obiskovalcem omogočenih nešteto pogledov z

različnih zornih kotov; ko pa zvečer sonce zahaja, se zdi, da v hotelsko stavbo pošilja zlato mavrično sporočilo.

Dubai je zagotovo mesto priložnosti. Ne le za turistične obiskovalce, ampak tudi za tiste, ki tu živijo ali pa se na to možnost šele pripravljajo. Veliko število svetovnih korporacij (njihovo poslovanje v prvih 15 letih je brez davkov, pozneje pa se ti povzpenejo največ do 4% zaslužka) ponuja možnost zaposlitve, prihod tujcev pa tudi prislekom iz manj razvitih držav, ki tu iščejo svoj boljši vsakdan, omogoča, da najdejo delo, ki ga bodo z veseljem opravljali. V državi veljajo strogo urejena pravila o zaposlitvi, zato mora imeti vsakdo – ne glede na to, ali opravlja delo bančnega uslužbenca ali gospodinjske pomočnice - urejeno dokumentacijo. Na tak način je vsem zagotovljen socialni in zdravstveni status, državi pa se s svojo ekonomijo ni potrebno ukvarjati.

DALJE

San Foca, sprejem izgnancev.

Rim, pomoč ostarelim.

Piemont, poplava.

Gubbio, podpora mladim v težavah.

Milan, formacija mladih jetnikov.

Italija, obnavljanje cerkva.

Italija, podpora duhovnikom.

Kenija, "microcredito".

Tvoj podpis
za Osem od tisoč

za katoliško Cerkev je omogočil, da je **brat Biagio** podaril dom **ubogim iz Palerma**, a se ni zaustavil samo pri tem. Tvoj podpis je prišel tudi med ubežnike, med osamljene, ostarele osebe, med poplavljenca, v družine med mlade v težavah, v zapore, v župnije, med duhovnike. To je potovanje upanja več kot 6000 posegov pomoči, v Italiji in najbolj revnih deželah sveta. Šest tisoč posegov, ki nosijo tudi tvoje ime.

Odloči se nameniti Osem od tisoč katoliški Cerkvi.

Tvoja pomoč bo prišla tja, kjer so pomoči potrebni.

Sulla tua dichiarazione dei redditi o sul modello CUD

CHIESA CATTOLICA CEI Conferenza Episcopale Italiana

Vsi tisti davkoplačevalci, ki niso dolžni predstaviti davčne prijave, lahko vseeno pomagajo z Osem od tisoč, in to s posebnim obrazcem CUD. Dovolj je, da podpišejo na tem obrazcu v kvadrateg, kjer piše **Chiesa cattolica** in še na dnu obrazca; obrazec naj dajo v belo kuverto, nanjo zapišejo ime in priimek in davčno številko in napis "Scelta per la destinazione dell'Otto per mille dell'Irpef - Anno 2001". Obrazec se mora oddati do 31. julija letos na pošti ali na banki. Vse informacije za podpis obrazca CUD dobite na **brezplačni telefonski številki 800 256 937**.